

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jósef-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felolvasó szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:
Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

„Imhol a veszedelem . . .”

Budapest, március 14.

(I. s.) Négy napon át követték a Közgazdasági Társaság tagjai Hegedüs Loránt felolvasását a székely kérdéstről. Akik végighallgatták ezeket az érdekes tanulmányokat, némelykor sirni szerettek volna — nem a székelyeknek, de Magyarországnak sorsán. Ime egy ország, amelynek prófétája hirdette, hogy véreinek kis száma miatt még az apagyilkost is kímélnie kellene. És mialatt ezt hirdették és azelőtt és azóta, folyton-folyvást népes magyar telepek és városok keletkeztek és pusztultak el Romániában. De Magyarország sem keletkezésekről, sem pusztulásukról tudomást nem vett. Ezrével vándoroltak ki, mind magyarok, legtöbbször ott veszttek. Jöttek, mentek jobbra, a hogyan ők mondják, a „nagy kapun”, vagyis az erdőn át, ahol a hatóságok ellenőrizni sem tudják jövetelüket, menetelőket. Legtöbbször mégis ott ragadtak Oláhországban, falvakat és városokat alapítottak, ipart teremtettek, román munkásokat neveltek, ügyességgel, tudással, erkölccsel és erkölcselenséggel termékenyítették az idegen földet, amely nem is mindig volt hajlandó őket befogadni. Komolyan eloláhosodott az egyik része, fitogtatta az eloláhosodást a másik része, a gyermekek magyar neveteket már megváltoztattak és magyar eredetűket ellagadták. Némelyek mégis Oláhországból visszajöttek, elvétele pénzét is hozták magukkal, de erősen megfogyatkoztak mindig magyar érzésben. Asszonyok és lányok, akik visszajöttek, azoknak pedig bizony jobb lett volna idegenben megmaradniok.

Az amerikai kivándorlás mellett, amely bár új keletű, máris ijesztő arányokat öltött, ott van az Oláhországba való kivándorlás, amely századok óta egyre tart és amelyet, mint Hegedüs Loránt keserű humorral jegyzi

meg, hajdan minden ötven évben egyszer szoktak Magyarország részére felfedezni. Ebben a pillanatban mintha a kivándorlás némileg megcsappant volna, de nem azért, mintha mi nem tudnánk Oláhországnak elég emberanyagot liferálni, hanem azért, mert nekik nincs többé szükségük a tömegesebb magyar erőre. A sok szegénytelen vonás között, amit erről a tárgyról feljegyezni kell, egyik, felette megalázó az, hogy nem a mi akarunk, nem is a mi törvényhozásunk vagy közigazgatásunk állta utját a kivándorlásnak, hanem csakis az a körülmény, hogy a magyar kinálattal a gazdaságilag hanyatló Romániában nem áll többé szemben megfelelő kereslet. Mit tegyen hát a szegény székely? Kezd ő is Amerikába kivándorolni. Van New-York olyan jó, mint Bukarest és Chicago nem áll mögötte Jassynek. Időközben azt a kevés munkát, ami otthon, a székelyek földjén terem, elvégzik tót napszámokos és krajnai bevándorolt munkások — magyar kézen levő, kötött mezőgazdasági birtokokon és német vezetés alatt levő iparvállalatoknál.

Magyarország pedig, amelyet a románok azzal becsülnék fel, hogy nekünk „pánmagyar” aspirációkat tulajdonítanak, csak ujjában kezdi mérlegelni az ő vesztését. Mert régebben az erdélyi vezetőosztályok a székely kivándorlásban még veszedelmet sem láttak. Hiszen a székely házaknak egy-némelyike valaminthogy oláh divat szerint van díszítve, úgy el lehetett róla mondani, hogy teljesen az Oláhországban szerzett pénzen épült fel. Ettől az időtől alig néhány év választ el bennünket. De ujjában is alig akad párja a Hegedüs Loránt vállalkozásának, aki a saját szemével nézte meg a külföld magyarjait. Ezt a kifejezést *külföld* csak mi használjuk; mert a székely nép nyelvén *külföld* alatt a vármegyét és nagy Magyarországot értik, ellenben *Oláhország* nekik az igazi

belföld. A „belföldön” pedig úgy élnek összetartás és nemzeti tudat nélkül, katolikus templomaikat, ahol vannak, olasz, német és lengyel papok látják el, iskoláikat oláh tanítók vezetik. Se magyar állam, se magyar diplomácia velük nem törődik. Németországból is vándorolnak be Romániába, ha nem is oly nagy számmal. Amde a német államhatalom képviselői, a német társadalom és különösen a német egyházak gondoskodnak róla, hogy a németiség együtt maradjon. Alapítanak német iskolákat, német templomokat, német kórházakat, embereiket ellátják minden szükségességgel, megóvják az egyesnek és az összességnek érdekeit, hogy soha egy pillanatra meg ne feledkezzenek róla, mennyi haszonnal és mennyi dicsőséggel jár rá nézve, ha elmondhatja: „Német polgár vagyok!”

Hegedüs Loránt előbb Romániában tanulmányozta a székely-kérdést, azután a Székelyföldön kereste a kérdésnek a gyökerét. Megtalálta a hagyományban, a nép erkölcsében, a letűnt nemzedékek részvételeiben és kereskedelmi politikáiban, amely Romániával szemben sohasem tudott sem a jó barát, sem a jó ellenség álláspontjára helyezkedni. De megtalálta a Székelyföld szerencsétlen birtokviszonyaiban is, a közigazgatási copfban, telekkönyvi anárkiáinkban, adóviszonyainkban és kisparosaink elmaradottságában. A székely vármegyékben az országos átlagot messze túlhaladó arányban van kötött birtok, amely senkire sem áldás, még a tulajdonosára sem. De ahhoz a szántóföldhöz és legelőhöz hozzányúlja a világ minden kincséért sem szabad.

Mostantól fogva már kettős a veszedelem, mert megkezdődött a székelyek kivándorlása Amerika felé is. Miután Romániában missziókat befejeztük és az oláhoknak egyelőre idegen bevándorló — legalább férfi — nem kell,

T Á R C A.

Legenda.

— A Budapesti Napló tárcaja. —

Utolsó fejezetét írta: Tolsztoj Leo.

Az *Obrasonawije* (A művelődés) című orosz haviközlöny most megjelent számában, Kostomarov N. J. tollából legenda jelent meg, melynek utolsó fejezetét Tolsztoj Leo írta. A hadokló óriásnak eddig ez az utolsó munkája.

Az érdekes legenda után, melynek rövid kivonatát itt közöljük, fordításban adjuk Tolsztoj záró-sorait.

Maudrika községben élt egy paraszt, akit Spaknak hívtak. A paraszt szolgájának Trochim volt a neve. Trochim beleszeretett Wlassába, a gazdája leányába, s Wlassa is szerette Trochimit. Elhatározták, hogy egymáséi lesznek. A gazdag paraszt azonban megvetéssel utasította vissza a szegény legényt. Trochimon nagy szomorúság vett erőt. Semmi öröme sem volt már az életben, s kis híjja volt, hogy vízbe nem ölte magát. Szörnyű tétében Pridbalka akadályozta meg, aki tapasztalt, okos és gonosz ember volt.

— Hova mégy? — kérdezte Pridbalka a legénytől.

Trochim megijedt, eszére tért s nem ment a víz felé.

— Olykor — folytatta Pridbalka — a legkeservebb órában utunkba áll valaki, aki jó tanácsot ad s megmutatja a szerencse útját. En a te jótévedő vagyok.

Pridbalka ezentul sutogva folytatta.

— A korosmánkban gazdag kereskedő szállt meg. Van nála posztó s annyi pénz, hogy kocsi, lovat vehetnél rajta. Csak estig marad nálunk. Estére már tovább megy Lubkiba. Az ut erdőn vezet keresztül, mellette pedig bokrokkal benőtt árok szalad.

Eredj oda, bujj el a fák mögé s ha arra megy a kocsi, lépj elő, üss a botoddal a kereskedő fejére, aztán végezz a szolgájával. Persze gyorsan kell elvégezned a dolgot, különben védelmezik magukat. Mikor agyonverted őket, rabold ki a kereskedőt, a kocsiját pedig lovastól döntsd az árokba. A bíró azt fogja látni, hogy a lovakat nem hajtották el s hogy a posztót nem vitték el. A bíró tehát azt fogja gondolni, hogy a kocsi fölfordult a sötétben s agyonnyomta a kereskedőt és szolgáját.

Trochim habozott, de végre ráállt a dologra s agyonverte a kereskedőt és szolgáját, elvitte a kereskedő pénzét, Pridbalka szép ruhát csináltatott Trochimnak s újra megkérte vele Wlassa kezét.

Megesküdtek. Trochim vagyona egyre gyarapodott. Kereskedő lett belőle s átköltözött a kerület fővárosába, utójára Pétervárra került. Nagy háza volt s egyik vigalom a másikat érte benne. De az a gondolat, hogy a bűnhődés napja el fog következni, nem hagyta nyugodni.

Wlassa meghalt. Trochim most már aranybánya-tulajdonos volt. Másodszor is megnősült s nagy bőségben élt.

Csak a lelkiismerete furdalta egyre. Végre meggyóna bűnét a főpapnak. De ez sem használt! Hába tanácsolták neki, hogy változtassa meg életrendjét, nem tudta.

— Csupa bolondság! Csupa asszonybeszéd! — mondta Pridbalka. Az Istent még soha senki sem

látta, senki soha nem beszélt vele. És pedig azért nem, mert nincs Isten. Tudja azt mindenki, hogy sem Isten nincs, sem ördög nincs.

— Hát akkor ki teremtette a világot? — kérdezte Trochim

— A világot? Ugyan ki teremtette volna, mikor mindig megvolt — felelt Pridbalka. — Trochim! Trochim! Hát azt hiszed talán, hogy mindenki hisz az Istenben, aki beszél róla? Nem, testvér!

— Azt hiszed tehát, hogy nem jön el a végítélet napja?

— Persze, hogy azt hiszem. Ki ítélkezne? S hogyan ítéljenek el téged, ha már nem is vagy a világon?

Trochim nem tudta, mit feleljen, de gondolta, hogy nem heyes, amit Pridbalka mond. Ilyen kínok között mult el Trochim életének negyven éve, míg végre elérkezett a bűnhődés napja.

A befejezés.

Írta: Tolsztoj Leo.

Augusztus tizenharmadikára virradó éjszakan sokáig beszélgetett a fiával, aztán aludni ment. Ekkor kezdődött a bűnhődés.

— Nincs Isten, nincs lélek, nincs bűnhődés! Milyen kellemes! Milyen csendes! S milyen sokáig kizoztam magam evvel a gondolattal! Mindnyáján egymás ellen küzdünk, egymást gyilkoljuk, hogy éhessünk. Így mondta a fiam, Sándor. A létért való küzdelem a törvény s nincs más szabály.

És Isten úgy rendelte, hogy győztesen kerüljek ki ebből a dologból. Isten? Mindig ez az ostoba szokás! Nem valamelyik Isten adta nekem azt, amim van, hanem én értettem a módját.

végét vetnek a bevándorlásnak. Mivel azonban nemcsak megmaradtak, hanem kiélesedtek mindazok az okok, melyek a magyarok vándorlását szították, igen természetes, hogy most más irányban keres lefolyást a felesleges emberáradat. Fogjuk-e tényleg nézni a második székely népvándorlást is? Ez a kérdés.

Erre keressük most a választ. Némelyek keresik a szürke teóriák ösvényein, mások keresik kis eszközökkel, melyek apró bajokat ideig-óráig talán orvosolhatnak. Hegedüs Lorántban különösen azt becsüljük nagyra, hogy nemcsak feltárja a bajokat, de a gyakorlati megoldás módzatát is mutatja. Fel kell szabadítani a népet, egyebek között egynemely pénzintézeteknek gondoskodása alól is, nem kevesebb mint 152 „pénzintézet” terjeszti áldását a Székelyföldön. Egyes intézeteknek gazdaságos története a közelmúltban lett nyilvánvalóvá. A többiek közül némelyek 16—20 százaléknyi szerény osztalékot fizetnek a részvényeseknek, — el lehet képzelni, milyen „törvényes” kamat mellett adják ezek a pénz! A 94 szövetkezett, mely a székely vármegyékben fennáll, szintén nem vált a szövetkezeti eszmének különös dicsőségére. Sőt! Ezzel az állapottal szemben Hegedüs Loránt kimutatja, hogy még pénzbeli erő is volna a különböző székely alapokban elegendő, hogy oly nagyobb szabású földhitelintézetnek lehessen vele megvetni alapját, mely a legégetőbb bajokon segíthetne és az intézeti és egyéb káros „hitelezést” kiirthatná. Nem kell hozzá semmi egyéb, csak a meglévő erőnek összefoglalása, szervezése, önzetlen és értelmes irányítása.

Ennek az előfeltételre viszont az, hogy a magyar közvélemény ne engedje többé a székely-kérdést letűnni a nyilvánosság napirendjéről. Micsoda örült irónia az, hogy miközben határt nem ismer a magyar politikusoknak elragadtatása, ha egy-egy nemzetiségi vidéken az állami iskola úgy ahogy magyarosít egy pár kiskorut, addig tiszta magyarok, az erdélyi magyarság legerősebb váraiból ezerszámra indulnak el, felnőttek és gyermekek, kik közül sokan az időknél folyamán mint kopott gunyát, úgy vetik le hazájuknak emlékét és nemzetiségüknek szentségeit.

Azok sorában, kik a közvéleményt ezekre megtanították, kiváló hely illeti meg azt a fiatal képviselőt, akinek sikerült ezzel a témával napokon át lekötöni a magyar Közgazdasági Társaság figyelmét. A magyarság fana-

tikus szeretete nyilatkozik meg minden szavában; de e mellett mennyire európai a módszere, a megfigyelése, az előadása és szociológiai felfogása! A megfigyelésnek azt a rendszerét, amit Taine alkalmazott a forradalom előtti Franciaországra, azt a rendszert alkalmazza ő a proletáriátus mélyesége örvényében vergődő székely néprétegre, az itthonira és a külföldre. Nem könyvekből és nem statisztikából tanulta a kérdést, de eljárt faluról-falura, városról-városra, megnézte a műhelyeket, az iskolákat, a templomokat és vizsgálta a régi irodalmi emlékeket — az emberi és a történelmi dokumentumokat!

Romániában még csak hagyták, de a székely faluban megdöbbenést keltett a megjelenése. „Baj van, jelentette líhegve a góbé a tiszteletes urnak, nagy baj van!” „Hát mi a nagy baj?” — „Megjött a miniszternek a fia, az a baj!” — Azt gondolta a hirmondó, hogy a sorsnak valamely kegyellen csapását jelentheti csak az az eset, hogy az előkelő magyar társadalom odavetődik a székely szegénységnek körébe. Hát ez a paraszt-historia nem jellemzi-e minden leírásnál jobban az Istenről és emberekről, de különösen a magyar társadalomtól elhagyott székely népek életrendjét? Ha hozzájuk vetődik a magyar „külföldi” a vezető társadalmi rétegnek valamely tagja, az jó járásban nem lehet. Inkább félelem és kétség fogadja, mint meglepődés és várakozás. Nem láttak ők éveken beláthatatlan sora óta senkit, aki a magyar állam hatalmáról, jótéteményeiről, segítő szándékáról és meleg szeretetéről akart volna nekik tanúságot tenni. De most már a külső jelek úgy mutatják, mintha ebben a részben is valami nagy átalakulás ment volna végbe.

Sokféle eszközzel és sokféle módon lehet ezt az átalakulást a közszellemnek elősegíteni. Sokféle eszközzel és sokféle módon próbálkoztak is, hogy megállítsák a székelységnek erkölcsi és nemzeti romlását. A legerősebb módszerek közé soroljuk azt, amellyel Hegedüs Loránt a székelység pusztulását vizsgálta, amellyel itt a „külföld” nagy székvárosában, Budapesten, az elhagyottaknak erkölcsi és anyagi javaiért buzgólkodik. Munkáját nyomban teljes irodalmi siker követi. Bár mihamarább a gyakorlati eredményeknek és alkotásoknak sora követné, mert: „Imhol a veszedelem és az emésztlő tűz”...

Mindenkinek küzdenie kell s aki győzött, az aknázza ki a győzelmét. En győztem és én kiaknáztam. Jól éltem — csak az emlékek keserítettek el életemet. Ertem, hogy irigyolnak. Irigyolnak! Mindenki gazdag szeretne lenni, de — igen, küzdeni kell a gazdagságért. Küzdjél s ne várd, amíg adnak. Például Sándor...

Eszébe jutott, hogy a fia panaszkodott, hogy nem elég neki az a huszezer rubel, melyet évenként kap. Tízezer rubelt kért még s elégedetlen volt, hogy nem kapta meg.

— Mondjuk, hogy halálom után mindent ő fog örökölni.

Hirtelen észébe jutott, hogy a fia alig várja a halálát.

— Küzdjél, hogy győzhess! En küzdöttem. Megoltam a kereskedőt — az ő halálára szükségem volt. S kinek a halálára van a fiannak szüksége?

Visszafajtozta a lélekzetét s fölült az ágyban. — Kiére? ... Az enyémre. Igen, én utjában állok. Ha még egyszer annyit adok is neki, mint amennyit eddig adtam, mégis csak azt kívánja, hogy haljak meg.

És Trochimnak észébe jutottak fia szavai s tekintete és mindenből csak azt látta, hogy a fia nagyon óhajítja az ő halálát.

— Okvetlenül óhajítja! S ha igazán óhajítja, akkor művelt és tanult ember léteire előítéletek nélkül megölhet. Mondjuk, hogy nem akarja magát tönkretenni, de hisz méreggel is...

Hirtelen észébe jutott, hogy fiaival egyszer ókori mérgekről beszélgettek, melyekkel akárkit el lehet tenni láb alól úgy, hogy még nyoma sem marad.

— Bizonyosan van ilyen mérge, s ha van, bizonyosan beadja nekem. Miért is ne tenné? Már említette, hogy én elhanyagolom az üzletet s egyszer nagyobb beavatkozásról is beszélt. Igen, egy csésze tea és — vége! Fölbérel valakit;

a szakácsot — hisz mindenkit meg lehet vesztegetni.

Eszébe jutott egyik szolgája, aki nagy piperkőc volt.

— Annak csak ezer rubelt kell adni s megvan.

Trochimot nagyon felizgatta ez a gondolat s hogy segítsen magán, ki akarta hőrpíteni az ágya mellett álló poharat, melyben cukrosviz volt.

— Ki tudja, mi ez? Nem, engem nem lehet olyan könnyen megfogni.

Kiöntötte a vizet, a mosdó-asztalhoz lépett s a mosdó-korsóból ivott.

— Igen. Mindnyájunk harca az a többiek ellen! Óvatos leszek. Csak abból eszem, amiből a feleségem s csak azt iszom, amit a feleségem... De hát ő! Ő a hetedrészét kapja, ha meghalok s szegény rokonai vannak, akik mindig zaklatják. Igen, háborus időben nincs kimélet. Ugy kell intézmem a dolgot, hogy halálomból ne legyen semmi hasznuk. Ugy kell végrendeletkneznem, hogy minden birtokuktól meg legyenek fosztva. Holnap meg is teszem...

El akart aludni, de gondolatai elűzték álmát. Végrendeletét kezdte írni. Fölvette hálókabátját és papusát, asztalhoz ült s le akarta írni utolsó rendelkezéseit. Egész vagyonát jótékony célokra fordította. Mikor végzett vele, aludni ment, de újból észébe jutott piperkőc szolgája s a szakács. Elképzelte magát az ő helyükben s így szólt:

— Ha tizenöt rubel fizetésem volna havonként s ha tudnám, hogy a harmadik szobában gazdag ember alszik s ha meg volnék győződve róla, hogy nincs Isten s nincs bűnhődés, mit csinálnék? Azt, amit én tettem a kereskedővel.

Semenovics Trochim megrettent. Fölkelt az ágyból s gondosan bezárta az ajtókat. Ekkor észrevette, hogy a tolvár gyöngö. Nagy karosszékeket cipelt hát az ajtókat el. A karosszékeket is keveselte. Egymásra rakta tehát őket s csak így

A földművelési vita.

Budapest, március 14.

Ma már gyorsabb tempóban haladt a vita. Hét beszéddel jutott előbbre, pedig azonkívül még egy miniszteri válasza s egy új interpellációra is maradt az időből.

A mai szónokok közül négyen a szabadelvűpárt tagjai, hárman szélbaliak. A költségvetés mellett szóltak: báró *Solyomssy* Ödön, *Szemere* Miklós, *Baross* János és gróf *Keglevich* Gyula; ellene szóltak: *Marjai* Péter, *Chernel* Gyula és *Fischer* Győző. Aki felé legnagyobb várakozással néztek: *Szemere* Miklós mondta a legrövidebb beszédet. Általában a legrövidebb beszédet. Személyes kérdésben talán kurtábbra is fogta már valaki a mondókáját, de az is ritkán. *Szemere* Miklós alig beszélt öt percig, de erővid idő alatt három életrevaló, okos eszmét pendített meg. Először azt, hogy a tervezett gazdasági főiskolát a világrét se állítsák föl a fővárosban, ahol ezer szórakozás tereli el az ifjúságot a tanutástól s ahol a diákokéval költészet, az ideális együttélés alig fejlődhetik ki. Másodszor azt sürgette, hogy a Boszniában meghonosított és bevált gazdasági stációkkal nálunk is tegyenek kísérletet. Végül harmadszor a hómestead-törvény benyújtására kérte a kormányt, amivel a szegény nép szociális bajain legkönynyebben és legbiztosabban lehetne segíteni. Meglepetés volt ugyan a szokatlanul rövid felszólalás, de a benne felhozott ideákat rokonszenvesen fogadta minden párt.

Nagyobb érdeklődés még csak *Baross* Jánosnak jutott, de az ő fejtegetései ellen sokhelyütt tiltakozás is hangzott. A szabadelvűpártnak ez a fiatal tagja nagy készséggel és sok fajszeretettel beszélt arról a veszedelemről, melyet a külföldiek birtokfoglalása nemzeti szempontból jelent. A magyar föld mobilizálódása ellen első sorban hiteles statisztikát sürgetett a birtokváltozásokról, azonfelül pedig az adóreform keretében a külföldi birtokszerezőknek kétszeres földadóval sújtását kívánta. Ez tetszett a Ház minden oldalán, valamint beszédének az a része is, amelyben a dzsentri-nemzetiségeket arra buzdította, hogy fiaikat kenyérkereső pályákra, kereskedelemre és iparra neveljék; de már amit a dzsentri-hitbizományokról hangoztatott, az nem maradt ellenmondás nélkül. Fejtegetéseinek egyik adatát pedig az igazság kedvéért kell helyreigazítanunk. Ő megátadta ma Vázsonyit, a miért Veszelszkyval egy huron pendülve, állítólag kikelt a megyei virilizmus ellen. Pedig ezt Vázsonyi Vilmos nem tette. Sőt ellenkezőleg a megyei virilizmust Vá-

merte elfújni a gyertyát. Csak hajnal felé tudott elaludni s oly sokáig aludt, hogy a felesége erőszakkal nyitotta ki az ajtót. A karosszékkel leestek s Trochim ijedten ugrott ki ágyából.

— Ki az? Mi az? Segítsé! — kiáltotta. — Sokáig nem tudt magához térni. Mikor fölébredt, azt hitte, hogy gyilkosok törtek rá. Később megmagyarázta, hogy elővigyázatosságból torlaszolta el az ajtókat s iparkodott, hogy féltelmét elpalástolja. De nem sikerült, gyermekei és szolgálói nagy változást vettek rajta észre.

Azelőtt olykor jökdévit, olykor haragos volt. Néha jó, néha szomorú, ha bűneire gondolt. Azelőtt gyűlölt némely embert, másokat szeretett, különösen gyermekeit és unokáit. Most azonban mindig szótalan és óvatos volt, főfoglalkozása most a testamentuma volt, de sehogysem tudta úgy megfogalmazni, ahogy szeretete volna. Egyre fogalmazott, egyre írt, de sehogy sem sikerült.

Az ételeken is nagyon válogatott léte. Legkedvesebb ételéhez sem mert nyulni s gyakran kivette felesége és gyermeke kezéből a tányért és etette előlük az ételt. A bort maga vásárolta s szekrényében gondosan elzárta. A pénz, melyet eddig olyan nagyon szeretett, most kinokat okozott neki. Érezte, hogy pénzét Istenbe vetett hit nélkül nem őrizheti meg.

Ugy rémlett neki, hogy ha mindenki meg fogja tudni, amit már ő és fia tudott, hogy nincs Isten és nincs bűnhődés, soha semmiféle hatalom sem védi meg őt. Agyonverik, megmérgezik s vagy erőszakkal, vagy cselvetéssel megfosztják vagyonától. Csak egy mentés van: az, hogy nem mondja meg senkinek sem, hogy nincs Isten és nincs bűnhődés.

És ezért változott meg ezen az éjszakán még másban is. Nagyon vallásos ember lett, nem mulasztotta el a bűjtőt és az istentiszteletet. Egyre azt bizonyította környezetére előtt, hogy van Isten s vannak törvényei s hogy azok, akik e törvényeket nem tisztelik, borzasztó bűnhődésben ré-

zsonyi a nemzeti érdek szempontjából érthetőnek mondta s csupán a fővárosra nézve mondta a virilis intézményt oktalannak és helytelennek. A miben különben igaz is volt. Ezekről eltekintve, egészben mégis szerencsés debüt volt a fiatal képviselő, aki elegáns szónok és mindenestre a husználható erők gyarapodását jelenti a t. Házban.

Baró Solymossy Ödön és **gróf Keglevich Gyula** speciális bajokra hívta fel a földmivélelési kormány figyelmét. Az előbbi a Rábaszabályozás és Fertő-lecsapolás okozta bajokat, az utóbbi kivált az állattenyésztés veszedelmeit tette szóvá. Mindkettőnek figyelmes hallgatósága volt.

A függetlenségi pártból a józsu **Marjai Péter**, a mindig érdekes **Pichler Győző** és **Chernel Gyula** ma is a párt élénk tetszése közben tudtak a vitába illeszkedni és kivált Pichler Győző egy-egy elmés röpizettel általános derültséget is fakasztott.

Az ülés végén **Lukács László** pénzügyminiszter megfelelt Zboray Miklósnak az iparbank ügyében hozzá intézett interpellációjára s azután még **Pavlovics Ljubomir** is előterjesztette tegnapi elmaradt sürgős interpellációját a szerb egyházi kongresszus ügyében.

Holnap a nemzeti ünnep miatt nincs ülés.

A képviselőház ülése március 14-én.

— Kezdetre délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Darányi Ignác, Cseh Ervin, gróf Széchenyi Gyula, Horváth Nándor.

Elnök bemutatja Bereg- és Zólyomvármegyéknek a tisztviselők fizetésének rendezése iránt beadott kérvényét.

A földmivélelésügyi tárcza.

Baró Solymossy Ödön szerint minden esetre nagyon fontos tényező gazdasági terményeinknek és állatainknak értékesítésére szolgáló meglévő piacok megtartása és újabbak megszerzése a különféle forgalmi eszközök, olcsó szállítási tériak, a közterhek mérséklésének és egyéb különféle védekezési eszközök, melyek közé a vízmunkálatokat is sorozza.

A Rába-szabályozás eszméje már visszanyomozható az 1226. évről. Folyton talákozunk bizonyos erősebb mozgalmakkal, amikben terveztek nemcsak a Rába-szabályozást, hanem foglalkoztak már a Fertő lecsapolásának és a Hanság vidéke kiszáradásának eszméjével is. 1838-ban egy mérnök tervezetét mutatótábla, amely magában foglalta volna a Rábának hajózhatóvá tételét, azonkívül a Rába, Rábeza, Kis-Rábeza és Ikva vizek szabályozását. Tervezett továbbá a Fertőbe Nezsider egy kanálisnak az építése és a Fertőnek és a hánsági vizeknek lecsapolása. Minderre felvettek annak idején 649.445 forint költséget. De természetesen ebből semmi sem lett. 1874. február hó 14-ikén az érdekeltek, gróf Bathányi elnökléte alatt, újabb összejelést Győrűt és bemutatja egy mérnök tervezetét, amely szerint a Rába, Rábeza, Répeze körüli munká-

szesülnek a túlvilágon. Még a fiának is megmagyarázta ezt s úgy tett, mintha mindent elfeledett volna, amit eddig megbeszélte vele.

Ettől a naptól fogva minden öröme gyötrelmémmé változott át.

A gyilkosságtól, mérgektől és csalástól való félelem nem hagyta pihenni. Mindenkit meggyanúsított s mindenkitől rettegett. Még a fiatal, feleségétől, unokájától is félt. Még szeretett unokáit is úgy tekintette, mintha veszedelmes apró állatok lettek volna, s úgy érezte, hogy ezeket épp úgy gyűlöli, mint a többieket.

Két dologhoz folyamodott kinjában: először is mindenki előtt titkolózott, mindenkit megcsalt, mindenkire vigyázott, bár senki sem akarta bántani; másodsor mindenkivel el akarta hitetni, hogy van Isten, van erény s van bünhődés. Azt hitte, hogy ez megmenti őt a veszélytől.

Igy élt a szerencsétlen Trochim még tíz évig. Az emberek észrevették furcsaságait, de senki sem ismerte borzasztó kinjait. Pedig nagyon szenvedett, ha arra gondolt, hogy e kinoktól még halála után sem fog megszabadulni. Kinlódott, gyöttrődött. Nem tudta miért, de nagyon félt a haláltól s úgy érezte, hogy a halál után nem következik semmi.

Egyszer, reggeli miséről hazajövet, szobájában reggelizett s ivott gondosan őrzött borából. Utána rosszul lett, lefeküdt s meghalt.

Hirtelen halál volt. Természetes és könnyű halál. Gazdagon díszített koporsóját az Alexander-Newsky-kolostorba vitték. A gáskyocsi sokan követték olyanok, kik a gazdag ember vacsoráin részt szoktak venni. Egy híres lókész tartott beszédet a sírnál s dicséretet az elhunyt erényeit, hitbizalmát és nemes munkáiban töltött életét. Isten tudta csak Trochim bűnét s csak ő tudta, hogy megbűnhődött azért attól a perctől fogva, hogy elvesztette Istenbe vetett hitét.

latokra, továbbá a Rába-török áthelyezésére, a rábatörök—batonyai csatorna kiépítésére előirányzatában az a mérnök 1.796.786 forintot, a Fertő és Hanság lecsapolására pedig 765.900 forintot vett fel. 1878-ban 405 szavazattal 170 ellen azt határozták hogy a társulat működése egyáltalában szüntetéssé be. 1879-ben csak az ármentesítésre való szeritkozást követelték. Szóval sok viszontagság és bonyodalom között működött a társulat. Magával a Fertőnek és a belvizeknek szabályozása tervével 1891-ben kezdtek ismét komolyabban foglalkozni; csináltak egy költségvetési előirányzatot is, amelyben 3.871.950 forintot, egy későbbi értekeltemben 2.500.000 forintot és egy 1900-ik évi memorandumban már 5.977.949 koronát mutattak ki.

Mikor 1892-ben a kormánybiztos egészen határozottan komolyan kezdett foglalkozni a különféle lecsapolási és belvizrendezés tervekkel, összejöttek az érdekeltek több vármegyéből és 1892. október 11-ikén Csornán értekeltem tartottak, amelyen a legelősebben kiakadtak és tiltakoztak a tervezetek ellen. 1893-ban az előirányzatot is, amelyben 3.871.950 forintot, egy későbbi értekeltemben 2.500.000 forintot és egy 1900-ik évi memorandumban már 5.977.949 koronát mutattak ki. Mikor 1892-ben a kormánybiztos egészen határozottan komolyan kezdett foglalkozni a különféle lecsapolási és belvizrendezés tervekkel, összejöttek az érdekeltek több vármegyéből és 1892. október 11-ikén Csornán értekeltem tartottak, amelyen a legelősebben kiakadtak és tiltakoztak a tervezetek ellen. 1893-ban az előirányzatot is, amelyben 3.871.950 forintot, egy későbbi értekeltemben 2.500.000 forintot és egy 1900-ik évi memorandumban már 5.977.949 koronát mutattak ki.

Nagy bajt nem úgy kell orvosolni, hogy másokat is bamba rántsunk, mert az a nagyobb birtok még csak elviseinél valahogy, hanem az a számtalan kisebb birtok nem tudja elviselni a terheket. Tessék a Rábaszabályozási társulatnak bevezetni munkáját és azután békében hagyni azokat az agyonterhelt polgárokat mindaddig, míg vagy meg nem erősödnek anyagilag, vagy az érdekeltség tulajomó imponáló nagy része, a partbirtokosok, medertuladomok s az egész partvidék birtokosainak nagy többsége nem kívánja. Ha pedig nagyon fontos és sürgős a segélyezés azoknak a tönkrement vidékeknek, tessék egy országos segélyezési akciót megindítani. Valami módot kellene kitalálnunk, amelylyel a szegénysorsukat, a földműveseket megvédezzük a pusztulástól. Egy olyan gyámkodási törvényhozás, oly intézkedés kell, amely meg tudja védeni a népet attól, hogy a végrehajátások által, ha adósságra keveredtet tönkre tétessék.

Ma általános az a közlelógás, hogy minden társadalmi bajnak a nagybirtokos-ostály, az állami omnipotencia az oka. Pedig ez nem áll. Az állam is lépten nyomon örökül a szegény ember sorsa fölött, míg mi ellenkezőleg, minden oldalról folyton csak az államhoz fordulunk, hogy segítsen rajtunk. Hogy ha az a birtokos-ostály megteszi kötelességét, hogy ha humánusan bánik a szegény népével, ad nekik tisztességes uton-módon kenyérkeresetet, nem akarja zsarolni, — amint azt némely vidéken, járdalomban, még kisgazdaemberek is megteszik, — az azonban még végül is oltalmazuk őket mindenféle megkötöttségekkel szemben: akkor az a nép megelégedett lesz. A költségvetést előadja.

Marjay Péter már a szentirásban is megtalálja az agrár programot és pedig a leghelyesebbet: Miveljed és őrizzed a földet. Bölcös program ez, igaz, hogy mikor ezt megállapították, még totalitár se, búrse so volt. A földmivélelési tárcza nagyon szükmarokan van dotálva, ebből se mivelni, sem őrizni nem lehet a földet. Szól ezután a mezőgazdaság egyes ágazatairól s foglalkozik az állatorvosi kérdéssel. Igazán nem tudja, micsoda szervezet ez, mikor még a sertésvészessel sem tud megküzdni. Sürgöti a borékesítés alkalmait fejlesztését, a fokozatos adórendezés törvénybe iktatását, a biztosítási ügy rendezését. A költségvetést nem fogadja el.

Szemere Miklós: T. Ház! Örömmel üdvözlöm a földmivélelési miniszter urnak azt a tervét, hogy egy gazdasági főiskolát szándékozik létesíteni, de élénken utalokozom az ellen, hogy a gazdasági főiskolát — amint némelyek szeretnék, — Budapestre tegyék. (Helyeslés a középben.) S. erény vélelmeny szerint a tanulólúságot fővárosoknál koncentrálni nagyon hibás dolog. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon és a középben.) Verőfény, nap, levegő kell a fiatalágnak, mint mindennek a természetben ami élni akar és fejlődni. Testben a nagyvárosi rossz levegő a fiatal emberek elosenéveszednek a tanulástól ezer szórakozás által elterelődnek. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon és a középben.) És ami a tanulói élet főközlésze: a kolleziális együttélés, az ideális, úde deák-közselem, — amely az angol és német egyetemek fővonzóereje és büszkesége, — letele nehezen él meg szintén a fővárosokban és aligha verhet maradandó, szolid gyökeret a világvárosok chaosában. (Élénk tetszés.)

Megengedem, hogy egyes szakmákra, mint az orvosira szükséges egy nagyobb város; de még itt is mondhatok kivételt, pl. Franciaországban Montpellier, Németországban pedig több jeles kisvárosi egyetem kitűnő orvosi fakultással bír.

De most nem akarok bővebben az egyetemokről és a fővárosokról szólni, más alkalommal leszek bátor t. Ház erre a fölötte fontos és égető kérdésre is rá tért. De még egy tárgyra kívánom az igen t. miniszter ur figyelmét felhívni, akinek hazafias munkerejét jól ismerem, kérem az igen t. miniszter urat, vessen alkalomadtán egy tekintetet a Bosznijában Kállay által alapított földmivélelési stációkra. Ezek a legelősebb gazdasági oktatásal és gazdasági nevelés foglalkoznak. És ott az állam 4—500 holdas területeken mintaszertül gazdálkodik és a gyakorlatban fiatal földműveseket, olyanformán mint nálunk, gazdákna nevel. Van egy erdészeti stáció is, valami 3000 holdon.

Azt hiszem, t. Ház, hogy mi még nem vagyunk annyira előre hogy esetleg hasonló gyakorlati földmivélelési stációk hasznát ne tudnók venni, (Ugy van!

Ugy van! a középben és a baloldalon.) Állami birtokunk is volna reá elég. Méltóztatassék tehát a t. miniszter urnak a bosnyák stációk rendszeréből amit jónak lát meghonosítani, vagy ha úgy tetszik, okkupálni. (Helyeslés.)

T. képviselőház! Ha pedig ő felsége kormánya, a Széll-kabinet, amelynek én is, parányi támasza vagyok, egy monumentális alkotással akarja a föld népet megajándékozni, azt a népet, amely adóval fedezi a köztöltségeket és vérvél megvédi a hont, akkor bizza meg Darányi miniszter urat, hogy tanulmányozza a homestead-törvényt. (Élénk helyeslés és tetszés a középben és a szélsőbaloldalon.) Jefferson elnöknek ezt a nagyzásabú művét dolgozta át a magyar viszonyokra és nyújtson be törvényjavaslato, amely, mint a humánus Amerikában, ápolja, védje a jó, becsületes föld-népet. (Élénk tetszés és helyeslés a középben és a szélsőbaloldalon.) Nemcsak hitel kell ennek, amivel esetleg vissza is él, de első sorban „homestead”, ez az édes otthon védő törvény. (Élénk helyeslés a középben és a szélsőbaloldalon.) amely Észak-Amerika 22 államából 20 év előtt megvolt már 88 államban. Ezer szociális bajt fog vele orvosolni a kormány egy ópassal és kérdeméinél a nemzet örök halálját. (Élénk helyeslés.)

A költségvetést egyébként elfogadom. (Élénk helyeslés jobboldél és a középben.)

Chernel Gyula a lótenyésztés mizériáiról beszél. Helytelen dolog, hogy a mentétepeken közbizdasregbeli katonák gondozzák a lovakat. Amig honvédség nem volt, addig ez ellen senkinek sem lehetett kifogása, de most sokkal helyesebb volna ha honvédszükség teljesítenek e szolgálatot. A földmivélelési miniszter iránt több okból nem visetitek bizalommal s ezért a költségvetést nem fogadja el.

Baross János: A régi magyar családok helyét Nyitraiban, Trencsénben és Szepesben, általában az északi és északnyugati vármegyékben bécsi, cseh, morva kapitalisták és német porosz úrnak foglalták el, míg az ország északkeleti részein a magyar állam mindig hű parasztságát kiszorított a galiciai bevándorók.

Hozzávetőleges számítás szerint a magyar szabad forgalmu földnek körülbelül kilenczettedrésze van már idegen kézen. A legradikálisabb megoldása lenne a kérdésnek, hogyha az idegeneket a birtokszerezéstől egyszerűen tiltanák. (Óhó! a szélsőbaloldalon.) Visszatérés lenne ez a régi magyar nemzeti jog állapottájához. Hétzáz esztendőn keresztül a magyar jog mindig éber figyelemmel örökdöjt azon, hogy a magyar föld a magyaroké legyen.

A jelenlegi kormány preventív intézkedésekkel igyekszik a kérdés káros hatásait enyhíteni. Így a gazdasági törvény, az 1901. évi XXVII. törvény-cikk 24—26. és 27. §-ai értelmében a különlődon lakó birtokosok kötelesek magyar állampolgárokat tartani gazdaságizteknak. Mindenesetre e bölcis intézkedés által a kérdés nemzetiségi és szociális veszélyei enyhülnek. A másik a földmivélelési miniszternek azon törekvése, hogy az eladásra kerülő birtokokat állami telepítés céljaira összevásárolja. Így csak magában Erdélyben is a mostani földmivélelési kormány által több birtokot vásároltak meg teletépti cérra, mint eddig összesen. Arra kéri a földmivélelési minisztert, hogy az igazságtügyi miniszterrel karöltve készítsessen egy pontos statisztikai felvételt a nem magyar állampolgár birtokosokról és azok birtokainak nagyságáról. Azonkívül kéri a pénzügyminisztert, hogy tegye megfontolás tárgyává, vajjon az új adóreformnál a Magyarországon nem lakó, tehát legnagyobbbbrészt külöldi birtokosok a földadó kétszerezésével suttassanak. amint ez az 1886-ik évi XXXI. romániai törvényekben felvetett. Kéri továbbá a kormányt, hogy a nemsokára lejáró külöldi szerződéseknél lehetőleg igyekezzenek megvédeni e vitális érdekeinket és mindenesetre elérkezett az idő ...

Ploher Győző: Az önálló vámerlőre!

Baross János: ... arra, hogy a magyar országgyűlés visszahelyezkedjék a régi nemzeti jog állapontjára és az 182-ik évi ösivégi patensnek, eszáziari nyit parancsnak sérelmes intézkedését megváltoztassa. A mostani földmivélelési kormány az elővételhetlen érdem, hogy belátta, hogy a hitbizományok alapítása és fejlesztése körül elkövetett hibák mily káros hatásúak vannak, másrésről azonban belátta azt is, hogy a hitbizományok erős fogver lehetnek egy nemzeti birtokpolitika kezében. Elvitáztatatlan tény azonban, hogy a hitbizományok csak úgy illeszkedhetnek be egy nemzeti magyar birtokpolitika keretébe, hogy ha azok előbb alapos reformon mennek keresztül. Hogy a magyar földből sokat joglalnának le a hitbizományok, az nem áll.

A mi a hitbizományok hibáiból következők szociális káros hatásokat illeti, azok három panaszban foglalhatók össze: először is elősegítik a kivándorlást, másodsor a népsűrűsögre káros beolvasást vannak, harmadsor gátolják a magyar faj propagációját. A tárgyilagoss kritika kimutatja, hogy ezen három panaszból az első kettő alaptalan, a harmadik azonban némely vidéken alapos. A hitbizományok némely vidéken gátolják a magyar faj propagációját és káros beolvasást vannak a népszaporodásra.

Ezután a középirtok kérdésre tér át. Szinte villanyos erővel ment tönkre az utolsó 50 év alatt a magyar társadalomnak az legelősebbesége és legértékesebb része. E pusztulásnak a szabadságharc után önkényet be kellett következnie. A nemesi világ lemondott jogairól és olyan kötvényekben nyert kárpótást, amelyekkel csak 30—40 százaléka lehetett értékesíteni. A robot megszüntése után tehát egy krajcar készpénz nélkül állt s hiteintézetek híján, az uszorsokra volt szorítva. A Bach-korszak e helyzetet nem orvosolta, sőt ellenkezőleg, még károsabb hatással volt a középirtokosostály anyagi helyzetére. Az uszoralörvény eltörése csak növelte a bajt. A mai örököségi jog mellett szinte érthető, hogy a középirtokos-család, hogy tudja magát fenntartani. Össze-

függ ez azon panasszal, hogy a középirtokos nem neveli praktikus pályára gyermekeit.

Krassnay Ferenc: Iparost kell belőlük nevelni s nem uraskodásra tanítani!

Boross János: Ugy a vármegyei autonómia, — mint a kulturális politika, a nemzetiségi politika, a társadalmi politika, mind olyan közközelebségeket rónak erre a középirtokos-osztályra, amelyeket más osztály véle megosztani jóformán nem is tudna és hosszú időt nem is lesz más társadalmi osztály, amely azt a szerepet olyan becsülettel és olyan jól tudná betölteni.

Középosztályra minden államban szükség van szociális szempontból, de ehhez a szociális szempont-hoz nálunk Magyarországon speciális és nemzeti szempontok is járulnak. Hiszen éppen nemzetiségi vidékeken éri el zenitjét a középosztályi hivatás.

Minden eszköz, amelyely a régi középirtokos-osztály erejét támogatja, egyáltalán támogatásra szolgál az egész magyar nemzetnek is, Vássonai és Vaszelovskyja a virilizmus intézményét támadta meg a megyei szervezetben. Mind a kettő a virilizmus előlétesét óhajította. Sokszor hangzott az elv, hogy a magyar politika csak liberális lehet és a szabadelvű magyar politikának a zászlóvivője a 19. században éppen a középosztály volt.

Lukács Gyula: Szabadelvű politika és virilizmus! Ez a kettő nem fér össze!

Boross János: A szabadelvű politika olyan kis és gyenge népél, mint a magyar, nem lehet más, mint nemzeti. Egy magasabb, előrelátó állami politika előtt nem lehet közömbös az, hogy a magyar birtokos kinek a kezén vannak. A költségvetést el fogadják. (Élénk helyeslés és éljenzés jobboldal.)

Gróf Keglevich Gyula: A kereskedelem és ipar terén oly hirtelen fejlődöttünk, hogy fejlődésünkben hézagok mutatkoznak. A fejlődést nem lehet visszahozni, főleg, ha nincs erőnk erre. Részletesen foglalkozni az állattenyésztés ügyével. Az állattenyésztés összes ágait veszély fenyegeti hazánkban. A telepítésekől szólva, azt indítványozza, hogy az alapítványokat parcella-béreltekben örökberlet gyantán adják oda a földművelésnek.

A vita folyamán a kivándorlásról is szóltak és ezt a súlyos gazdasági helyzetnek tulajdonítják. Ugy van, de van ennek egy másik része is, egy társadalmi baj s ez az igények emelkedése.

Üdvös intézkedés a telepítés, de nincs pénzünk, hogy azt nagyobb arányokban csináljuk. Hat millió áll rendelkezésünkre de ez kevés azzal a 49 millióval szemben, amely az ipari munkák felség felszámolására beiktetésül használt. Nem mondja azt, hogy a majorátusok és a nagybirtokos osztassanak szét. Ezek családok fenntartása céljából hagyományoztatnak, az a család gondolkodik, ahogy neki tetszik, majd rá fog jönni és ki fogja adni a földet parcella-béreltekre. De vannak alapítványi birtokok, melyek ugyanis jótékony célra hagyományoztatnak.

A földbirtokosok nem helyesen kezelik az ő birtokukat. Ezt a földművelési miniszter is belátta s a kisbirtokosok részére mintagazdaságokat alapított, melyek üdvösen beváltak. Bár meg lehetne ezt váltósítani a nagyobb birtokoknál is. A munkások azt mondják: nincs munka, a gazdák pedig azt mondják: nincs munkás. Ezt a talányt meg kell fejteni és ha teszünk valamit, tegyünk ott, ahol kell tenni. Talán az által lehetne ezt megoldani, hogy munkásokportokat létesítsenek községeinkben. Igen üdvösek talán az is hogy a gazdaság érdekében a gazdaszabiróság hozassék be. Ha ez megálhat a kereskedelem terén, ha ott lehet bírósági, megálhat az a gazdaság terén is, mert ez is csak üzlet és megkívánja bizonyos dolgoknak a rögtönös elbillarását. (Helyeslés a középen.) A költségvetést elfogadják. (Helyeslés jobboldal.)

Pichler Győző: (Felkiáltások: Ma! Holnap! Egy hang jobboldal. Ma halljuk ezt a komédiát!)

Pichler Győző: Egyik képviselő jónak látta közbekiabálni azt, hogy ne holnap, hanem ma halljuk ezt a komédiát. (Felkiáltások balról: Óhó! Ki volt az?)

Szöts Pál: Én mondtam!

Zboray Miklós: Mi ez? Mi címen mondtá? Nem szolgáltatót rá okot!

Szöts Pál: Majd megmondom, hogy miért!

Elnök: Megállapított tény az, hogy egy képviselő a képvisező ur felszólalásakor azt mondta: Halljuk ezt a komédiát? Ha ez megállapított tény, akkor ezt a kifejezést, mint nem parlamentáris, megrovom.

Pichler Győző: Az elnök rendutasításolytán 6 nem teleg meg az előbb tett furcsa közbeszólásra. Szemere azt mondta, hogy a gazdasági fősoklót ha létesítik, ne Budapestben létesítsék. Ehhez 6 is hozzájárul, de kéri, hogy az legalább a vidék valamelyik nagyobb városában legyen. Panaszokunk a középosztály hanyatlása miatt. Ennek legfőbb oka az, hogy a mi középosztályunk nem mer kilépni az önálló vállalkozás terére s minden csapás ellen az állam karjához menekül. Attól a hitbizományosokra, akik érezhetnek, hogy nekik sokkal több kötelezettségük van a haza iránt, mint más polgárnak, akik nem rendelkeznek hitbizománnyal. Akárvan egy a külföldön, mindenütt találkozik magyar latundumokkal, akik a külföldre hordják a pénzt elkölteni és itthon magas közhivatalokat keresnek. A földművelési miniszter politikája is bűnös a mi közviszonyainkban.

Ivánka Oszkár: Dehogy!

Pichler Győző: Ivánka képviselő ur a földmívelési miniszter programját, amely belel és kiülés is teljesen üres. A költségvetést nem fogadják el.

Szöts Pál: Tisztelettel fogadják a rendutasítást, amelyre teljes mértékben részölgált. Közbeszólásért mentességül hivatkozik arra a komoly, szigorúan szakszerű, a magyar földmívelést feltétlenül megmentő beszédre, melyet Pichler elmondott.

Elnök jelenti, hogy holnap, március 15-ike lévén, a Ház nem tart ülést.

(A Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank.)

Lukács László pénzügyminiszter: T. Ház! Zboray Miklós képviselő ur egy interpellációt intézett a Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank ügyében a kereskedelmi miniszterhez és hozzám. Engedje meg a Ház, hogy én adjam meg a választ mindkettőnk nevében. Előre kell bocsátanom, hogy én azoknak a kérdéseknek a fejtegetésébe, melyeket tisztelt képviselőtársam interpellációjának indoklásában felvetett, nem bocsátkozom, mert nem tartom magamnak és a kormányt illetékesnek ezen kérdések fejtegetésére. Mert, hogy valamely részvénytársaság vezetősége üzleti szempontból helyes utat halad-e, vagy nem, hogy jó üzleteket csinál-e a részvényesek szempontjából, vagy nem; ezeknek a kérdéseknek elbillarása nem tartozik a kormányzat és az adminisztráció körébe. Eppen azért, ha én ezeknek a kérdéseknek fejtegetésébe vagy bírálatába akarnék bocsátkozni, egyrészt túllépnék hatáskörömön, illetékességi körömön, másrészt oly valamire vállalkoznám, amire nem vagyok képesítő, mert hiszen a kormánynak az intézeteknél organumai nincsenek. Megvannak ezeknek a kérdéseknek törvényszerű fórumai, melyek egyedül és kizárólag vannak hivatva ezekkel a kérdésekkel foglalkozni és azokat elbillarítani, és ezek a fórumok egyrésztől a társaság közgyűlése, másrésztől pedig a bíróság. En tehát, ismétlem, ezekkel a kérdésekkel melyeket t. képviselőtársam az interpelláció indoklásában felhozott, foglalkozni nem kívánok. Szorítokom tisztán azokra a kérdésekre, melyek interpellációjának szövegében fel vannak sorolva és amelyekre nézve teljes készséggel elismerem, hogy a t. képviselő ur jogosítva volt ezeket a kérdéseket a kormányhoz intézni.

A kérdések a következők: Azt kéri a t. képviselő ur, hogy mily összeget és mily címen évezett a Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank megalakulásától 1901. december 31-ig az 1890. évi XIV. törvények alapján. Erre a kérdésre azt felelhetem, hogy ez a részvénytársaság sem a kereskedelmi, sem a pénzügyminiszter részéről semmiféle külön kedvezményben semmiféle címen nem részesült, és csak abban a kedvezményben részesült, amelyet a törvény részére megállapított, s amely, amint azt t. képviselőtársam is elemlítette, bizonyos mentességekben áll. Ilyen mentesség volt egyrészt az illetékmentesség, amelynek összege, miután százezer részvényt bocsátott ki a társulat, 63 krajcárjával számíthat, 63,000 forintot tett. A második mentesség volt, szintén a törvény alapján, az adómentesség, amely már variáló összegeket tett évenként, amennyiben azok az üzletek, melyek után a törvény értelmében az adómentesség a társulatot megillette, különböző terjedelműek voltak az egyes években, és ezekhez a különböző terjedelmű üzletekhez alkalmazott természetesen az adómentesség is. Az adómentesség pedig kiterjedt a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója alól való mentességre, azután az utána jaro általános jövedelmi pótdadótól és községi pótdadótól és utadótól való mentességre. Amint emliteni bátor volnam, az az adómentesség különböző években különböző összegeket tett ki. Voltak évek, midőn nagyobb összegeket ment, pl. 20,000 korona, voltak évek mikor csak egy összeg volt: 3200 korona és az ez utánjaro pótlékok. Összesen a társulat lenállásának 12 esztendeje alatt azon adó, mely, mint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek utáni adó engedtetet a társulatnak, 5687 forintot tett ki, és az ez után jaro pótlék és községi pótlék. Ebből méltóztatnak látni, hogy a társulat tisztán csak azokat a mentességeket élvezte, melyeket a törvény részére biztosított és biztosított nemcsak ennek, hanem minden más olyan társulatnak, amely ily alapon jön létre és ily működést fejt ki. Ennélfogva az első kérdésre válaszul az, hogy ezeken a mentességeken kívüli az emlitett részvénytársulat sem a kereskedelmi, sem a pénzügyminiszterium részéről semmiféle külön kedvezményben nem részesült.

A második kérdés az, hogy gyakoroltatott-e felügyelet oly irányban, hogy az adó- és illetékkedvezményt évező bank az 1890-iki évi XIV. t.-cikk értelmében működök-e, ha igen, miben állott a felügyelet és ha nem miért mellőztetett a felügyelet? Ez a kérdés nem jelenthet egyebet, mint azt, hogy teljesítette-e a kormány azt a közelességet, illetőleg éit-e azzal a joggal, amely az 1890-iki évi XIV. t.-cikk 4. §-ában van rá ruházva és amely arra utasítja a kormányt, hogy a részvénytársaság működését adózási szempontból ellenörizze. Ez képezhető csak feladatát t. képviselőtársam interpellációjára második kérdésének, mert arra nézve, hogy a kormány egyéb tekintetben ellenörizze a társulatot, hogy az micsoda üzleteket csinál, semmiféle törvényes fámponat nincs, nem is volt, sőt egyenesen veszélyes lett volna ily intézkedést létesíteni, mert akkor tényleg bekövetkezett volna az az állapot, amelyre Beöthy Akos t. képviselőtársam a törvényjavaslat tárgyalásakor rámutatott, hogy t. i. a kormány lett volna felelős a társulatért, ami igen helytelen s igen egyszerűen eredményekre vezetett volna. Ismétlem tehát, hogy a második kérdés nem jelenthet egyebet, mint hogy ellenörizte-e a kormány adózási szempontból a részvénytársulat működését, amint ezt az emlitett törvény 4. §-a rendel. Erre a kérdésre van szerencsém azt válaszulni, hogy igenis ellenörizte. Mindjárt a törvény megalkotása után kiadatot a szükséges miniszteri rendelet, amely zsinórmentékül volt hivatva szölgálni ugy az adófelügyelőnek, mint az illetékiszabási hivatálnak, amelyben meg volt magyarárva, hogy micsoda mentesség illeti meg ezt a társulatot a törvény értelmében, miképpen kell ellenörizni, micsoda üzletek után a jövedelmet adómentesnek, vagy adókötelesnek deklarálni. Egyzóval meg volt az utasítás nemcsak a rendeletben, hanem az általános adótörvényekben is, amelyek szintén foglalknak magukban az adóztatásra vonatkozólag általános rendelkezéseket.

Ez a rendelet pontosan végre is hajtott. Évről-évre bemutatja a társulat mindazon számadásait, mérleget, iratát, amelyekből az adómentes üzleteknek jövedelme megállapítható volt. Ezeknek az alapján lett az adómentesség megállapítva, amire rámutat az a körülmény is, amelyre bátor volnam utalni, hogy az adómentesség tényleg évről-évre variált, különböző összeget mutatott a szerint, amint több, vagy kevesebb volt a törvény értelmében az adómentességet évező üzlet. A második kérdésre tehát válaszul az, hogy a kormány adózási szempontból igenis ellenörizte a társulatnak működését és hogy e tekintetben az adminisztráció közgeit semmiféle mulasztás nem terheli. (Helyeslés.)

Harmadik kérdése a t. képviselő urnak az, hogy van-e tudomása a miniszternek arról, hogy a nevezett bank eredeti rendeltetésétől eltért és meg akarja-e ezt az ügyet vizsgálni s megtenni a szükséges lépéseket, hogy egyrészt az illetéktelenül évezett kedvezmények visszatérítsenek, másrészt azok jövőre beszüntítenessék?

Azt hiszem, t. képviselőtársamnak az az állítása, hogy a részvénytársaság eredeti rendeltetésétől eltért, nem vonatkozik egyebire, mint az ismeretes romániai petróleum-üzletre, amelyre a társulat belement. Igenis, tudomása van a kormányának az üzleti jelentésekéből és különböző tények forrásokból, hogy ez megálhat, de ennek a tényleg tudomásától még magában véve egyáltalában nem képezhető indokot arra, hogy a társulat ellen valamely vizsgálat indítassék meg és hogy olyan intézkedések tészenek meg a multira, vagy a jövőre vonatkozólag, amelyek az adómentesség kedvezményét megszüntessék. Mert a t. el is ismerem azt, hogy ugy a törvényben, mint a társulati alapszabályokban a társulat működése céljának a hazai ipar támogatása és fejlesztése volt kitűzve, másrésztől nincs semmiféle fámponat sem a törvényben, sem az alapszabályokban, amelyekből azt lehetne következtetni, hogy ennek a részvénytársulatnak semmiféle más üzlettel foglalkozni nem szabad. (Mozgás és zaj balról. Halljuk! Halljuk! jobbról.) Sőt ellenkezőleg, az alapszabályok 2. §-a tel-emliti, hogy főcélja a hazai ipar támogatása és felsorolja az annak körében előfordulható üzleteket, aztán pedig felsorolja még egy egész hosszú listáját azoknak az üzleteknek, amelyek más természetűek, amelyek nincsenek az ország területére szorítva és amelyek között van a bányászati iparvállalatokban való részvétel is; amiből világos, hogy magában véve az a tény, hogy a részvénytársulat egy idegen állam területén lévő üzletbe bocsátkozott; nem indokolta volna azt, hogy azzal szemben nem tudom micsoda vizsgálat indítassék meg.

De nem is volt szükséges, t. képviselőház, a kedvezmények az adómentesség szempontjából ilyen vizsgálatnak, vagy nem tudom micsoda eljárásnak a megindítása, mert hiszen azon időponttól kezdve, amelyben a társulat működését más térére fordította, mint ami az ő főcélját képezte és azon mérvben, amint vagyoni erejét más célokra fordította, nagyon természetesen folytonosan csökkentek azok a kedvezmények, amelyeket igénybe vehetett, sőt voltak egyes évek a legutóbbi időben a midőn abszolúte semmiféle adómentességet nem vett igénybe és így nem lehettünk abban a helyzetben, hogy őt valamitől megfosztjuk, mert nem évezte azokat a mentességeket. Elismerem azonban, t. képviselőház, hogy miután a törvény és az alapszabály azt mondja, hogy ennek az intézetnek főcéladata és főcélja a hazai ipar támogatása, — habár nem is kizárólagos célja, de főcélja — mihelyt bebizonyul az, hogy a társulat nincsen abban a helyzetben, vagy nem akar annak a főcéljának megteleíteni, nem akarja, vagy nem tudja teljesíteni azokat a felteleteket, amelyekhez az állami kedvezmény köve van: ettől az időponttól kezdve jogos az a kérdés és vizsgálat és ebillarás tárgyát képezheti, hogy vajjon egyáltalában jövedő élvezhet-e a társulat állami kedvezményt, vagy nem? A multira vonatkozólag azonban ezt nem ismerhetem el, mert ez nem volna igazságos; mert akkor, midőn a társulat ezeket a kedvezményeket igénybe vette, még teljesítette azokat a feladatokat, amelyekhez a törvény a kedvezményt kötötte és így a multira vonatkozólag ez a kérdés, nézetem szerint, igazságosan fel nem vehető.

A negyedik kérdés, amelyet t. képviselőtársam felvetett, az: igaz-e, hogy a magyar állam pénzkészletéből 2,400.40 korona a Magyar Ipar- és Kereskedelmi Banknál helyzetetett el s történt-e s mily intézkedés, hogy ez az összeg el ne veszen?

Hát t. képviselőház, az 1900. évi zárszámadás mutatja, hogy a Magyar Ipar- és Kereskedelmi Banknál 1900. évi december hó végén el volt helyezve 2,400.400 korona és egy pár fillér- és kiegyészíthetem ezt az adatot azzal, hogy az az összeg kamatával együtt felnövekedett 2,459.680 korona és 37 fillérre. Ez az összeg három katonalemből állott. Az egyik volt egy közönséges, kamatozás céljából való pénzelhelyezés; mert, amidőn nagyobb mennyiségben szöktük meg az állami pénzintézeteknél a pénzeket helyezni, nagyon természetes, részesült abban a budapesti piacnak majdnem minden üzlete és így az Ipar- és Kereskedelmi Bank is.

A másik alkatrész ennek a pénznek az úgynevezett fegyvergyári hitel. Midőn a magyar fegyvergyári létesítéshozásáról volt szó és az állam ennek az iparnak létesítését támogatni akarta, azt nem tehettem más módon, nem tehettem úgy, hogy direkt állami pénzt helyezzen el a fegyvergyárnál, hanem azt a módot választotta, hogy állami pénzt helyeztek el egy budapesti pénzintézetnél, amely azután ezzel a pénzzel alimentálta az illető iparvállalatot; a felelősséget azonban a pénzintézet viselte az államkincstárral szemben. Ezen a címen kapott szintén az Ipar- és Kereskedelmi Bank, ha jól emlékszem, 1,200,000 koronát ezzel a rendeltetéssel. A harmadik része ennek az összegnek összekötésben van a máram-összegi takarékpénztárak ügyében folytatott akciójával. Egy pár évvel

ezelőtt — bizonyára méltóztatik emlékezni, t. képviselőház — Máramarosigeten egy nagy baj ütött ki a takarékpénztárak körében és a kormány, hogy segítsen ezen az állapotban, felszólította a budapesti intézeteket, hogy lépjenek közbe. Az intézetek erre hajlandóknak is nyilatkoztak; azonban, hogy az akcióit megindíthassák, kériek állami pénzbetétet. És ekkor négy vagy öt budapesti intézet kapott 150-160 ezer koronányi összeggel, amelyekkel a pénztárak is a máramarosi piacon bekövetkezett nehéz állapotokba. Ezek között az intézetek között volt a Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank és így ez a harmadik része annak az összegnek ebből a transz akcióból származik. Ez a 2,459,000 koronát tevő pénzügyi összeg azonban szukcesszive visszafizetett, amennyiben 1901 május 30-ától kezdve folytonosan mondattak föl és folytonosan fizetettek vissza pénzek és így ma már csakis 186647 korona van még állami pénz az Iparbanknál, vagyis az az összeg, amely a máramarosi transzakkcióval áll összefüggésben és ez is csak azért, mert ez a pénz nem felmondásra, hanem fix lejáratú határidőre adatott az intézeteknek, ez pedig 1902, 1903 és 1904 június 15-ike, tehát akkor lesznek ezek az összegek esedékesek.

Ezekből méltóztatni látni, t. képviselőház, hogy igenis volt pénz elhelyezve különböző címeken az Ipar- és Kereskedelmi Banknál, ezeknek a pénzeknek a legnagyobb része visszafizetett, az ottlévő osekéi összeg pedig veszélyeztetve egyáltalában minosen és így ebből a transz akcióból az államot sem a multban nem érte semmiféle veszteség, sem a jövőben érni nem fogja.

Ezeknek felvilágosítása után kérem a t. képviselőházat, méltóztatassék válaszat tudomásul venni. (Élénk helyeslés és jobboldalon.)

A Ház tudomásul veszi a válaszat.

(Személyes kérdés.)

Pichler Győző Szóts Pál előbbi felszólalására azt mondja, hogy Szóts komédiás, aki Bánffy és Széllt is egyaránt hűséggel szolgálja.

Szós Pál: Pichler azt mondja, hogy izléstelen-ség volt az a közbeszólás. Ezután kikérni magának azt, hogy Pichler akármiyen megjegyzését illetésnek találja. (Derűtlenség a bal- és szélső baloldalon.)

(A szerb egyházi kongresszus.)

Favlovics Lyubomir a következő interpellációt inlezi a miniszterelnökhöz:

1. Kérem a tiszelt miniszterelnök urat, lesze-e szerb nemzeti egyházi kongresszus még ez évben a görög-keleti busvét és pünkösdi közti törvényszabta időben összehívva.

2. Meg lesz-e hagyva az összehívandó kongresszusnak az autonómia összes elismert és törvényes jogait akadálytalanul gyakorolni?

Elnök az ülést délután 3 órakor bezárja.

BELFÖLD.

Báró Fejérváry lemondása. A politikai körök érdeklődésének egyetlen tárgya természetesen ma is báró Fejérváry lemondása. A válság mai állapotáról, teljesen hiteles értesülésünk alapján azt jelenthetjük, hogy még mindig folytak ugyan kísérletek arra, hogy a honvédelmi minisztert maradásra bírják, de a siker minden kilátása nélkül, mert báró Fejérváry Gézának az az elhatározása, hogy állásától megválk, végleges és változhatatlan. Szó volt arról, hogy a honvédelmi minisztérium budgetjének letárgyalásáig esetleg helyen marad, de minthogy a lemondás immár bevezetett dolog, egészen bizonyos lett az is, hogy báró Fejérváry már nem fogja tárcájának költségvetését a parlamentben képviselni. A válság következtében 6 felsége vasárnapra tervezett elutazását 24-ikéig elhalasztotta.

Közöljük itt a *Neue Freie Presse* mai estilapjának a lemondásról szóló budapesti tudósítását, amely a mi értesülésünkötől egyes részleteiben eltér, megjegyezzük azonban, hogy vele szemben információkat mindenben föntartjuk:

A politikai körökben immár semmi kétség sincs a felől, hogy báró Fejérváry Géza a tegnapi magánkijelentésén beadta lemondását. Hasonlóképpen bizonyos az is, hogy az uralkodó mostanáig még nem döntött, de mindenesetre dönteni fog kedden, vagy szerdán történő elutazása előtt. Az elhatározás beavatott politikuskok szerint nem is lehet más, mint a lemondás ellogadása. A lemondás okai annyira egészen személyes természetűek, hogy iránnyad helyen ezek elől nem loznak elzárkózhatni és pedig annál kevésbé, mert a lemondásnak el nem fogadása visszahatással lenne az összes politikai és parlamenti viszonyokra, amit irányadó helyen el akarunk kerülni. Igaz ugyan, hogy buzgó kísérletek történnék arra nézve, hogy Fejérváryt elhatározásának megváltására bírják, de ezek határozott visszautasításával találkoznak. Az egyetlen móvum, amelyet a honvédelmi miniszter lemondására nézve felhoz, *Horánszky*nak a kabinetbe való belépése. A lemondás nem a kereskedelmi miniszter személye ellen irányul,

hanem a volt nemzetipártból való tartozása ellen, amelynek báró Fejérváry mint férfi, mint katona és miniszter sohasem tudja eltelejteni a régebben személye ellen intézett támadásokat. Minthogy a krízis még formszerűen be sem következett, egyelőre fölösleges volna az utódra nézve kombinációkba bocsátkozni, ideig mert a honvédelmi miniszter lényegesen fölmentése még akkor sem történnék meg azonnal, ha lemondó kérvénye ellogadtának. Még hetek, sőt talán hónapok fognak elmulni addig, míg a honvédelmi miniszter átlásának betöltésére kerül a sor.

Plósz Sándor a választóhoz. A rigyiczai választókerület szabadalvupártja — mint a *Báscsmege* jelenti — melegen üdvözölte Plósz Sándor igazságügy-minisztert kitüntetés alkalmából. Az üdvözlésre a miniszter az alábbi táviratot küldte *Lollock* Alajosnak, a szabadalvupárt elnökének:

Szeretel választókerületem szabadalvupártjának szives üdvözlését legőszintebben köszönöm. Ragaszkodásukat szíven egész melegséggel viszonozom. Kérem, tisztán meg továbbra is szives barátságukban.

As autonóm vámtarifa. Bécsből jelentik, hogy a mezőgazdasági tanács kereskedelempolitikai albizottságát a földművelési minisztériumban ülésere hívták össze az autonóm vámtarifa tárgyában. A tanácskozás folyamán az albizottság lesz hivatva véleményt mondani a magyar kormányának követeléseiről az agrár vámkor megállapítása tekintetében.

„Ex-lex-ebéd.” Egynemely tréfálkozni szerető urak így nevezték el *Lobkowitz* herceg hadtestparancsnok tegnapi ebédjét, amelyre báró *Bánffy Dezso*, *Percezel Dezso*, *Erdély Sándor* és báró *Dániel Ernő* volt miniszterek is hivatalosak voltak többek közt, ellenben egyetlen aktív miniszter sem volt jelen. A meghívottak névsorától aztán mindenféle különös dolgokat kombináltak össze. Csak éppen arra az egyre nem gondoltak, hogy a hadtestparancsnok talán sorrend szerint hívja meg a titkos tanácsosokat és minthogy a Bánffy-kormányának jelen volt tagjai, az egy Bánffy kivételével egy időben kaptak meg a titkos tanácsos rangot, nyilván azért kaptak egyszerre meghívót. Az aktív miniszterek pedig nyilván azért nem voltak ott most, mert mint hivatalban levő miniszterekre már régebben került a sor.

Konvertió. A magyar állammal megkötendő konvertió-szerződésnek aláírása végett a Rothschild-pénzcsoport következő tagjai érkeztek Budapestre és pedig: *Schöller* titkos tanácsos, a Disconto-bank képviselője, *Fischl* Arthur, a berlini Warschauer cég képviselője, dr. *Schwab*, a Bleichröder-cég prokurátója, *Mauthner* lovag, a bécsi Creditanstalt igazgatója és *Taussig* lovag a bécsi Bodencreditanstalt igazgatója. *Kornfeld* Zsigmond az általános hitelbank vezérigazgatója a Rothschild-pénzcsoport tagjának a tiszteletére a Hungária-szálló küllő éttermében vacsorát adott, amelyre résztvevők: *Órgói Pallavicini* és *Ullmann* igazgató. A házigazda-tisztelet *Kornfeld* Zsigmond látta el.

KÜLFÖLD.

Változás a brüsszeli követségben. Gróf *Khevenhüller-Metsch* Rudolf brüsszeli osztrák-magyar követ, mint már jeleztük, visszalépett állásától s a mai hivatalos lap közli, hogy 6 felsége *Khevenhüller* lejtését kérelmére hívta haza és helyezte rendelkezési állományba, sok évi kitűnő szolgálata elismerésül a rendkívüli és meghatalmazott nagyköveti címet és jellegzetes adományozván neki. Utódaul, mint Bécsből jelentik, okolicsnai *Okolicsányi* Sándor hágai követ fog kinevezetni. Okolicsányi jelenleg 54 éves. Felsőlege *Lobanov* hercegasszony volt, aki az ímént halt meg. Közpályáját 1867-ben a magyar miniszterelnökségnél kezdte. Külügyi szolgálatba 1868-ban lépett. Azóta alkalmazásban volt a külügyi hivatalban, Párisban, Péterváron, Madridban, Hágában, Stockholmban, Drezdában és a Vatikánban. Először 1889-ben kapott önálló missziót, mikor is rendkívüli követé és meghatalmazott miniszterre nevezetett ki Württembergbe, Badenbe és Hessenbe. Hágai és luxemburgi követ 1894 óta; és a hágai nemzetközi békekonferencián igen figyelemreméltó szerepet játszott. Okolicsányi nemcsak mint tétőtöltő elökelő magyar ur, hanem egyszersmind mint tapasztalt és nagyképzettségű diplomata vonul be a belga udvarhoz. Az új követ ma Budapestre érkezett, hogy 6 felségénél kihallgatásra jelentkezzenek.

A boerok nagylelkűsége.

— A *Budapesti Napló* táviratai. —

Budapest, március 14.

A Delarey fogságába esett Lord *Methuen* tegnap visszaérkezett Klerksdorpbá, személyes szabadságával hozva meg a híre Delarey nagylelkűségének, amely annál váratlanabban hatott, mert az angolok gondolni is alig mertek erre az eshetőségre. Londonban úgy vélekednek ugyan, hogy a szabadonbocsátás főoka az volt, hogy Delarey sem orvossal, sem gyógyszerrel nem rendelkezik s így a sebesült tábornok ápolása lehetetlen volt, de azért Delarey bizvást ott tartotta volna ellenfelét, történnék vele bármi, amíg az angolok — cserében — szabadon nem bocsátják *Kruizingert*. *Methuen* hírszerint becsületszavára fogadta, hogy *többé nem fog tegyőrt* a boerok ellen, s mihelyt állapota engedi, haza is tér Angliába. A londoni lapok egybehangozva vallják, hogy Delarey lovagiasan, sőt nagylelkűen cselekedett s azt a kérdést vetik föl, hogy milyen állást foglaljanak most el e tettel szemben a délafrikai angol hatóságok. A liberális lapok nézete szerint Delarey előkelő viselkedésére a leghelyesebb válasz az lenne, ha az angolok is másképp bánnának bizonyos boer parancsnokokkal. A *Daily News* azt tanácsolja, hogy töljék el a számkivetést elrendelő proklamációt. A *Morning Leader* szerint háromféle módja van annak, hogy az angolok a boerokkal szemben elismeréseket kifejezzék; az első abban áll, hogy szünjenek meg úgy bánni a boerokkal, mint haramiakkal, a második az, hogy szabad utat engedjenek a boerok sebesült-szállítmányainak; a harmadik pedig az, hogy *Kruizingert* pusztán csak hadifogolyként tekintésék.

Egyáltalában föltehető, hogy a boerok nagylelkűsége sokkal biztatóbb lépést jelent a békekötés felé, mint bármi is, ami eddig történt. Lord *Methuen* szabadonbocsátásával az angol büszkeségnek meg van adva a lehetőség arra, hogy az engedmények terére lépjen és önként ajánlja fel a békét a vítész és nemes ellenfelének, aki bizonyára szintén nem fog vonakodni attól, hogy merov álláspontjától a béke és barátság kedvéért valamennyire eltérjen. Angoloknak és boeroknak egyaránt érdek az, hogy összetartásukkal védekezzenek a Délafrikába özönlő nagyonis kótes érték — azaz hogy kétségtelenül értéktelen — *utland r* elem ellen, mely az összes európai és amerikai népek szedett-vetett elzúllottjeiből rekrutálódik. E kegyetlen háború után, amelyben csapatokat osztottak egymásnak és nagylelkűségben versenyeztek egymással — angolok és boerok jobban meg fogják egymást érteni, mint a multban.

London, március 14.

Kitchener jelenti Pretóriából, hogy *Methuen* tegnap Klerksdorpbá érkezett. Sebe szépen gyógyul.

London, március 14.

Lord *Methuen* szabadonbocsátásának hatása majdnem egyformán tükröződik a reggeli lapokban. A *Times* szerint fölsőleges fölvetni azt a kérdést, vajjon *Methuen* fogva tartották volna-e, ha nem beleg. Kétségtelen, hogy Delarey a humanitást és a lovagiaságot minden más szempontnak előbe helyezte. A *Daily Telegraph* hangsul oza, hogy tekintettel a nagy területre, amelyen Delarey korlátlan ur, könnyű lett volna *Methuen* fogságban tartani. Minthogy azonban *Methuen*nek orvosi kezelésre volt szüksége, Delareyban győzött az emberiség parancsa. Angliában és Krüger környezetében bizonyosnak tartották, hogy *Methuen* tussnak fogják tartani. A *Standard* szintén kiemeli Delarey tisztességét és lovagiaságát, amelyre nem voltak semmi beovással a hágai és brüsszeli boer körök intrikái. Reméli a lap, hogy az angolok olyan kaliberű emberekkel, amilyen Delarey és *Botha*, végül mégis meg fognak egyezni. A *Daily Mail* azt javasolja, hogy az angolok *Methuen*ért *Cronjé*t vagy valamely más hiváló boer vezért bocsátassanak szabadon.

London, március 14.

Az alsóházban *Brodrick* hadügyminiszter több kérdésre válaszolva, kijelentette, hogy hírszerint *Methuen* tábornokot és *Townsend* ezredet Klerksdorpbá várják. Az öket kezelő orvos jelenti, hogy mind a kettő jól érzi magát. A miniszter fölszti, hogy mind a kettőt szabadon bocsátották, bár az illető távirat ezt kifejezetten nem mondja. Ami a *Kruizinger* elen való vizsgálatot illeti, azt elhalasztották mert a tanuvalto-mások megvizsgálását még nem fejezték be. *Healy* kérdi, vajjon a kormány eppoly nagylelkű lesz-e a szabadon bocsátás-e *Kruizinger*? (Tetszés a nacionalisták padjain.) Erre a kérdésre a hadügyminiszter nem válaszolt.

London, március 14.

Lord *Methuen*nek a szabadonbocsátása után, amit *Brodrick* hadügyminiszter az alsóházban ma este

hírül adott, biztosra vessük itt, hogy Kruitsinger tábornokot nem fogják kivégezni, habár a hadügyminiszter csak a pör elhalasztásáról beszélt. Methuen Delarey néjével és gyermekeivel, akikkel a hadjárat alatt többször volt alkalma találkozni, mindig a legnagyobb tisztelettel bánt Jóllehet Methuent minden jeltől nélkül bocsátották szabadon, azt mondják parlament körökben, hogy a helyzet ezáltal nem változott.

London, március 14.

Az esti lapok jelentik Heilbronnól 12-iki keletet: Vasárnap megint nagy hajtóvadászat rendeztek az angol csapatok. Az angol vonalak Frankfurttól-Lindleyig terjeszkedtek ki, úgy hogy a jobbszárny Frankfortnál, a balszárny Lindelynél volt. Ot oszlop nyugat felé nyomult előre Wolwehonen irányában. Két tiszt egy lovascsapattal a többi csapat előtt járt és kémlelte a Rhenoster völgyét. Ez alkalommal elfogtak 9 boert, akik barlangokban rejtőztek el. A boer csapatok zömének azonban sikerült Menek alatt elmenekülnie. A boerok megint egy megvadított harcoscsoport kergettek neki a heilbronn-wolwehoeki örhávonak és az erre támadt zavarban majdnem mind kivágták magukat. Összesen 50 boert fogtak el az angolok.

Heilbronn, március 14.

A Menis parancsnoksága alatt álló kommandóból az áttörés alatt egy ember elesett, 5 boert elfogtak.

HIREK.

Budapest, március 14.

— BUDAPESTI NAPLO. Március 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király íthoz. A király ma egész nap államügyekkel foglalkozott s látogatást nem tett. Holnap délután hat órakor udvari ebéd lesz. Ő felsége ittléle alatt még csak két kihallgatást ad, március 17-ikén, hétfőn és március 20-ikán, csütörtökön. Előjegyezni lehet naponta 9-2 óra közt a kabinet-irodában.

— Edvárd király Marienbadban. Londonból jelentik, hogy Edvárd király látta azt a tervét, hogy Dél-Franciaországba utazzék, hanem a nyáron valószínűleg Marienbadot fogja fölkeresni gyógyhasználat végett.

— A megoperált miniszterelnök. Amint már említettük, a miniszterelnökön Bécsben végzett operáció alkalmával a felvágott zsirdagának a tubusa benne maradt a sebben. Mikor Szell Kálmán hazajött Bécsből, Herzel tanár mindjárt megmondta, hogy alighanem újabb operációra lesz szükség, hogy a seb teljesen begyógyulhasson; a dolog nem veszedelmes, begyógyulhat így is, de ez nem valószínű. A teljes gyógyulás csakugyan nem következett be és ma délután az újabb műtét szerencsésen megtörtént. Félőráig tartott, nagyon fájdalmas volt, de most, hogy tulesett rajta, a miniszterelnök állapota egészen normális. Csak arra kell vigyázni, hogy a seb meg ne hüljön és ezért a miniszterelnök néhány napig a szobában marad. Az operáció alatt nála volt gróf Széchenyi Gyula és később többi minisztertárs is meglátogatta.

— Az amerikai követ Budapesten. Mac Cormik Róbert, az északamerikai Egyesült-Államok bécsi követe Budapestre érkezett. Valószínűleg holnap fogadja ő felsége. Tudvalevő, hogy az északamerikai követet nagykövetté fogják előléptetni.

— Horánszky köszönete. Esztergom város üdvözlő táviratára Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter ezt válaszolta:

Kereskedelemügyi miniszterrel történt kinevezetésem alkalmából Esztergom szab. kir. város képviselőtestületének megbízásából hozzám intézett szives és meleg üdvözlétekért fogadják őszinte, hálás köszönetemet.

Az Országos Iparügyiület végrehajtó-bizottságának ülésén elhatározták, hogy az egyesület Horánszky Nándort testületileg üdvözi. A tisztelgés idejét az elnökség fogja megállapítani.

— Osztrák-magyar tisztek Pétervárott. Pétervárról táviratozzák, hogy tegnap odaérkezett a 26-ik osztrák-magyar gyalogezred küldöttsége, hogy Nikolajevics Mihály nagyherceget üdvözölje abból az alka-

lomból, hogy ötven év óta ennek az ezrednek tulajdonosa.

— A oszász ajándéka. Berlini távirat jelenti, hogy Vilmos császár Mme Darthynek, a Coquelin-társulat legkiválóbb művésznőjének egy pompás karperecet ajándékozott, amelyen a császár nevének kezdőbetűi brilliántokból vannak kirakva. Az ajándékot gróf Hochberg intendáns nyújtotta át a művésznőnek.

— A magyar ünnepnap. Március 15-ike egy félszázad óta ünnepnapja a magyarnak. Megüljük éppen úgy, mint a szűkebb családi kör valamelyik kedves tagjának születésnapját. A magyar nemzet is születésnapot ül holnap, a szabadság újjászületésének évfordulóját. Mialatt a mai kor lelkesülő fiatalosát szemtől-szembe fogjuk látni, azallat felvonulnak lelkünk szemé előtt ismét a mult időnek daliái, a szabadságszeretlet egykori profétái, apostolai és vértanúi annak a törhetetlen és legyőzhetetlen vágyának, hogy ez a nép mindéig: magyar, szabad és boldog legyen. Ez a három célpont fonódik együvé és változik át nemzeti szentháromságunkká ezen a magyar napon. A magyarság diadalát nem biztosíthatja más mint a szabadságszeretlet, valamint hogy a szabadság is csak egy diadalmaskodhatik ebben a hazában, ha a magyar érzés, magyar szó, magyar törekvés és magyar nemzeti jelleg érvényesül. De e sirva vigadó nép lelkében is csak akkor esendül és csakis az által esendülhet meg a nemzeti jólétnék és a boldog továbbfejlődésnek hangulata, ha biztosítva van a magyar nemzeti jelleg és ha érvényben és uralomban marad a szabadság szelleme. Ez a nap, a magyar nemzetnek örökké kegyeletes ünnepe, melynek jelentőségét az idő nem örölte meg. Ez az a fordulópont a nemzet életében, mely irányt adott a jelennek és a jövőnek. Es ha időnként fenyegető alakot öltenek is a fölöttünk tornyosuló felhők, ha koronként visszajár is öszkurus nemzetűredékek különvéleménye révén a sötétség szelleme, ha néha napján a szolgálalkúség uszályhordozói meg is jelennek a fórumon szórványosan mint a legyőzött mult időnek bujkáló kísértetei, azért ennek a nagy napnak az emléke osztatlanul bírja a magyar nemzet kegyeletét s ennek a kegyeletnek imponzás megnyilatkozása mindannyiszor egy szent tanulságot rejt magába. Magába rejti azt a tanulságot, hogy úgy, amint az egyes férfi csak az esetben állhat gyámság alatt, ha beteg a lelke, azonképpen a nemzeti lélek is csak akkor hajolhat meg az önkény előtt, ha kiveszett belőle az önérték, a józanság, az egészség és az erő.

Holnap a nemzet zöme gondolatban s a főváros fiatalasága a valóságban ismét el fog záródokolni Petőfi szobrához, hogy a szabadságharc dalnokának ércalakja előtt ismét elzenghesse:

„Harsány himnuszod
Százszor szent égi szabadság.”

A tudomány- és műgyetemi fűsága március 15-ike ünnepét a holnapi napon a megállapított sorrend szerint tartja meg. Beszéd, szavaltat és ének lesz úgy a központi egyetem előtt, mint a Petőfi téri. Az ifjúság ma felszólította a belvárosi háztulajdonosokat, hogy házaikat a holnapi ünnep alkalmából nemzeti lobogókkal díszítsék föl. Az ünnepben való részvételre pedig fölhevásban szolították föl a főváros polgárait.

A Várady-asztal vezetősége ezen az úton tudatja az érdeklődőkkel, hogy a március tizenötödiken tartandó hazafias ünnepélyt, nem saját helyiségeiben, hanem a Nemzeti Szállóba dísztermében fog a este kilenc órakor megtartani. Az ünnepélyen közreműködnek: dr. Várady Antal, Batizfalvy Elza, Beregi, Sziágyi, Márkus zeneszerző és Gussmann Ferenc zongoraművész.

— Az eskütéri hid megvizsgálása. Illetékes forrásból értesülünk, hogy a kereskedelemügyi miniszter a mai napon több kiváló szakértőt hívott meg a vögből, hogy kikérje véleményüket az eskütéri hidépítés vezetőségének arról a jelentéséről, hogy a budai hidőnél a vasszerkezet vége a hőmérséklet változásának nem megfelelő irányu mozgást végez. Ennek a tünetnek, melyhez hasonló egyébként annak idején a Lánchid- és Margithid építésénél is előfordult valamint e tünet okainak és jelentőségének megállapítására irányul tehát a szakértők meghallgatása, melyet a miniszter óvatosság szempontjából szükségesnek talált anélkül, hogy magának a tünetnek — a szaktanácskozányban fölmerült vélekedés szerint is — eddig nagyobb fontosság lenne tulajdonítat. A tanácskozásban, mely Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter elnöklésével folyt

le, résztvettek a minisztérium kebeléből: dr. Nagy Ferenc államtitkár, Mandy Lajos, Csékes Aurél min. tanácsosok és Szántó Albert műszaki tanácsos, ez utóbbi mint jegyző; továbbá Böckh János miniszteri tanácsos, a földtani intézet igazgatója, Dobiacki Sándor országgyűlési képviselő, Hieronymi Károly országgyűlési képviselő, Kherndl Antal, Kovács-Sebestény Aladár és Liphay Sándor műgyetemi tanárok, Biedl Károly államvasutai felügyelő, Seefehlner Gyula az állami gépgyár főnöke és Zeigmondy Béla mérnök.

— A magyar nyelv hódít. A Langenscheidt-féle híres berlini könyvkiadó-cég magyar nyelvet irat — a németek számára. A könyv hatvan ivon jelenik meg és pedig a Toussaint-Langenscheidt-féle rendszerben, a minék Langenscheidt Gusztáv, a tekintélyes filológus-könyvkereskedő volt a megalapítója. Véletlenül hallottunk hirt a nagy cégnek erről az új vállalkozásáról, ami fölött nem térhetünk csak úgy szó nélkül napirendre. Ilyen hatalmas, levél szerint oktató munkát eddig csak a nagy nációk nyelvéről adott ki a cég s lehetetlen valami kis megilletődés nélkül fogadni azt, hogy ime a boltos annyira számba vesz bennünket, hogy szükségessnek tartja hozzásegíteni a németet a mi elszigetelt nyelvünkhöz. Mert természetesen kell vennünk azt, hogy ha szükség sem lenne rá, nem határozta volna rá magát a cég egy ilyen nagyon költséges munka kiadására. A könyvet dr. Balassa József írja meg.

— Az interparlamentáris konferencia felhívása. Az interparlamentáris konferencia magyar csoportjának legutóbbi ülésén elhatározták, hogy felhívást bocsátanak ki a magyar országgyűlés mindkét házának tagjaihoz, oly célból, hogy minél nagyobb számban lépjenek be az interparlamentáris szövetségbe. Ez a felhívás, melyet gróf Apponyi Albert bocsátott ki s most fogja szétküldeni, a következőképp hangzik:

Köztudomásnak azon kiváló eredmények, melyeket az immár tíz év óta főnállal nemzetközi interparlamentáris szövetség erkölcsi és szellemi téren fölművelhet. A nehány le ke bekebaratt által Európa egyes törvényhozó testületeiben megindított interparlamentáris mozg lom ma már nemcsak jelentékeny erkölcsi, hanem mondhatnók politikai súlytal bíró akcióvá fejlődött.

Ezen kezdetben kicsinyelt, sőt gunynyal illetett törekvések ma már lépésről-lépésre számottevőbb, a nemzetek politikájába belezajászó tényezőkké változtak.

Az interparlamentáris szövetségnek Európa valamennyi parlamentjében, szenatúsában és képviselőházában számos tagja van, amelyek sorában kiváló államférfiak neveivel találkozunk, mert erkölcsi testületek az egyes államok között fölmerülhet vitás kérdéseknek választott bíróság úján való kiegyenlítésére s az általános béke lenelő föntartására irányuló törekvései irányt szabnak a köztudományok; sőt a hatalmak s azok kormánya előtt sem maradhatnak többé minden súly nélküliek.

Napról-napra tágabb tért hódítanak ezen emberbaráti és kulturális törekvések s mindinkább szaporodó számban sorakoznak a törvényhozók a béke leber zászlaja alá. Nekünk magyaroknak az erkölcsi vonatkozásokon felül egyenesen érdekünk és hazafiai kötelességünk, hogy lehetőleg elől járjunk s hogy a nemzetközi interparlamentáris konferenciákon számban is, sulyban is folytonos éber figyelemmel s harkésszeggel helyt álljunk; mert nemzeti érdekeink is nem egyszer voltak ilyen nemzetközi gyűlések támadásoknak kivéve, mely támadások bizonyára fokozott erővel utjánának, ha kellőképpen nem volnánk képviselve.

Ezen tekintetek megértették az interparlamentáris csoportot arra hogy a magyar országgyűlés mindkét házának tisztelt tagjait uszjéttel fölkerje, hogy az interparlamentáris szövetségbe belépni méltóztatassanak s hogy a fővártva. Európa más más metropolisában egybegyűlő, nevezetesen ez évben Bécsbe szeptember 10-ére egybehívott konferenciákon minél tekintélyesebb számban résztvenni sziveskedjenek. A belépési nyilatkozatokat kérem akár hozzam, akár az interparlamentáris csoport titkárához (Dessewffy Arisztid urhoz, képviselőház) beküldeni. Gróf Apponyi Albert elnök.

— Methuen — magyar származású. Egy angol lap, a Daily News azt a figyelemreméltó hirt közli, hogy Methuen lord, aki a minap a boerok togságába esett magyar származású. A lap figyelmét egyik bugzó hive kellette fel erre a körülményre. A skót arisztokráciának a tizennyolcadik században sir Robert Darglan álta összeállított almanachjában olvasható, hogy egy magyar nemes odahagyva hazáját, Edgar Atualinget, a királyi család egyik tagját Angolországba kísérte, de hódító Vilmosnak nehezeltését magára vonva, elmenekült Skóciába. Ott a tejedelemtől a Methuen-bároságot kapta. Egyik leszármazottja visszatment Angolországba, s ő az őse az angol Methuen-nemzetségnek.

Maager Vilmos-féle valódi tisztított DORSCH májolaaj.

Figyelem! Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltot és kímény emésztetőségével fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és rendeltek mindmázas esetekben, melyeknél az orvos az egész test szervezete, különösen a mell- és tüdő erőit, a test anyagát gyarapodását, a vedek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarja érni.

Egy üveg ára sárna 3 korona, fehér 3 korona és kapható a gyári raktárban: MAAGER VILMOS-nál Bécs III/3., Neumarkt 3., és minden gyógyszerárban és drogeriában.

— A Schulverein pénze. A multkoriban mi is megemlékeztünk arról, hogy a Schulvereinek kétszáz ezer márkát adományozott a hessen-darmstadti kormány az ausztriai és erdélyi németek céljaira. A hirt egy darmstadti telegram alapján a *Neue Freie Presse* bocsátotta világgá a Horica cseh képviselő meg is interpellálta ebben a dologban az osztrák kormányt. A Schulverein berlini irodája azonban ma ezt a nyilatkozatot tette közzé a berlini lapokban:

A bécsi lapoknak az a jelentése, hogy a hessen-darmstadti kormány 200 ezer márkát adott az ausztriai és erdélyi németek céljaira, nem egyéb közönséges koholmány. A Schulverein sohasem kért, de nem is kapott még egy kormánytól egyetlen fillért sem. Ezért a jent híresztelés határozottan rosszakaratu és ugy látszik, hogy direkt Horica képviselő részére készült.

Ilyenformán tárgytalan a cseh felháborodás is, s az a még ennél sokkal jogosultabb tiltakozás is, amivel mi fogadnók ezt a jogtalan külföldi beavatkozást, hogyha igaz lenne.

— Az oltáregyesület kiállítása. Az oltáregyesületnek az angol kisasszonyok zárdájában rendezett kiállítását előkelő közönség jelenlétében nyitotta meg ma Kóh Medárd püspök. A püspököt gróf Pallavicini Edéné elnök, dr Kós Aladárné alelnök és az egyesületi igazgató fogadták. Az üdvözlő beszéd után a püspök és kísérete övezgy Tauser Emilné kalauzolás mellett megtekintették a kiállítást. Ezután a püspök a gyönyörű kiállításért elismerését és köszönetét fejezte ki az egyesület buzgó vezetőinek és mintegy kétféle óráig tartó elnököknek.

A kiállítás maga az eddigiek közül a leggazdagabb. Az elsőemelőti nagyerem telve van szobnőzsebb misemondó-ruhákkal, oltár-takarókkal, szentégtartókkal, kelyhekkel, üstökkel, tömjéntartókkal és minden elképzelhető más egyéb templomi felszereléssel. A kiállított tárgyak vásárlására 28 000 koronát fordított az egyesület, amely összeg a tagsági díjakból és kegyadományokból gyűlt egybe. Tömérdek sok az ajándéktárgy is a kiállításán, különösen a misemondó-ruhák és oltártárgyak között, melyeket a valóságos órány és előkelő hűlygek maguk varrtak és hímiztek. A hűlygek minden hetén, pénteken délután a Reparatrix apácánál gyűlnek egybe és ott végzik el a díszes munkájukat. A kiállított tárgyakból összesen százkilencvenkét templom (római katolikus és görög-katolikus) részesül. Összesen kétszáz szegény templom kért egyet-mást az egyesülettől és közülök csak nyolcon nem juttathatnak ez idén. A kiállítás szombaton és vasárnap reggel 8 órától este 6-ig tekinthető meg minden belépőjé nélkül.

— Ünnepeit száz felkész. A szegény állagostai evangélikus (szász) egyházközösség svépri ünnepeit meg lelkészének, Teutsch Jánosnak az egyházközösségben eltöltött husz éves jubileumát. Molzer Frigyes egyházi gondnok lelkes beszéd mellett adta át az egyházközösség küldöttsége élén 100 darab 20 koronás ajándékot és egy díszkötésű emléklapot. Az ünnepeit lelkész meghatottan köszönte meg a kitüntetését. A tanári és papi pályán immár negyvenöt év óta működő lelkész jeles és önzelen munkásságával méltán megérdemelte hivi szeretetét.

— A főváros meghívása. Az idén a történelmi tudományok kongresszusát Rómában és Velencében tartják meg. A kongresszus védnöke Viktor Emánuel olasz király. A rendezőség ma a következő meghívót küldte Halmos János polgármesternek:

Olaszország sohasem fogja elefedni azt a szives viszonyt, amelyet Magyarországnal hosszu évszázadok óta fönttartott, sem a jóindulat bizonyítékait, amelyeket ama nemes ország fia részéről minden időben tapasztalt. Enneközve szent kötelességet vélünk elmulasztani, ha nem kérnénk től nagyságodat arra, hogy a vezetése alatt álló várost az április tizedikén Velencében és tizenhatodikán Rómában tartandó nemzetközi kongresszus ünnepségén képviselői sziveskedjék. E meghívás szives elfogadásának és becses válaszának reményében maradtam G. Gorzini, főtitkár.

— A sabáló esny. Barlovecz György szerb követ a következő nyilatkozatot közli:

Néhány helybeli lap azt a hirt hozta, hogy én a szerb királyi kormány nevében a magyar királyi kormánynál az Alavancies-ügyben eljáratni szüksegesnek tartom kijelenteni, hogy ez a hirt nem felel meg a tényeknek, amennyiben én senkinnél sem jártam közben, valamelyes közbenjárásra senkitől megbízást nem kaptam és csak átutazóban vagyok Budapesten. Barlovecz György.

— Betörés a pályahába. Aranyos-Mardárdról írják: A mult éjjel a zsitvavölgyi vasutvonalon a trászali vasuti állomás irodájába eddig ismeretlen tettesek betörték, a pénzszekrényt vasrudakkal, nagy kovácspörtyöllyel helyből kifeszítették és egy tárgyon a közeli szigetere vitték, azt az agyán feltörték. Mindössze 60 koronát találtak a szekrényben. A betörők ezután egy vasrudat és két nagy kovácspörtyöt és egy fejszét hátrahagyva megszöktek. A csendőrség erélyes nyomozást indított.

— Kiházban meggyilkolt francia tisztek. Londonból jelentik, hogy Tonkin határán meggyilkolták két francia tisztet. A kínai hatóságok üldöztek a gyilkosokat.

— Az amerikai demokraták vezérének halála. New-Yorkból jelentik, hogy John Peter Altgeld, az amerikai demokraták hírneves vezérifia, az Illinois állam volt elnöke, szélhűdésben meghalt. Altgeld Württembergből származott és 1847-ben vándorolt ki családával Amerikába. Ő volt az Unió legnépszerűbb népszerűnöke és Mac Kinley alatt a republikánusok és az imperialisztikus politika ellen küzdött. Mint kiváló jogász megválasztották a legelső törvényszék egyik bírójává. Nagy részt volt abban, hogy az 1887-iki nagy anarchista pörben, a halálra ítélt három anarchista nek megkegyelmezték. Az 1894-iki chikágói vasuti sztrájk alkalmával, védelmébe vette a tüntetőket és a sztrájkoló pártjára állott. Halála az egész Unióban, a legszelesebb körben nagy részvételt keltet; temetésén a különböző polgári egyesületek és a demokraták testületei képviseltetik magukat.

— Páris borfogyasztása. A mult esztendőrl kiadott statisztika azt az örvendotestényt konstatálja, hogy Párisban az 1901-ik esztendőben jelentékenyen több bort ittak az emberek, mint az előző években. Egyáltalában évről-évre több bort fogyasztanak el Párisban. Ennek oka jórészt abban van, hogy azokat a törvényeket, amely a bor forgalmát gátolták, csaknem végképpen mellőzik. A legújabb kedvező eredmény egyébként annak is tulajdonítható, hogy Franciaországban a legutolsó két szüret nagyon bőséges volt s az árak ennél fogva rendkívüli kedvezően alakultak. Tavaly 6,799,483 hektoliter bort pusztítottak el Párisban, míg 1900-ban, a világkiállítás esztendejében csak 5,505,863 hektolitert, 1899-ben 5,090,443 és 1898-ban csak 4,494,632 hektolitert. A két legutolsó év borfogyasztása között a kedvező különbség 1,293,620 hektoliter, ami magában véve is nagy eredmény s az előző év nagy idegenforgalmára való tekintettel csak annál jelentékenyebb növekedés.

— A székiy kivándorláról. Dr. Hegedüs Loránt országgyűlési képviselő e oimen megkezdett felolvasási ciklusát ma fejezte be igen nagy és előkelő közönség előtt, melynek sorában ott láttuk Hegedüs Sándor volt kereskedelmi miniszert, Mohay Sándor államtitkár. Kautz Gyulát, Emmer Korucit, Miklós Ödön, Pinkovich József, Gorove László, Brásay Kálmán, Rubinek Gyula és Horánszky Lajos országgyűlési képviselőket, Forster Gézát az O. M. G. E. igazgatóját, Hegedüs István és Balogh Jenő egyetemi tanárokat, Nagy János és Máday Lázló miniszteri tanácsosokat.

Mai felolvasásában Hegedüs Loránt levonta a koncepciókat a három első felolvasásban feldolgozott óriási irodalmi anyagból és a Székelyföldrön, valamint Romániában szerzett személyes tapasztalásai-ból. Mit tegyünk? — erre a kérdésre válaszol mai felolvasásában. A tennivalókat két csoportra osztja: mit kell tenni Romániában és mit ideháza? Romániában orvosszerűen át ajánlja, hogy kivándorlási törvényünkbe az angol törvény mintájára vegyük fel azt a rendelkezést, hogy ahol idegen államban alattvalóink valamely évi összeget biztosítanak magyar pap el-tartására, magyar templom vagy kórház építésére, ugyanolyan összeget kapjanak segítségül hazájuktól; a porosz evangélikus statutumai mintájára pedig ugy kell intézkedni, hogy a romániai magyar honosok a hazai egyházi kormányzatnak legyenek alárendelve és pedig a római katolikusok a gyulafehérvári püspöknek, a reformátusok pedig az erdélyi egyházkerületnek. Azokon a konzuli állomásokon, ahol óriási túlsúlyban van a magyar polgárság az osztrák felett, ne csak a magyar nyelvet törő irodástiztek, hanem olyan magyar hivatalnokok legyenek, akiknek külön kötelességük végig járni a magyar telepeket s azokról, ügyes-bajos dolgaikról évenként jelentést tenni a kormánynak; ajánlja továbbá alattvalóink helyesgyszerint összeírását és jó volna, ha jól körülnéznének konzulaink ott is, ahol leánykereskedés van, de talán ott is, ahol államgunkunkat sértő okvetlenkedést tapasztalnak. Még nagyobb szükség van azonban az első segítségre magán a Székelyföldrön. Az utlevélkordonnak nem barátja a felolvasó. A székiy kivándorlás vészhozó tüneteit csak a kibujdosásra társító okok begyógyításával lehet megszüntetni. Nagyon ajánlja a lekötött birtokok sürgős parcellázását, a birtokrendezés szabályozását, az erdei gazdálkodás visszasszágainak eltüntetését és a havasi gazdálkodás betanítását. Sürgősen ajánlja a székiy kórvasut kiépítését és a székiy iparkoít modern alapokon és a hitel reformját, amely a kis takarékpénztárak uszoraköcsöneinek versenyét támaszt, egy nagy székiy jelzőmozgatót létesítésével. Mindezekhez kell azonban még valami, hogy a székiyiség ne maradjon meg mostani testi és ethikai degenerációjában.

A felolvasás után perecekig tartó lelkes éljenzés hangzott fel. A hallgatóság nevében ezután dr. Kautz Gyula annak a nézetének adott kifejezést, hogy bármily anomoru képet nyújt is ezidőszertint a székiy kérdés, a rendkívüli érdekes előadásokban hangoztatott eszmék biztosítást nyújtanak arról, hogy ezt a kérdést sikerrel meg lehet oldani és meg is fogják oldani. Köszönetet mond a felolvasásért a hallgatóság nevében és ünnepli az előadót, mint az ifúság egyik kitünőségét, akinek további működése elé nagy reményekkel tekinthet az egész ország és csak gratuláhat a jelenlevő apának jeles fiahoz. Kautz beszédét szintén hosszas, zajos éljenzéssel fogadták.

— A kolera és a zarándokok. Az európai államok a szuezi nemzetközi egészségügyi tanácsra bízták annak a veszedelemnek a megállítását, hogy különösen a mohamedán zarándokok magukkal hurcolnak valami gyilkos kört Keletről, a nyavalyák nagy raktárából. Onnan és a zarándokok révén szokott tudniillik hozzánk átjutni például a kolera is. Ez idén különösen helyén van a szigorú ellenőrzés, mert a proféta életében nevezetes két városban, Mekkában és Medinában is dühög a kolera. Medinában e hó hatodikától kezdve három nap alatt több mint százötven ember halt meg kolerában, Mekkában pedig két nap alatt tizenhárom volt a gyilkos nyavalya halottja. Ennek a hónapnak tizedikén már Dzseddában áldozata lett egy ember a járványnak. Szóval: a kolera közeledik s utjába kell állani.

— Ügyvédek lakomája. Ma este 8 órakor nagy lakomát rendezett a budapesti ügyvédi kar reformpártja a Nemzeti Szállóban. A vacsorán az ügyvédi karnak körülbelül száz tagja jelent meg. Az első tósztot Mandl Pál mondotta, érdekes visszaemlékezéseket beszéve el 38 éves ügyvédi pályafutásáról. Az ügyvédi kamarai intézményt nem tartja sikerültnek, mivel az hideg hivatalos testület lett, amelyben a karszellem sohasem működött. Ennek felbresztésére Szivák Imre elnökséget látta igazán alkalmasnak s az ő kiváló személyét köszönti fel. (Taps. Eljén Szivák Imre elnök.)

Szivák Imre nagy tetszés közt szólott ezután. Beszédében szorosan megvonta a reformpárt határvonalait. Első sorban az altruisztikus cselekvés mellé hívja töl az ügyvédi kar tagjait. Az ügyvédség ugyan sohasem tért ki a nemzet iránt tartozó kötelességei elől, sőt ezt bőven teljesítette mindig, de a kar ellen irányzott áramlatokkal szemben az ügyvédség régi altruisztikus erényeit szögezheti csak most is. Más az ügyvédi kar szervezete. A kar indolens és indifferens képviselete volt eddig az, ami a karnak szerencsétlensége volt s a kart exponálta mindig a helytelen megítésnek. A multban az ügyvédség volt az, mely utat tört a nemzet szabadelvű fejlődésének mindig és pedig biztosan tudván azt, hogy az az ő érdekeinek árt; de mégis ezt tette mindig és nem kerestett érte jutalmat. Es mert hallgatott, félretaszgálták s nemes altruiszmusát nem akarták meglátni. A szónok válságban látja az ügyvédi kart; de ebben sem akar ő retorziókkal és diszharmonikus eszközökkel émi. Erkölcsi eszközökkel kell barcolnunk s ezekkel kell visszavivnunk a tölünk jogtalanul elrabolt eszméit. Az ügyvédség közszelleme pedig ne a jágatás, hanem a cselekvés egységében nyerjen valahára kifejezést. A kormányzat előtt pedig be fogjuk bizonyítani, hogy igazság van s a nemzet érdekeivel összhangban akarunk maradni és cselekedni. Bizik a párt sikerében és jövőjében. Kijelenti, hogy az ügyvédi pályán nem akar most már másként többé résztvenni, csak mint olyan, aki a kar káoszerekeit küzd s kizárólag kartársai és embertársai érdekeinek akar szentül használni élete végéig. (Oriási taps, lelkes éljenzés.)

A társaság Szivák Imrét nagy ovációban részesítette és kijelentése után. A lakomán beszéltek még Eötvös Bálint, Vázsonyi Vilmos, Pollák Illés, Árkay Kálmán, Kenedi Géza, Darányi Gyula, Baracs Marcel és még sokan.

— A szociáldemokraták szabadságünnepe. Garami Ernő, Bokányi Dezso és Garbai Sándor bejelentették a rendőrségnek, hogy március 16-án, vasárnap délután fél három órakor a nemzetközi szociáldemokrata-párt az Ujvásár-térről a Petőfi-térre vonul, ahol beszédek, szavazatok és a munkásáldárda éneke mellett megkoszorozzák Petőfi Sándor szobrát. A bejelentést tudomásul vette a kapitány és a rend fenntartására Czajlik Alajos és Spenyí Ödön rendőrtanácsosokat, dr. Boda Dezso rendőrkapitányt, a gyorsírói feljegyzésekre Csásik Pál rendőrtisztviselőt rendelte ki.

— A lázora vart betű. Helsingforsból jelenti egy a határon szerencsésen átjutott magánlevél, hogy az utóbbi időben roppant szigoruan működik a cenzura, amely elnyomja az újságokat. És mégis, bármennyire ügyel is a cenzura, engedelem nélkül több füzet jelent meg, amelynek az volt a célja, hogy köz tudomásra adjon több dolgot, amelyet az újságok a cenzura miatt nem tárgyalhattak. A lórkormányzó most minden igyekezettel azon fáradozik, hogy kinyomozza a raktárakat, ahonnan ezek a füzetek kikerülnek és csaknem naponta van házkutatás egyik vagy másik gyanuba fogott személyiségnél. A rendőrség néhány nappal ezelőtt Gunderströsz szenátusi hivatalnoknál lődözött töl il; en raktárt és az a fölledezés a rendőrséggel való konfliktusra adott alkalmat. Amikor ugyanis a rendőrség két cenzura-hivatalnok kíséretében megjelent, Castrin ügyvédért küldtek, aki néhány per mulva meg is jelent. Vaino a cenzurát szolgáló hivatalnokok egyike, egyszersmind egyetemi tanár, aki bár születésére nézve finn ember, mégis följámlotta szolgálatait az oroszoknak, amiért egyetemi tanársárai elkerülték. Castrin ügyvéd, amikor megérkezett, ő ellene fordult és olyan szemrehányást tett neki, hogy a megítámodott alig tudott hová lenni szegényéletben. Vaino szegényében és dühében megparancsolta a rendőröknek, hogy tartóztassák le az ügyvédet, de ez olyan fenyegető magatartást tanusított, hogy a rendőrök meghátráltak. Castrin azután a két hivatalnoknak

Úrvényellenes eljárását velette a szemére és tudára adta, hogy a házibéke megzavarása miatt bepanaszolja őket.

— **Halálkozás.** Okányi Szilárd Béla, a honvédelmi minisztérium második osztályának vezetője, tőbornoki helyre beosztott honvédezés, a harmadosztályú vaskoronarend lovag, tegnap 64 éves korában hosszú betegség után Budapesten meghalt. Szilárd Bélát nagy szakismerete és kiváló buzgalma folytán úgy katonai mint polgári körökben nagyra becsülték. Unokaöccsese volt Szilárd József koronakerék és testvéröccsese a néhány évvel ezelőtt elhunyt Szilárd László rendőrtanácsosnak. Temetése holnap, szombaton délután három órakor lesz a IX. Erő-úter 7. számú lakásáról. A halottat az új temetőben, Szilárd László sírja mellett teszik örök nyugalomra. Március 17-én délelőtt tízedél órakor gyászmeze lesz lelküdvéért a kőbányai római katolikus templomban.

— **Estergombói táviratozások:** Mayer M. János, Frey Ferenc országgyűlési képviselő apósa. 83 éves korában meghalt. Az elhunyt testvére volt Mayer István püspöknek, aki István bácsi név alatt írt munkáival lett ismert és népszerű.

— **Selmeczy Péter,** Pestvármegye árvapénzülári tisztje, tegnap Budapesten 84 éves korában meghalt. Temetése holnap délután három órakor lesz a Múzeumkörút 17-ik számú a tit lévő gyászházban.

— **Reichl Sándor** fővárosi bizottsági tag, a fővárosi derék, humanus polgár, ma reggel 68 éves korában Budapesten, hosszas szenvedés után meghalt.

— **A rendőrség és az orfeumigazgatók.** A fővárosi orfeumok és az összes varieték igazgatói ma délután gyűlést tartottak a Fővárosi Orfeumban Leitner Henriknek, a Folies Caprice igazgatójának elnökele alatt. A gyűlés egyetlen tárgya annak a memorandumnak a megvitatása volt, amelyet az orfeumigazgatók nyújtanak be a belügyminiszterhez az engedélyek kiadásának módosítása és az engedély-díjak módosítása érdekében.

Az első szócnok Waldmann Imre, a Fővárosi Orfeum igazgatója volt. Kifejtette, hogy az engedélyek kiadása tárgyában milyen visszásság az állapotok, mert az engedélyeket mindig csak 30 napra adják ki s így minden igazgató feje 10-15 alkalommal ott lebeg a Damokles kardja, mert nem tudja, hogy a hatóság — esetleg indokolatlanul — mikor vonja meg tőle a következő hónapra az engedélyt, ami nemcsak őt és vállalatát teheti tönkbe, de személyzetének egzisztenciáját is veszélyezteti. Neki példánul tízezer szerződése van, nagy kaució mellett s ha a jatekengedélyt esetleg megvonják tőle, kauciója elveszne, de azért minden szerződéses kötelezettségének eleget kellene tennie. Kívánatosnak tartja, hogy az engedélyek dögát a külföldi mintára rendezzék, ahol névre és határozatlan időre adják az engedélyt s nem is vonják meg, csak a koncesszionárius valami törvénybe ütköző cselekedetet nem művel. Az óriási terhekkel szemben az előtt az alternatíva előtt áll, hogy vállalatát bezárja, tönkremeny maga és egész személyzete, vagy pedig enyhülésnek kell beállni a fizetések dolgában, hogy a katasztrófa elkerültesse.

Leitner Henrik mindenben csatlakozik Waldmann szavaihoz. De nemcsak az engedélyek megadására közzeli eljárás által látja veszélyeztetve az igazgatók helyzetét, hanem még inkább az engedélydíjak horribilis magassága által. Míg például Londonban a legnagyobb vállalatok is csak évi 5 fiontot, azaz 120 koronát, Németországban semmit, Bécsben pedig összesen 150 forintot fizetnek havonta, addig az ő vállalatát például évi 21.960 koronát, a Fővárosi Orfeum pedig 26.376 koronát fizet, amely összegben egész családok tételek foglaltaknak, mint bélyeg rendőri díj, városi felügyeleti, ellenőrzési, rendkívüli szolgálati díj, élelmezési pótlék és zenedíj. Maga a bélyeg nála havi 360, a Fővárosi Orfeumban 640 koronára rug. Husz évvel ezelőtt még egészen minimálisak voltak a díjak s évek hosszú során át emeltek oly magásra a díjakat, hogy az igazgatók a legnagyobb küzdelmet kénytelenek kifejtieni, hogy megelbessenek, mert ezenkívül még nagy adót, házbért és személyzetet kell fizetni. Ez a helyzet elviselhetetlen s egy sereg vállalatot tönkremeneltel leonyogtat, amint hogy legutóbb Somossynál és az előző években Os-Buds-részvénnytársaságnál a krízist az tette akuttá, hogy a horribilis díjakat, amelyeket 30 napra előre kell letenni, nem tudta megfizetni. Kívánatosnak mondja, hogy a mulatókkal szemben ugyanolyan eljárást kövessenek, mint a színházakkal. Indítványozza, hogy a belügyminiszterhez terjesztendő memorandumban a díjak felszámítása tekintetében is legyen előterjesztés. Az értekezlet az előterjesztéseket beható vita után elfogadta s megbízta Waldmann Imre és Leitner Henrik igazgatókat a memorandum kidolgozásával, úgy, hogy azt mielőbb átnyújthassák a belügyminiszternek. Az értekezlet ezzel véget ért.

— **Letartóztatott betörők.** Aradról táviratozások: Mandl Ferencet, Dél-Magyarországi leghírhedtebb betörőjét, aki a temesvári rabkórházból megszökött, Rónai detektív az utcán felismerte, egy üzletbe csalta és nagy dalakodás után letartóztatta. A rendőrségre vitték s megmozdították. Számos betörő szerszámot találtak nála.

— **Kuruc-est.** A debreczeni ref. kollégium magyar irodalmi társulata ezévi március 17-én Kuruc-estét rendez. Az est műsora a következő: Rákóczi-keseregő. Előadja: Rácó Károly zenekara. Megnyitóbeszéd. Mondja: Milotay István, Mikos. Irta: Lévy József. Szaválja: Dóczy Ilona kissasszony. Kurucnóták. Hegedűn előadja: Szilgyi Imre. Felolvasás: Tartja: Rákosi Viktor. Költemények. Felolvasás: Szabolcska Mihály. Virágének. Előadja: Komlóssy Emma. Oroskay Lászlóval való ének. Szaválja: Baja Mihály. Kuruc-dalok. Előadja: a főiskolai kantus.

— **Haldokló rózsaszemzetség.** A pusztulásra érett fajok rendszeren a legnemesebbek is. A sok élet, a sokszoros fejlődés, a sok átalakulás finomra, légiessé teszi őket s hogy ezek a tulajdonságok tetszetősé is teszik őket, talán az okozza, hogy sejtelmünk azt sugja róluk, hogy nemokóra el is pusztulnak. A pusztulás gondolata aztán részvétet kelt s a részvét utján szépnek találjuk őket. Vagy talán a halandóság előre vetett sugara nyugszik rajtuk s azért olyan szépek ezek a kihalni, eltűnni készülő fajok? Akárhogy van is, annyi bizonyos, hogy az elmúlásra készmelt fajok iránt nagy a szeretet bennünk, amint hogy a halállal küzdő kedveseink ágya mellett gyöngédebbek vagyunk s észszerű látót vonásuk szépsége akkor tünik legjobban szemünkbe, mikor e szépségek ellilanni készülnek. Az emberi élet e példáját mostanában a növényvilágra alkalmazták azok a kertészek, akik az európai virágkedvelők egyik legkedvesebb virágának pusztulását látják. A La France rózsafaj kihalt. Menthetlenül, visszahozhatatlanul pusztul, mert elérte virágzása és fejlődése legfelsőbb fokát, melyen túl az érés már halál. Egy kinyílt rózsaszem finom sápadt leveleire van fölírva az a tétel, melyet a modern tudomány hirdett s amely így szól: a halál a túlérett élet.

Képzelnék egy nagy, viruló rózsaszem-erdőt, melyben illatok gomolyognak s amely fölött, ha elszáll a madár, beleszédül a mindenféle színű rózsák illatangerebébe. S ebben a buja szín- és illatösszevisszaságban van egy rózsafaj, mely előtt pirulva hajlong a többi, mert éri, hogy amaz tökéletesebb, fejlettebb, illata finomabb, s minden levélére egy rózsavilág története van fölírva. Az idő és fejlődés rózsakirálynővé tette, a családót pedig rózsadinasztává. S most egyszerre, látszólag minden ok nélkül, pusztán a fejlődés gyönyörű és igazságos szabálya folytán, ez a királyi család fonnyadni kezd, nem tudja egyenesen tartani többé a fejét s fáradtan, elaszva áll a többi közt, mely még mindig erős, sőt napról-napra erősebb, fejlettebb és a levegőt napról-napra több illattal telíti meg. És ha elgondolja valaki ezt a haldokló rózsaszemzetséget, melynek lassu, de biztos haldoklása ezernyi más faj erőssége között történik, az a La France-rózsadinasztia pusztulásának jelentékeltlen hírből meg fogja érteni az egész emberi élet berendezésének legnagyobb törvényét.

— **Számsított szerkesztő.** Pétervártól jelenik, hogy a belügyminiszter Amphiteatrov Sándornak, a Rosszja számsított szerkesztőjének büntetését enyhítette, amennyiben szibériai száműzetésének idejét hat évről ketőre szálította le. Érdekes a büntetés enyhítésének oka. Amphiteatrov ugyanis, aki Oroszország egyik legelőkelőbb publicistája volt, egy elbarmarkodott fogadás s egy denunciació áldozata lett. Egy vendéglőben ebéd közben arról folyt a vita, vajjon ki lehet-e az orosz cenzurát játszani? Többen azt állították, hogy ez lehetetlen, mert az orosz cenzura emberei még a sorok közt is tudnak olvasni. Erre Amphiteatrov fogadást ajánlott, hogy 6 ir egy cikket a lapjában a cári család ellen és mindenki rá fog benne ismerni a tendenciára, csak a cenzura nem. Kétszáz rubelbe fogadtak és Amphiteatrov meg ott a fehér asztalon megirta a cikket *As Obmanov-család* címen. A cikk másnap meg is jelent a Rosszjában, de harmadnap már a Rosszját beszüntették, Amphiteatrov pedig utban volt Szibéria felé. Pétervártól az hiszik, hogy Amphiteatrov denunciació áldozata lett. Valószínűleg azok közül jelentette föl valaki, akik tartották a kétszáz rubelbe fogadást, csak hogy vesztesek ne legyenek.

— **Sikkasztó ügyvédi írrok.** Vitéki jelentések nyomán mi is megirtuk, hogy Steiner G. Adolf ügyvédnek, akit zárgondnokai minőségében feivett 20.000 korona elikkasztása miatt köröztek, ellopták. A rendőrség kijelenti, hogy a hir nem felel meg a valóságnak, mert Steiner nem fogták el és körözése továbbra is fennáll.

— **Őskori temető.** A csabrendeki mezőn, Zalamegyében, földmunkálatok alkalmával őskori urna-temetőt találtak. A leletről legott jelentést tettek. Darnay Kálmánnak, a sümegi múzeum kiváló archeológusának. Darnay megvizsgálta a leleteket, melyek közül 34 urna-sírt, 19 csuprot, talát és más őskori edényt, orsógombokat, karpereceket és tüket talált. Az újonnan föltárt temető a bronzkorból való. Az ásatási munkák befejezése után Darnay a leletek becsesebb részét Budapestre küldi lerajzolási végett.

— **Egy cukorgyár pusztulása.** A bukaresti nagy cukorgyár, amely egy belga társaság tulajdona, lángokban áll. A gyár épületei teljesen elpusztultak s a tüzoltóság emberlelétjével erővel dolgozik, hogy a raktárakban felhalmozott temérdek cukrot megmentse.

— **Sikkasztó joggyakorok.** Scherer Károly kremsi születésű joggyakorok Segesser József váltóüzletében, Luzernben 2000 frankot sikkasztott és megszökött. Scherer valószínűleg a hochfordi helytartóság által kiállított hamis igazolványokkal utazik. Scherer 32 éves, középmagas, erős testalkatú, szőkehajú és bajszú, pápaszemű és hord.

— **Elfogott betörők.** A rendőrség letartóztatta Haimann Ferenc, Nagy Béla, Fatinek Lőrinc és Major István rovit multu osavargókat, akik Rosenberg testvéreknek Lipót-körút 20. sz. alatti divatru-üzletét kirakatát feltörték és onnan nagy mennyiségű vásznat loptak el.

— **Hajótorgalom.** A Dunagőzhajózási társaság forgaími igazgatósága közli, hogy *Duna-Vesce* és *Réz-Almás* állomásait f. hó 15-ével úgy a személy-, mint az áruforgalomra nézve megnyitja. *Batta* és *Tököl* megállóhelyeken a hídolóépítési munkálatok miatt csak később fog kikönni a hajó.

— **Tűz.** Az éjszaka a Külső-vázi-utról nagy tüzet jeleztek a tűzörségnek. Az ötödik kerületi őrség vonult ki és az első magyar osavargó mellett, a Váci-ut 166. számú telken egy hatalmas szalmakazalt talált lángokban. Az ötödik kerületi őrség segítségére később kivonultak az önkéntes tüzoltók is és éjjel 2 órá ól reggeli 8-ig tartó megfeszített munka után sikerült eloltani a tüzet, amely nagyon veszedelmes volt, mert környéken mindenütt gyarak vannak és a nagy szőben szertérőpködő zsaratnokok minden pillanatban felgyújtással fenyegettek a gyártelepet.

— **Gyermek a kimenésben.** Böcsből jelentik: *Wetzel* Miksa péklegény tegnap jelentést tett a rendőrségnek, hogy szeretője, *Jurda* Mária, a kimenésben elégette csecsemő gyermekét. A leányt letartóztatták, mire bevallotta, hogy gyermekét megölte, egy hétig ágyában rejtgette, 12-én pedig a holttestet elégette a kimenésben.

Dreyfus.

Irta: *Brandes György.*

Nemrég egy dejeuner megkezdése előtt, amikor a vendégek összegyűltek egy nagy, palotaszzerű házban, a gazda egy kis, sovány, kékszemű ur kíséretében jött felém és bemutatta:

— Dreyfus Alfréd kapitány.

A felém nyújtott kezét megszorítottam és mélyen meghatódtam arra a gondolatra, hogy szemközti állok avval a férfival, aki esztendőknön keresztül olyan nagy szerepet játszott az egész világon. Dreyfus köznépmagas, a feje kissé előrehajlik, a vonásain nincsen semmi feltűnő, a mosolya kellemes, a szája szép, a bajusza szőke, hegyes szakálla őszbe játszik, a rövidre nyírt haja ezüstfehér... A fellépése természetesen hat, egyszerű; a hangja elfojtott. A származása, amely szerencsétlenségének legelső rugója volt, az arcvonásain egyáltalán nem látszik meg. Az első benyomás alkalmával a külseje szőkének hat, és a szemek színe északra emlékeztet.

Mennyi sok rosszast mondtak erről az emberről! Nem csak az ellenségei — ki törődnek ezzel? — hanem ártatlansága védelmezői is. Azt mondták: természetes, hogy a Dreyfus-kérdés azoknak a köröknek a csunya gazdálkodása nélkül nem keltezhetett volna, de a Dreyfus szeretetreméltóságának a hiánya nélkül sem. A tartózkodását, a hideg természetét emlegették, amelyek a bajtársaihoz való viszonyát magyarázták meg. De egy idegen megfigyelő kevesebb súlyt fektet erre, mint azokra a közleményekre, amelyek arról a viselkedésről szólanak, amelyet Dreyfus a pür beleegzése után azokkal az emberekkel szemben tanusított, akik az életét megmentették. Picquartnak, aki mindent feláldozott neki: a karrierjét, a szabadságát, — egy névjegyét el küldött néhány lekötelezett szóval. De látogatást nem tett nála. Zólat sem kereste fel. Csak Clemenceaunak fejezte ki személyesen köszönetét, de úgy reá, mint másokra a fáradt ember benyomását tette. Hangsúlyozták a Rennesben való fellépését, amely minden várakozás ellen való volt. Egyetlen egyszer sem szidta ellenségeit és vádolót. Egy pillanatra sem vesztette el lelki egyensúlyát.

A vele való több órai szórakozás után ezek az indirekt benyomások nyom nélkül megszűnnek. Azok, akik róla ezeket a kedvezőtlen híreket terjesztették, nagyon rossz pszichológusok lehetnek.

Dreyfus Alfréd egyszerű, kevéssé komplikált ember, akinek a lényét két aaptulajdonsága alkotta: hogy elzási születésű és hivatásos katona, testtel-lelkekel tiszt, akinek mint elzászinak, a hazája elvesztése az élete döntő eseményévé vált. Munkás, kötelességtudó, családi életet élő ember, akinek nemes ambició hatott át. Tartózkodó és nyugodt, kevéssé készleges, tudnivaló, ezért kérdésösöködő egészen a tolokadásig és közömbös más nézetek iránt.

Szinte semmit se beszélt a szenvedéseiről vagy a soráról, csak megjegyezte, hogy az egészsége már majdnem helyreállott. Ugy beszélt a Déiről, mintha kéjtudást tett volna a tropikus vidékeken. Csak egyetlenegyszer pirult ki az arca és vált hevesebbé a hangja: amikor azt állította, hogy Strassburgban még ma sem érintkeznek a németek és franciák és hogy Mühlhausen, a szülővárosa, Elzász legnagyobb városa, korábban Svájchoz tartozott, tehát sosem uralta Németország és ilyenformán nincsen semmiféle jogosultsága annak, hogy visszahódításról beszéljenek. Mint katonának nagy volt a harca való készsége. Mint magánember ennek éppen az ellenkezője. A lel-

kében nem feszült meg az a hur, amely hangosan szöjlön, amikor az a nagy jogtalanság érte. Azért vessele sorsát egyenlő nyugalommal. Ezért volt Remnessen olyan szomorú alak. És ezért hat kicsiny körben az egyszerűsége, a szerény szelidége olyan megnyerően.

Magyar írók a pápa előtt.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Róma, március 14.

A pápa ma délben fogadta az Országos Pázmány-Egyesület zarándoklatát a vatikáni konzisztórium termében, mely zsúfolásig megtelt. A pápát hordszékben hozták a terembe lényes kísérettel; és hatalmas éljenzettel és tapsal fogadták. A pápa rugalmas léptekkel hágtott a trónra, mire dr. Margalits elnök ékes latin beszéddel üdvözölte, azt is mondta egyebek közt, hogy „Isten egyháza Mária országában sok és nagy hányattatásnak van mostanság kitéve.”

Margalits éljenzettel fogadott üdvözöl beszédére a pápa ezt válaszolta:

Kedves hűveim! Nagy örömmel hallott üdvözöl szövegötök, teljesítségben élőszóval válaszoltunk. Amde a kívánságunk teljesítésében meggátolt minket egyrészt hajlott korunk, másrészt az a körülmény, hogy az utóbbi napokban igen sok teher nehezült vállunkra. Azért válaszukat átadtuk titkos kamarásunknak, aki azt nektek, kedves fiaim, fel fogja olvasni.

Erre a titkos kamarás felolvasta a szentatya latin nyelvű válaszát, amely magyarul így hangzik:

Amidőn a földkereség összes népei, akik csak a katolikus egyház hívei közé számíthatnak együttes törekvéssel és buzgósággal ünneplik pápaságunknak szerencsés megértésű huszonötikét évét, ez ünneplésből semmiképp sem hiányozhatott Magyarországra. Az a Magyarország, melynek dícséretei közt mindig első volt az, hogy a katolikus igazságokhoz szívvel-lellekkel ragaszkodik s mely a boldogság istenya iránt ápoli kegyeletét Mária országának nevezeték. Mindmainapiglan a szeretetnek e nyilvánulásában kötelességtelenséget azokat illette meg az elsőség, akik hírlapok írásával és kiadásával foglalkoznak és a tudományt foglalkozóknak az az egyesületét, amely Pázmány Péternek, az előtűnik dícső emlékü Pázmány Péternek nevével ékeskedik. Nagy a mi örömmünk ma, midőn az egyesület képviselőit magunk előtt látjuk és csak neveli örömmünk az, hogy ajkaktokról kedvelt fiaim az a jogadást vetjük, hogy egyesületek szelleméhez mindenkor hűk kívántok maradni. Ennél a jogadásnál semmi sem nevesebb, semmi sem hasznosabb. Nemes ez az elhatározás, mert az egyház tartására és az apostoli szék jogának megvédésére vonatkozik és módfelett hasznos, mert, fájdalom, immár a ti országotokban is megnövekedett azoknak száma, akik öseik szeméhez hűlenül a legszenetebb vallást támadják. Rajta tehát kedves fiaim, serényen folytassátok és fejezték be a megkezdett művet. Követeli ezt hűszere metek, amelyőt mindannyian lángoltok. Követeli a régi vallásnak szeretete, amely iránt minden magyar hűséggel tartozik, ha csak a vett jötelemények iránt való hálaatlanság bűnébe esni nem akar. Kívánja ezt a mi előrehaladott életkorunk is, hogy akik pápaságunk hosszú tartama alatt sok szomorúságot tapasztaltunk, legalább életünk alkonyán az igazság átalánosan megújuló hatalmának örvendjünk. Legyen segítségükre Magyarország nagy királynője, Krisztus szentséges anyja és törekvéseket részestse kegyes oltalmában. Mi pedig, hogy irántokotki táplált jóindulatunknak újabb bizonyítékát adjuk, reátok és összes teietekre a legnagyobb szeretettel áldásunkat adjuk.

A pápa e voltaképeni választ színtén zajos lelkesedéssel fogadta, mire a rendező-bizottság bemutatása következett. A pápa dr. Margalits elnököt különös szeretettel fogadta, mondván, hogy sokat hallott hírhűségéről és dícsérte a magyarok ragaszkodását. Dr. Kiss János alelnöknek azt mondta, hogy örül, hogy Szt.-Tamás bölcselete szépen terjed az országban. Csiklay Lajos alelnöknek azt mondta a szent atya, hogy továbbra is buzgólkodjék az egyesület felvirágoztatásán. Dr. Hortoványi József és dr. Ernst képviselőket törvényhozói működésük iránti felvirágoztatására buzdította. Dr. Sziklay Sándort szépirodalmi működéséért dícsérte meg, Bonitz Ferenc szerkesztőt, mint újságíró dícsérte és buzdította. dr. Zellinger Vilmos pénztárnoknak azt kívánja, hogy az egyesületnek sok pénze legyen. Péter János ellenőrtől azt kérdezte, hogy sok-e gondja. Greksa Kázmér ciszterciótának, ki a pápa költeményeit magyarra fordította, megköszönte fáradozásait, Schmidt Ferenc, Császár József, Polikán Krizsó és Bilkey Ferenc szerkesztőket kitartásra buzdította. Utánuk a pápa az összes espreket egyenkint fogadta. Fogadgatás közben a jelenlevők magyar egyházi dalokat énekeltek, amelyek nagy tetszést keltettek. Zugó éljenzék közben lépett a pápa a hordszékbe, mire lakosztályába vitték. Este minden vendégében, hol a magyarok megszálltak, lelkes köszöntőket mondhat március 15-ike elsője alkalmából, életteve a sajtószabadságot.

A pápai fogadgatást megelőzőleg istentisztelet

volt a Péter-bazilikában, ahol a zarándokok meggyónak. Dr. Kiss János remek hitczónoklatot mondott. Ezután gróf Zichy Gyula pápai szolgálattevő kamarás misézett. A zarándokok egyházi dalokat, utóbb a magyar himnuszot énekeltek.

Csalás a szénnel és a tüzfával.

Budapest, március 14.

Még a tejesemberre meg a mézszárosra sincs annyi panasz Budapesten, mint amennyit sikerült kiérdemelnük azoknak a pincelakóknak, akik szén-és fakereskedéssel foglalkoznak. Azaz hogy nem is annyira kereskednek az árjukkal, mint inkább ürtügnök használnák föl arra, hogy becsapják a publikumot. A vásár pedig az alkalom erre, minden vásár, ami a pince sötétjében, a rejtelmes üzletekhez éppen alkalmas titokzatos félhomályban megkötöttet. Minden zsák szén és fa, amit illocepl a garádioson a szeneslegény és beürit valahol a szenesládába. A publikum teljesen ki van szolgáltatva a szénkereskedőnek. Ha az azt mondja, hogy a zsákjában ötven kilogramm szén van, el kell hinni neki. Tizedesmérleg nem igen van sehol, hogy ellenőrizni lehetne a a szállítás tisztességét s hogy a kereskedő becsapja a vásárlót, azt jóformán csak onnan lehet tudni, hogy egy a pincebolthól illoceplott zsák szén sokkal kevesebb ideig tart, mint az olyan ötven kilogramm, amit ledolozott zsákokban a nagykereskedők küldenek szét.

S megmenekülni ettől a folytonos csalástól majdnem lehetetlenség, különösen a szegény embernek. A munkásnak, kishivatalnoknak nem igen van egy-szerre annyi pénze, hogy hosszabb időre és jobb forrásból lássa el magát tüzelőanyaggal. A szénre, fára a háztartás pénzeszkéből kell kiadni a hatosokat, azért a kis pénzért pedig a nagykereskedő nem fogad el megrendelést. Csak a szomszéd szenesbolt s az aztán tele zsák helyett lötyögős zsákot küld s ötven kilogramm helyett negyven-negyvenötöt. Több illoceplott elhelyezésére se igen van hely. Csak a pince, de onnan illoceplani a szén, fáradságos. A család meg se teszi s természetesen még kevésbé vállalkozik rá a gazda. Különben az is régi budapesti tapasztalat, hogy a pincében halomrahányt szénből, fából jut a házmesternek, vicónek, mindenkinek, akivel a családunk tanácsos jó barátságban állani. Ilyenformán tehát nem igen marad egyéb hátra, mint hogy az egészen kis ekzsztencia éppen úgy, mint a nagyobb költséggel dolgozó háztartás jóformán naponkint hoztatja el a szénzsákjait, zsákonkint és naponkint becsapja magát. Fizet olyan áruért, amit nem kapott meg, olyan hasznót, amire a kereskedő tisztességesen nem szolgált rá.

Nem elég erőlyvel és kitarással, de megpróbálták gátat vetni ennek az alávaló üzletnek. Olvasunk valami olyast, hogy a rendőrtök kitanították arra, hogy csipjék nyakon a szeneslegényt, a vállán a zsákkal mérjék le a szén és tegyenek jelentést arról, hogy mi hiányzott belőle. Ez az intézkedés azonban — ugy látszik — teljességgel nem vált be, ami nem is csoda, mert ehhez az ellenőrző szerephez több intelligencia kell, mint amennyivel a mi rendőreink átlaga rendelkezik. A szeneslegényt pedig járhangossá teszi a gazdjával való érdeklődőség, no meg az is, hogy aki ilyen üzletben vállalkozik a segédkezésre, az egy huron pendül a csalásra alapított tüzet tulajdonosával. Szóval: kijátszák a rendőri ellenőrzést, ami bizonyára meg is szünt azóta. Nem hallunk róla. — Jámor óhajások is merültek föl. Például az a többek között, hogy a háziur, vagy a lakók együttes költséggel tartanak egy tizedesmérleget minden bérházban. — S a kétes zsákokat mérjék le rajta. Nem tudjuk, hogy ki tette meg az indítványt, de az bizony maig is indítvány maradt. — Egy újságírósból ma meg azt olvassuk, hogy a fa-és szénkereskedők ipartársulata szintén alkalmazott öröket, akiknek az volt a kötelességük, hogy illoceplást a visszaéléseket. Meglehet, hanem vagy kevés volt a baktér, vagy rosszul teljesítették a munkájukat, mert arról viszont nem hallottunk, hogy ennek az ellenőrzésnek valami eredménye is lett volna. Ha pedig volt eredménye, azt okos dolog lett volna publikálni, minél szélesebb körben a közönség tudomására hozni. — Ilyenformán nem maradt volna titokban az áldásos munka s ma már talán nem lenne olyan szemérmetlen a család a fával és a szénnel, mint amilyen.

A fa-és szénkereskedők ipartársulata tudniillik semmiféle szolidaritást nem vállal azokkal a kollégákkal, akik nem a tisztességhez használnak, hanem a tisztességétlenül szerzett pénzből szerzik meg maguknak nemcsak a tétl. hanem a nyári pecsenyét is. Ezt is ma tudtuk meg és pedig egy előterjesztésből, amelyet az ipartestület a tanács elé terjesztett. Ezt is jó lett volna előbb és úgy tudomásunkra hozni,

hogy tudjunk is róla. Nem egy újságírban, amit vagy előlvás az ember vagy nem, hanem hangos tiltakozással. Például a hirdetésű oszlopokon. Mi bizony igen tuduk mind e mai napig azt, hogy kétféle szénkereskedő van azok között is, akik egy-egy pince-lyukban árulják a tüzelőt. Egy, aki az ipartársulat tagja s a másik, aki ideiglenesen, a legnagyobb keserlet idején, őszől tavaszig árul szénét s ezt az időt jól illoceplálja arra, hogy ne találja készületlenül kenyeré dolgában a tavasz. Lop, csal, megkárosítja a nagykereskedőt, akitől hittele vásárol szénét s meglopja a közönséget, amelynek bizalmára semmi szükség sincs néhány hónap mulva, a szén-szenzen végén. S persze tönkreteszi a bizalmat a többi szeneszel szemben is, mert ugyan hogy válogassuk mi ki a sok közül azt, hogy melyik az igazi és melyik a talmi szénkereskedő.

Ez fáj az ipartestületnek is, amely beadványában elmondja, hogy összes három-négyszáz ember kér iparengedélyt a szénárulásra, csupa olyan ember, akit ok nem is ismernek, aki tehát nem szénkereskedő. Ezek aztán vesznek néhány kocsi szénét hittele, azt eladják s aztán az első tavaszi napugárral eltűnnek. Egy télen át rontották a kereskedők erkölcsi és anyagi hitelét, csalták a publikumot — s aztán egyéb után néznek. Azok pedig, akik tisztességes botosok, megszenvednek ő értük is. Képtelenek megnyerni a közönség bizalmát. — Arra kéri az ipartestület a tanácsot, hogy mielőtt ezeknek a szén-szenkereskedőknek kiadná az engedélyt, halgatná meg őket is. Ok majd megmondják, hogy ki a megbízható és ki a megbízhatatlan a kérelmezők közül.

Ez bizony okos dolog, különösen ha aztán felelősséget vállal az ipartestület arra nézve is, hogy az ő meghallgatásával kiadott iparengedélyek tulajdonosai tisztességesen szolgálták ki a közönséget. Addig is azonban volna egy jó tanácsunk az ipartestület számára. Függetlenül attól, hogy hogyan határoz a tanács, írja ki a szenesboltja főé az ipartestület minden tagja, hogy a testület kötelekébe tartozik. Határozzanak el erre valami formát, sőt csináltathatnak az egyöntetűség kedvéért valami speciális formájú, feltűnő bádógtáblát, amiről a publikum megtudhassa azt, hogy melyik pincében talál olyan szénkereskedőre, akiért az ipartestület legalább erkölcsiileg szavatol. Ezzel, ha a szavatolás osakugyan értékesnek bizonyul, jóformán megvédte magukat a tisztességtelen konkurencia ellenében s ezekkel az üzletekkel szemben aztán szigorú ellenőrzést gyakorolhatnak. Megvan rá a joguk.

Ez nem áll újtaba annak az igyekezetnek se, hogy bele akarunk szólni az iparengedélyek dolgába. Am tegyék, ha elfogadja javaslatukat a tanács. A konkurencia olyan tisztességtelenségével azonban, amely manapság napirenden van, alaposan elbántak már a maguk hatáskörében, minden külső támogatás nélkül. Ha tudniillik nyíbe ütök azt a reformot, a miből majd mi is megtudhatjuk, hogy hova menjünk szénét. S hogy hova ne menjünk.

Ebzárlat.

Az ebzárlat a kutyák polgári jogainak feltűggesztését jelenti. Annál is többet: ostromállapotot illocepló bírósággal. Valószínű, hogy a kutyák jogbölösélete az ebzárlatot az állami önkénykedés olyan tényének tekintik, mely a római keleti császárság leg-szomorubb napjaira emlékeztet.

Az ebzárlat idején és területén a kutyák olyan terrorizmus alatt állanak, mint Oroszországban a titkos politikai és vallási szekták hívei. Minden csoportosulás, gyűlékezés tilva van, a véleményszabadság teljesen elnyomva s a német szájkosár-rendelet Bismarck zord szemléiben végrehajtvá.

Szájkosár nélkül az utcára sem szabad lépniök. A gazda pórázon köteles öket vezetni s övni minden kalandos vállalkozástól. Itt is, mint a sajtóféligyeknél a fokozatos felelőség elve uralkodik. Ha a kutyák egy öneleedt pillanatában az ebzárlat intézkedéseit átéli, vagy mondjuk átugorja, az reá nézve a halál-ugrást (salto mortalé) jelenti. S valaminthogy az apák büneiért a gyermek, úgy a kutyák kibégásaiért a gazdák is bünhődnek. Az ebzárlati intézkedések megszégéséért a kutyák tulajdonosai kétszáz korona pénzbüntetéssel sújtának. Pénzügyileg a nyomasztó gazdasági viszonyok között válságos szerencsének tekintendő, hogy ezt a pénzbüntetést tiznap elzárással meg lehet váltani. Ez a büntetés hatalom humanizmus. Nem mondja: fuss vagy fizess, hanem — ülj vagy fizess.

Az ebzárlatot akkor rendelik el, mikor egy-egy veszett kutya néhány pinesit, dáksziit vagy gyereket megmarr. Soha előbb. Erre nagyon ügyelnek a hatóságok. A veszett kutyák ehhez képest sohasem csatangolnak az ebzárlat alatt, hanem mindig néhány nappal előbb. Osodálatos intuícióval intézik ezt a dolgot.

A veszett kutyákra nézve tehát teljesen irrele-

vás, hogy van-e ebzárlat vagy nincs. Nem úgy az ép lelki szervezetre. Ezek roppant mulatságosnak találják, hogy a fővárosban az ebzárlatot kerületenkint rendelik el. Abban a kerületben tudniillik, amelyben a veszett kutya ad hoc jelentkezett.

Ebből gyanítható, hogy a hatóság különös geográfiai tájékozottságot feltételez a fővárosi kutyákban. És nem ok nélkül. Tessék csak elrándulni a Király-utcába, amelynek egyik oldala a hatodik, a másik oldala a hetedik kerülethez tartozik. A hatodik kerületben ez idő szerint ebzárlat van. A kutyák ennél egy reggeltől estig tényleg a Király-utának azon az oldalán sétálnak, mely a hatodik kerülethez tartozik. Egyetlen egy sem téved át a tulsó oldalra, hol a gyepmesteri hivatal állandó alkalmazottjai napközben settenkednek, hogy egy szájkosaratlan, vagy pórázatlan kutyát elcsipjenek.

Valóságos Tantaluszkinokat szenvednek de hasztalan szorongatják a dróthurkot markukban, a kutyák nagyon óvatossak. Egyik-másik néha inceselkedve elszalad az utca közepéig, de aztán vidám, hogy ne mondjuk: gunyos csaholással ismét vissza-szalad az ebzárlaton kívül eső területre.

Igy néznek egymással farkasszemét a pecérek és a kutyák. A pecéreket a hivatalos fegyelem tartja kötte, a kutyákat az ebzárlati törvény regulázza.

Szabadságot csak a veszett kutyák élveznek...

Luclán.

Wolf.

— Osztrák parlamenti kép a jövőből. —

Az osztrák képviselőház elnöke, gróf Vetter von der Lúie, aki most harmadéves medikus, tegnap tette le az első szigorlatot. Bécsi telegramm.

Négy száz követ a házba tart,

Vad skandalumra kész, —

Négy száz örült bajtárs előtt

Wolf, a kemény vitéz.

A házban Vetter gróf előtt

Megállnak zordonan,

Kezükben ronesót pulpitus,

Vadászkürt, kri-ri-ri van.

De széknél ül az elnök ur,

Meghajtvá bús fejt:

„Az égre, kérem, Wolf urat,

Foglalja el helyét!”

Szólt gyöngye hangon, kérelmön, —

A négy száz összenéz,

Négy száz örült bajtársival

Wolf, a kemény vitéz.

„Nem úgy!” kiált s megrázza most

Körber közel fejt;

Vélnéd, egy szellő lengeti

A pitypang üstökét.

„Nem úgy, elnök, az égre, nem,

Te foglald el helyed,

Krafft-Ebbing osztályán, ne itt,

Ott rázzad a fejed!

Megválasztottunk elnökül,

A ki tisztéhez ért, —

S te semmi botrányt sem csinálsz,

Az Isten tudja, mért!

Vagy rögtön ordítasz velünk,

Mint méltó elnökünk,

Vagy mint hű elmebajnokok

Székedről lelökünk!

Hanem helyünkre nem megyünk,

És oszdnben nem leszünk,

Sem én, sem ő, sem mi, sem ők, —

Elvégre van eszünk!”

Szólt haraggal s vakmerőn,

Inkább meghalni kész,

Semhogy helyére ülne le

Wolf, a kemény vitéz.

És bőszen Vetter gróf viszonz,

— Most már haragja nagy:

„Megállj, komisz, megmutatom,

Nem én, — örült te vagy!”

Mert nemcsak Házunk elnöke,

En doktor is vagyok!” —

Szemében óriás harag,

S diploma-góg ragyog.

A gróf a szolgálhad felé

Vet egy titkos jelet!

Es most egy óriás zuhany
Tűnt fel a Ház felett.

Elsápad a cseh, az olasz,
A német, a szlovén,
S a többi osztrák nemzeti,
Ki mind hű és sovén.

Hanem helyére egy se megy,
Gróf Vetter végre int:
Fagyos zuhany alá kerül
A bajnok sorra mind.

Ki az, ki végsőnek maradt?
Se gaz, sem eb, sem orv, —
Az elmebajnokok disze,
A botrány hőse: Wolf!

Diderg a hős, zúg a zuhany,
A nap meg épp lement:
Igy józanult ki végre is
Az osztrák parlament.

(G—ly.)

FŐVÁROS.

(*) **A virilisták névjegyzéke.** Az igazoló választmány Méré János elnöklésével ma állapította meg a virilisták névjegyzékét. A választmány konstátálta, hogy tavaly óta tizenkilenc virilista halt meg, kilencnek pedig megszűnt az adóalapja. Ennek alapján a választmány a következőket törölte: Röser Miklóst, Schubert Sándort, ifj. Cséry Lajost, Arányi Miksa drt., Steuer Sándort, Halász Olivért, Beer Lajost, Müller Lajost és Ruzicska Józsefet. A töröltek és meghaltak helyett huszonnyolc új tagot vettek föl. A töröltek között két bizottsági tag is van: Röser Miklós és Schubert Sándor. A listában első Tafler Kálmán, aki 67.257 korona 97 fillér adót fizet, az utolsó Ibo Nándor 1077 korona 64 fillér adóval. A névjegyzék ellen március tizenhetedikétől huszonnyedikéig lehet felszólalni. A felszólalásokat március huszonhatodikán tárgyalja az igazoló választmány s határozata ellen április harmadikáig lehet föllebezni a bíráló választmányhoz. A felszólalásokat a választmány jegyzőjénél, dr. Serégi Zoltánnál kell beadni.

(*) **A bombatéri templom fölemelése.** A II. kerületi bomba-téri római katolikus templom fölemelésének az ügye ma ismét a középítési-bizottság elé került. Minthogy időközben Szabó M. Ferenc azt az indítványt tette, hogy a templom körül levő terület értékesítsék s annak az árából építsék föl a tér közepén az új templomot, a bizottság azt javasolja, hogy a fölemelésre vonatkozó tervet s a Szabó-léle tervet majd együttesen tárgyalják.

(*) **Megtagadott segély.** A Mária Dorotyai Egyesület eddigéig 2400 korona évi segélyt élvezett a fővárostól a Tanítóiskola Outhona javára. Az 1902. évi költségvetés tárgyalása alkalmával ezt a szubvenciót megvonták. Most az egyesület újból kérte a segély kiutalványozását. A pénzügyi bizottság a kérelmet elutasította.

(*) **Világító házszám-táblák.** Egy magánvállalkozó kérvényt adott be aziránt, hogy a hatóság vegye alkalmazásba azt a találmányát, amely a házszámokat jelző táblák megvilágítására szolgál. A középítési-bizottság ma foglalkozott a dologgal és nem javasolja, hogy a főváros hatósága igénybe vegye a találmányt, de nincs kifogása az ellen, ha a háztulajdonosok alkalmaznák a saját házaikon.

(*) **A bucai kölcsönkötvények.** Lampl Hugó főszámvevő a tanácsnak javaslatot tett a budai kölcsönkötvények jobb értékesítése iránt. A 700.000 koronát tevő összeg ugyanis jelenleg 8 1/2%-ra van elhelyezve, de helybeli pénz nézetekétől kapható 4 1/2%-os kamat is. A pénzügyi ügyosztály elogadásra ajánlotta a főszámvevő javaslatát, annál is inkább, mert máris több nagy pénzintézet ajánlkozott a pénz magasabb kamatoztatására. A pénzügyi bizottság ma ahhoz hozzájárult.

(*) **Új vonal a Zugligetbe.** A Zugligetbe a nyáron a központi városvezetéstől és a nyugati pályaházról indított közúti vasutársaság. A tanács fölhitva a vállalatot, hogy a nyáron a Kálmán-terrről is indítson kocsikat. A társaság ma bejelentette, hogy a tanács fölhitását teljesíti.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Zenekar hangverseny.** A műgyetemi zenekar mai hangversenyét nagy közönség hallgatta a Royal-szálló diszternében. A műgyetemi ityakk 1 és műkedvelőkből alakult orkeszter három számot adott elő: Mozart C-dur szimfóniáját, ifjabb Abrányi Emil Petőfi című magyar suite-jét és Mendelssohn Ruy-B asnyitányát. Mind a három darab szabatosan, egyes részeiben sok lendülettel volt bemutatva. A magyar suite első és második tételét különösen jól játszották,

a magyar ritmus élénk kiemeléssel. Karnagyuk, Haris Ervin, a gondos betanításért és buzgó vezetéseért dicseret érdemel. Az ifjak koncertjén zeneiségből működött közre Abrányiné Wein Margit, aki a Figaro lakodalmából Cherubin románát és Carmenből a Havererát énekelte, majd ráadásul magyar dalokat. A bájós művésznek remek éneket viharosan tapsolták. A hangversenynek még egy közreműködője volt: Pillitz Imre, aki szép sikerrel játszotta Paganini Hegedűversenyének első tételét.

** **Ledofszky Gizella fellépése.** Kedves alkalom szolgáltatta ma a közönséget a Magyar Színház nézőterére: Ledofszky Gizella kisasszony fellépése közel két havi betegsége után. A publikum szívesen élt a viszontlátás kedves örömeivel, sűrű sorokban lepte el az ülőhelyeket, megtöltötte a páholyokat is: ritka szerencse e nehéz időben, amikor pihenőt tart a színháznak az a kiváló ereje, akinek nagy sikereire a műsor ujesztendő óta egyedül támaszkodhatott. Kezdeni kell persze azon, hogy a kisasszony kitűnő szintben van. És a legelsőszámban felfedező se találják rajta a betegség egyetlen nyomát. Fontosabb, hogy sértetlen került vissza a színpadra erős és nemes talentuma, jó kedve, ötletessége logkivált csodás lényű és melegségű hangja, amely briliáns ének tudással olvad szép harmóniába. A publikum a szeretőinek azokkal a külső jeleivel fogadta, amelyek csak kiválasztott szeretőinek jutnak részükül: széles, percekig tartó tapsal, a tetejébe sok, sok virággal. A művésznő rá is szolgált busásan. Játéka friss volt, változatos, színes és vidám. Éneke olyan bársnyos és tiszta, hogy neki a dalolás, nekünk a hallgatása kész gyönyörűség. Eddig van a dolog vidámabb része. Most jön a melankólia. Semmire mutatja annyira azt az avatatlanságot, amely nálunk egyes színházak vezetésében van, a roppant intellektuális szegénységet is, amely művészi kormányzásunkban mutatkozik, mint a megbecsültségnek az a hiánya, amely előretörő tehetségeket valósággal elenyveszt. Azt tartom, hogy akinek talentumok foglalkoztatása a hivatása, akár színpadon, akár redakcióban, akár bíróban, akár műszaki téren, annak jónak, gondoskodónak, körültekintőnek és dologtudónak is kell lennie, hogy az ügy, amelyet szolgál, vezérlete alatt, de a rendelkezésére levő erők eleven és meleg munkájától kivirágozzék. Tudják és cselekszik is ezt. Van is látszatja sok területen. Csak éppen némely színház-nál, ahol pedig a munka eredménye hangos tapsokban a legközvetlenebben jelenkezik, ulti meg az embereket valami különös tompaság, hogy a tehetségek színtét, illatát megkülönböztetni nem tudják, a művészi törekvés legtisztább befagyasztyák és inkább élvezik a kezük alá került megöröklésnek azt az örömet, semmint az erők okos felhasználásával és táplálásával keresnek a maguk, tehetségeik és a közönség javát. A másik ponton látjuk azt a törekvést, hogy egészen tökéletlen szemrevételekét szabaditanak bele a játékba és megingatják sok trivialis kísérletezéssel egész munkájuk hitelét. Ugy lehet, közlebről lesz bőven szó ezen a helyen e léha és ledér szellem felülkerekedéséről. Ledofszky kisasszony, ha munkája szűkebb területre szorul, mint amilyenre egy okos, művelt és nívós vezetés már egészséges önzésből is juttathatná, ne tulajdonítsa magának, hanem minőségének, amelyek a színpad-nál, amelyet szolgál, jobbak. Vannak azután kárpót-lások, a közönség rokonérzésének spontán jelentkezéseivel. Ezek közül való a mai este is. Örüljön neki a kisasszony. Istenem, bármilyen félelmetes hatalom is a szereposztó, az egyik jön, a másik megy: — de a tehetség az megmarad. (—)

** **Kuro Foja Dávid.** Fényes Samu történeti színművéből ma délelőtti tartották meg a főpróbát a Vigszínházban. A nézőtérben a főpróbák rendes meghívott közönsége volt jelen és ez nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatta az ujdonságot, amelynek holnap, szombaton lesz a bemutatója.

** **Szózat.** A Tarka Színpad ma este mutatta be március 15-ikére előkészített alkalmi darabját, a Szózat című drámatétet, amelyet Heitai Jenő, a kiváló poéta írt. A kis darab egy párisi atelierben játszik, ahol Péter magyar festő a modeljének, s egyáltalán szerelmes muzsájának panaszolja el, mennyire félre-ismerték a hazájában. A szívében levő keserűséget a bájós párisi lány osztalja el, eszébe juttatja az időt, a mikor rajongóan szót a szép magyar földről, s őt is tanította az édes magyar szóra. A Szózatra ma is emlékezik, s a mikor imaszertő fohással elmondja a Hazánkunk rendületlenül, a testő is vele imádkozik. A hangulatos, költői jelenet mély hatást tett a közönségre. Farago Odont, aki intelligensen, meleg szívevel és lendülettel játszotta a festőt és J. Vászárhegyi Vilmát, a poétikus és bájos módell a közönség viharos tapsal hat-hétszer hívta a lámpák elé. Nagy sikere volt Kornai Bertának egy vasuti kupléval, amelyet Donáth Lajos ügyes és kellemes zenéjére Kalotai Sándor írt.

**** Richter és Brodsky kitüntetése.** A manchesteri egyetem ma, fennállásának tésztázados jubileuma alkalmából Richter Jánost és Brodsky Adólot zenedoktorokká nevezte ki. Brodsky a hatvanas években tagja volt a bécsi udvari opera zenekarának.

**** Bonn Budapest.** Donn Ferdinánd, porosz királyi udvari színész, aki a német színművészetnek ez idő szerint egyik legérdekesebb embere, ma este a Royal-teremben szavaló- és hegedű-estélyt rendez. Arany, Petőfi, Heine, Schiller, Goethe, továbbá az új német irodalom néhány jelesebb képviselője szerepel szavalati műsorán. Bonn, aki ezenkívül a hegedűjátéknak jeles mestere, ebben a minőségben is mutatkozott be; Beriot hegedűhangversenyét fogja eljátszani. Jegyeket erre az érdekes estélyre a Harmonia-zeneműkereskedésben kaphatni.

**** A tárogató az Operában.** Wagner operájának, a *Tristán és Izoldának* mai előadásán egy speciális magyar hangszer is szerepelt: a tárogató. A Rákóczykor híres tárogatójának ez a hódítása talán legjobban a Wagner-rangoktól lepte meg. De hogy ez a meglepetés kellemes volt, az bizonyos. A harmadik felvonásban az addig használt angol kürt helyett alkalmazták a tárogatót, melynek *Hikkisch* tanár, az operaházi zenekar kiűnő tagja, jeles művésze. A tárogató melán bugó hangját elragadtatással hallgatta a nagy és díszes közönség. *Schanda V. József*, az ismert hangszerkészítő nagy érdemeket szerzett ennek a hangszernek a rekonstrukciójával, amely olyan kiváló mértékben sikerült, hogy immár bevonulhatott a tárogató a Wagner operába is. Ma esti nagy sikere remélni enged, hogy zeneszerzőnk figyelme fokozódó mértékben fordul ezután a tárogató gyönyörűséges hangja felé.

**** A Népszínház új operettje.** Az új földesúr, *Ince Henrik és Hivós Iván* eredeti operettje a Népszínházban már legközelebb színpadra kerül. A darab semmi vonatkozásban sincs a hasonló című *Jókai* regényvel, amelynek tárgyától egészen elüt, már csak azzal is, hogy a legújabb korban játszik a legmodernebb viszonyokat perszifálja, de egyúttal tükröt adja annak, hogy egy teljesen magyar levegőjű környezetben mint idomulnak át fokozatosan az idegen elemek s olvadnak bele végre a magyarságba. Innen a darab címe is. Az első felvonás színelhelye Velence, a második és harmadik egy magyarországi nyaraló és tanya.

**** Fíne.** A jövő héten mutatja be a Magyar Színház a *Fíne* című operettet, amelynek bemutatóját eddig *Feddák Sári* gyöngykedése halasztotta. A művésznő, aki délvideken üdült, most pihent erővel lép a színpadra. A másik nő főszerepet *Lányi Edith* játssza. A nők közül *Tomcsányi Russi*, *Sziklainé*, *Bolgár Nelly*, a férfiak sorából: *Sziklai*, *Ráthonyi*, *Szilágyi Palásthy* játszanak a dr. *Schwimmer Aurél* darabjában főszerepeket.

**** Intendantura Debreczenben.** Debreczen városa közgyűlése még a múlt esztendőben az az indítvány merült fel, hogy a város állítson intendanturát és maga vegye kezelésé alá a színházat. A közgyűlés, mielőtt az indítvány sorsa fölött határozott volna, tüzetesebb tanulmányozás végett a tanácsnak adta azt ki. Egy szűkebbkörű bizottság most tanulmányozza a kérdést, átvizsgálja a mostani igazgatónak hat esztendőre visszanyúló számadásait s ezen az alapon fogja javaslatát megtenni. A városi közgyűlés a jövő hónapban fog érdemben határozni a tervbe vitt intendantura kérdésében.

**** Coquelin — Burrian.** *Coquelinnek*, a nagy francia színművésznének a nevét egy véletlen aktualitás kapcsolja össze a *M. kir. Opera* érdemes hőstenoristájának, *Buriannak*, a nevével. A tenorista nevét az utóbbi időben sokat emlegették egy pár ingombnak az öltetőből, amelylyel egy ismert főúr akarta meghonorálni azért a műélvezetért, melyet a kegyelmes ur vendégeinek egy estélyén énekével szerzett. Az ingombok körül, melyeket a tenorista visszakiült, egész kis litteratura fejlődött, s a kis esetet még versekben is megénekeltek az élelapok poétái. A már-már feledésbe merült ingombokat most egy berlini távirat juttatja ismét eszünkbe, mely arról ad hírt, hogy a német császári annyira elragadta *Coquelin* művészi alakítása egy *Molière*-darabban, hogy egygár — gombot küldött ajándékba a művésznék. Kézelt-gombok voltak, melyeken gyémántokból vannak kirakva a császár nevének kezdőbetűi. Ugy látszik, hogy gombokkal mégis csak lehet művészetet honorálni, csak nem szabad lefelejtetni róluk a — gyémántokat.

**** Falotai Piroksa a kolozsvári színháznál.** Egy kolozsvári újság arról ad hírt, hogy *Falotai Piroksa*, aki sok éven át a *Nemzeti Színház*nak volt tagja, a kolozsvári színházhoz kapott szerződést. A művésznő az östöt fogva lenne tagja a *kolozsvári színház*nak.

**** A Denevér folytatása.** Egy németországi librettista, *Treptow Leon*, folytatást írt *Strauss János* operettjéhez, a *Denevér*hez. Az operettnek *Orlovsky herceg* a címe s e hónap 16-ikán kerül először színpadra a *hamburgi Centralhalla-színház*ban.

**** A Theater an der Wien.** Bécsből táviratozók, hogy *Karcsay Vilmos*, a Theater an der Wien igazgatója, 5 évre szerződött *Walner Károlyval*, aki 200,000 koronával társtulajdonosa lett a színháznak. A wieneni színházban ezentúl állandó opera- és operette-farsulat fog játszani.

**** A Zenélő Magyarországon zongora- és hegedű zeneműelőírókat most megjelent hatodik füzeté a következő szép zeneműjuttatásokat közli: I. *Egressy Béni* után *Barna Izsó*, „Talpra magyar” hazafias dalt *Petőfi Sándor* szüvegére. II. *Huber Sándor*, „Sellők tánca = Tanz der Wassernixen”. III. *Dóczy József*, „Arva madár” és „Ha te engem igazán szeretnél” magyar dalokat. A kiűnő előírókat előfizetési ára negydedében hat füzetre (66 zencoldalra) 3 korona. Előfizethető a *Zenélő Magyarországon* zeneműkereskedésében Budapestben, VIII. József-körút 23—24. honnan mutatványtűzetet 60 fillér beküldés ellenében bérmentve küldenek.**

**** Német diákelőadások Párisban.** Ismeretes, hogy a *lipcsei diákok* *Schiller: Haramniák* című drámáját két estén lojgák előadni a *párisi Porte-Saint Martin* színházban. Mielőtt a német diákok *Párisba* mennének, a *lipcsei* színházban néhány próbaelőadást rendeznek a darabról s az első ilyen próbaelőadás jövő hónap első napjaiban lesz a *lipcsei* színházban. Az előadásban a diákokon kívül a német színművészet három kiváló tagja, *Poppe Róza*, *Gruber Miksa* és *Matkovszky Albert* is részt vesznek. Az előadásra egészen új díszleteket festettek s a jelmezeket a *berlini* udvari színház ruháitára bocsátja a diákok rendelkezésére.

**** Verekedés olasz színházi jegyekért.** *Limoges* francia város egyetemi fiatalága valóságos öklöharcot folytat azért, hogy olasz színházi jegyeket kapjon. Azon kezdtek, hogy szeliden kérék *Donort* urat, a *limogesi* színház igazgatóját, hogy adja nekik olaszországban a diákokjegyeket, amit az igazgató nem akart teljesíteni. Erre a diákok tüntetést rendeztek a színházban s amikor *Donort* igazgatót mint színész megjelent a színpadon, fittyszóval fogadták. A dolgotlósos színházi botrány kerekedett, mely azon végződött, hogy az igazgató maga, a színészek és a diákok öklöre mentek. A botránynak a rendőrség velet végte.

**** Premier a vidéken.** A *sztómári* színházban e hónap 18-ikán *Haltani Ede* színészek *A repülő gép* című énekes bohózatát adják elő. A darab a társulat kardalatosnak jutalomjátékul kerül színpadra.

**** Bánk bán a Telefon Hírmondóban.** Ma, március 15-én a *Telefon Hírmondó* színi szórakozás előfizetői lakására a *M. kir. Operaházban* este kerül *Bánk bán* fogja közvetíteni. *Erkel Ferenc* ez eredeti operája a *Hírmondó*ban keresztül a leginimább művészeiben is tisztán lehet hallható, úgy, hogy akik a klasszikus zenét szeretik, igen jó estét szerhetnek maguknak e hazafias tárgy operának a *Telefon Hírmondó*ban keresztül való meghallgatásával. Az opera közvetítése után a rendezés est felolvasás következik, melynek keretében a legújabb híreit olvastatja fel a *beszédele*, majd annak bevezetével 11 óráig még *cigányzene* lesz hallható a kagylókon keresztül, melyet az *Elite*- és az *Emke-kávéház*ból közvetít a *Telefon Hírmondó*.

Kuruc Feja Dávid.

— Szerző a darabjáról. —

Budapest, március 14.

Vagy két esztendővel ezelőtt suhogóra fogtam a pennát. Megszállt az igazmondás vágya. Azt hittem, hogy a birlapítónak szent kötelessége irítani a gatz s ha ezenközben ellene támadnak a silányak, a jók s igazak okvetlenül mellette lesznek.

Nem volt mellettem senki, se igaz ember, se jó barát, ugy látszik, hogy az igazmondás ragadós betegség, — aki teheti, félrehúzódik előle, ha beteg, ha egészséges. De a játékaiban megzavart vakondokok mérgesek, — mennyi méreggel támadtak nekem! Ez az ellenem irányított hajszá majd ledöntött a lábamról s iszonyú keserűséget plántált a lelkembe.

Kiöntöm ezt a sok keserűséget egy drámába, gondoltam, mely ostora és maró, szatírja legyen a mostani kor silányságának s földhözragadt önző törpeségének.

Idejekorán felhagytam a gondolatlalt, nem a mi közönségünknek való esemege a keserűség. Különbem semmiféle közönségnek sem való. Kerestem tehát szelidebb iormáját a jelen szatírjának a multban, — és megszelítet az én Kuruc Fejém.

De ezután helyett hőskötemény lett belőle. A keserűséget is kiirtotta a lelkemből. Ilyen dicsőséges multért mit meg ne boosátának a jelenvalónak!

Hősömet nem a világrandító nagy események országutjáról szedtem föl, a névtelen hősközül, akiknek nem jutott hízelgő kronikás, fejedelmi kiűntelt kegy, csak a legnehezebb osztályra s a kötelességből. A magyar nemzeti érzés életreajza valóságos martírologia. Az én hősmő martírja magyar voltának, — szinte önkéntesen meghalt Caraffa bitóján, mikor szabadon élni nem lehetett.

A Thököly hároméves fejedelemsége nem valami nagy haditettekkel fénylő dicsőség, a Habsburgok ellen való nemzeti fölkelések között a legkisebb, külső eredmények dolgában a legjelentéktlenebb, inkább valami nagyobb esetepatáfie. De mégis ez az időpont, 1682—1685, az ujkori magyar történelem egyik legjelentőségtejjesebb momentuma. Akkor lett a szabadságszeretet népiesség. A Booskay, Bethlen, Rákóczi György szabadító hadjáratai, dinasztik há-

borai, a nemesség harcai voltak, a Thököly-féle mozgalom az első népfölkelés a vezető — a nemesség — csak később csatlakoztak hozzá. Annira népies mozgalom volt ez, hogy túlélte Thököly szereplését, — a szív még dobogott, a kar még működött, mikor már a a lej nem volt meg. És 20 éven át, Rákócziig, egészen soha el nem lojtva, szakadatlan lobogott. A kuruc mozgalom volt az első demokratikus magyar szabadságharc, — II. Rákóczi Ferencnek is Esse Tamás küldötte a harc zászlaját, . . . „egy szegénylegény volt Esse Tamás.”

Igazában lelkileg ekkor forradt egygyé az egész magyar nemzet, Booskay, Bethlen, Rákóczi György dicsőséges, nagy, intézményes eredményekkel járó harcait himeztelen hagyta a népköltészet, de a kuruc harokat Thökölyöfőli—Majtenyig beszötte legszebb virágaival, mert ez a nép harca volt.

Kassa ezekben a harcokban igen nagy szerepet játszott, Kassán dobbant a magyarság szíve. Kapocs Erdély és a bányavárosok között, kulcsa a Lengyelország felé való üzleti forgalomnak. Jászvásár és Danoka árucikkei találtakoztak a kassai piacon. Polgárai gazdagok, nyakasok és magyarok, ugyszólván az egész város reformált. A török hódoltság közelébe, Erdélyhez való viszonya szinte függetlenné tette a Pozsonyban székelő „központi” hatalomtól. Kassa polgárai városukat reszpublikának, közgyűlést elnökelt tribunos plebisnek, bírójukat konzulnak nevezték. (A kassai tótásig máig pan consulnak nevezi a polgármestert.)

A kassai bíró valóságos potentát volt. Módja is volt hozzá, egyszer-mászor 70 falu is tartozott a város tulajdonába. Háborus időkben az egész polgárság fegyvert fogott, — de tartott a város olyankor hőséletes legénységét is. Az ötvös, paszományos s mészáros céh kétezer talpast állított legyver alá, de sikra küldhetett a város egy egész lovaskornétát is. És ha Kassa bírja, kezében a lilomos bíró pálcával, elől a legifjabb tanácsos a méternyinél hosszabb kétkézre fogott pallossal, oldala mellett a kornétással kivonult, ő volt a bírói hatalom és hadierő képviselője, élet s halál ura. A kassai tanács a saját statutumai alapján télt s nem egyszer fittet hányt országgyűlésnek s királyi hatalomnak. Van 3—4 törvénycikk, melyekben az országgyűlés kemény ráparancsol a kassai tanácsra, hogy respektálja az ország törvényeit s engedje meg a vallás szabad gyakorlását a — katolikusoknak is. De nem igen volt foganatja a kemény törvénynek, mert lám, több országgyűlésnek meg kelle azt ismételnie.

Kassa nyakas tanácsával, kemény bírával külföldben sokszor tusája volt a törvényhozásnak, jogtalan borváromokat szedtek és illetéktelen árumegállítási jogot gyakorolnak. De mindeme törvényekre nem sokat hederit Kassa.

Hanem e törvénycikkelyek fényes és tanuságos bizonyossága a kassai bíró és polgárság hatalmának. Nincs is példa rá, hogy magyar város merete volna például a katolikusokat üldözni, — mikor az egri püspök a közvetlen közelében. Jászón rezeidált.

Persze, ha aztán olyan Kobb vagy Spankanszabású császári generális hatalmába kaparította a várost, fizettek a nyakas kassaiak pénzrel és vérről. De azért a kuruc szellemet ellojtani nem lehetett. Egy légió vértanujok népesítette be a menyországot, de kurucok maradtak. Caraffa hogy végigsujtott rajtok! Milyen rettenetes bosszu üldözte a kassai protestánsokat. A szatmári béke után vértelenebbül, de annál makacsabban érvényesítették ezt a politikát, úgy, hogy egy tésztázaddal később Kassán alig volt magyar és teljesen összezuzogorodott a protestantizmus.

A Feja-nemzettség hatalmas kassai polgári család volt. Feja Dávid, az én hősmő 1683—1685-ig bíró és Thököly bizalmasa. Petneházy szövetségében a Caprara ostromló seregét 1685-ben megverte, de néhány nap múlva híre járván, hogy Thökölyt a váradi banya elfogatta, Petneházy a császár hűségére tért, a város két havi kemény ostrom után mégis elesett és Feja Dávid 1687-ben Buda elfoglalásának örmére elrendelt Tedeum napján Caraffa vértanujává lett.

. . . De tán a darabról is kellene valamit írnom. Most veszem észre, hogy még mindig csak a képrámánál vagyok, — de mikor ez a keret sokkal sokkal szebb, mint az a kép, amelyet az én kontár kezem belémázolt. Tán nem is a kép lebegett a szemem előtt, csak a ráma! Ha a keret tetszik, ugy az én kontárságom se árt neki; ha a keret nem tetszik, hiabavaló a kép, — ha még olyan ügyes is.

A próba érdekes és érdemes, ha gyözők, a győzelemből nem az én érdemem semmi; ha bukom, az egész bukas az enyém.

Rajta kurucbíró! Nem fogsz talán csuot vallani késő századok múlva, ki életben soha csuot nem vallottál.

En veled élek, veled halok.

Fényes Samu.

Operai ballada.

Ki ül amott a sánc-tetőn
Az Opera falánál,
S körültekint névedezőn
Az esti lényugárnál.
Mader ő, a kopasz vitéz,
Az Operát nem űzi vész,
Hát elvonult nyugodni.

De hírnök jó s pihege szól:
— Uram! hatalmad eldőlt,
Operán nem kormánykodik,
A polca Mészáros ült.
Ha úgy akarja majdan Széll,
Mader Raoul akkor utra kél.
Mond és marad nyugodtan.

Más hírnök is jó csakhamar:
„Törnek rád, uram, féj!”
A szólistáknak nyelve mar,
Előlk, mint lehet, térj.
„Hogy törnek rám, hihetni bár,
Meg vagyok ahhoz szokva már.”
Mond és marad nyugodtan.

Más hírnök is jó csakhamar,
S félig holtan piheg:
„A zenekar, a zenekar,
Uram, sztrájkot libeg.”
„A belügyben voltam magam,
A zenekar már rendbe van.”
Mond és marad nyugodtan.

S amint fentül s amint lenéz
Nyugalmasan szívében,
Uj hírnök jó, miként a vész
És szól hozzá ékképpen
S kiált: Repertoár oda!
A balett statiszták hada,
S a diszitó mind zúgja: Sztrájk!

Sztrájk mindenütt! Nem tűrhetem,
Mond és tűnik nyugalma,
„Az Operán, hitemet, nem!
Nem dülhat sztrájk hatalma.” —
S mit tilt nem ír, nincs annyi lap,
Fel-, leír, izzad éj és nap,
Hogy az össz-sztrájkot elzavarja!

W.

MŰVÉSZET.

□ **László Fülöp Munkácsy házában.** Egy párisi lap közli a Newyork Herald nyomán, hogy László Fülöp berendezkedik Munkácsy Mihály házában és műtermében s ott több párisi előkelőséget fest meg, többek között elősnek egy Rothschild-lányt, Gramont hercegnét.

□ **A Műbarátok Körének kiállítása.** A *Műbarátok Köre* folyó évi április havában kisebbszertű régi műtárgyakból kiállítást rendez. Ennek keretében miniatűröket, zseborákat, kukorika- és burnótszelenőket, illatszert- és festékartókat, varróeszközöket kíván bemutatni, esetleg nemesfémű készült egyéb apró mű- és dísz tárgyakat is, amelyeknek kivitele művészi színvonalon áll. Mnthogy ily emlékeknek legnagyobb dívatja a legutóbbi másfél században volt, a kiállítás is a XVII. század vége s a múlt század harmadica éveit közé eső időszakot fogja felölelni. Csopán hazai gyűjtőktől származó műtárgyakra szorítkozik, s kivételt csak oly tárgyakkal tesz, melyek magyar történelmi vagy családörténelmi vonatkozásúak. Gróf *Bathányi* Lajosné, a kör elnöke, ez uton is jelken mindazokat, akik ilyen emlékekkel rendelkeznek, hogy azokat a kiállítás céljára átengedni sziveskedjenek. A kiállítás április 15-én nyílik meg s május közepéig fog tartani. A kiállításra szánt tárgyak az Országos Magyar Iparmúzeum igazgatóság (IX. Üllői-ut 33.) címzeve küldendők be legkésőbb április 1-éig. A rendezés a kör végrehajtó bizottságából és szakértőiből álló rendezőbizottság intézi. A tárgyak tűz- és betörés ellen biztosíthatnak, jó karban tartásukért a kör szavatol, a be- és visszaszállítás költségeit szintén a kör fedezi. Közelebbi felvilágosítással szivesen szolgál a Műbarátok Körének titkári hivatala (IV. Ferenciek-tere 4. szám.) félelelet.)

□ **Révész Imre új festménye.** Édesből írják, hogy *Mária Terézia* löhercegasszony meglátogatta *Révész* Imre jeles művészünk műtermét, hogy megnéze az *Alföld* című képet, amely mostanában készült el. A löhercegasszonynak nagyon tetszett a festmény s elismerőleg szól annak nagy kvalitásairól. *Révész* Imre ezt a művét a tavaszi tárlatra küldi.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Az Akadémia ülésé.** A Magyar Tudományos Akadémia harmadik, matematikai és természettudományi osztálya hétfőn, -17-én, délután 5 órakor ülést tart.

○ **A Petőfi-társaság** folyó hó 16-ikán vasárnap délelőtti 10 órakor a Magyar Tudományos Akadémia első emeleti termében felolvasó-ülést tart. Tárgyak: 1. Március 15. (Megvívó beszéd.) *Bartók* Lajos r. tagtól. 2. Az öreg honvéd. (Költemény.) *Gárdonyi* Géza r. tagtól, felolvassa *Jakab* Odön r. tag. 3. Hugo Viktor és a magyarok. *Ira Salamon* Odön (vendég). 4. A naphoz. (Költemény.) *Ira* és felolvassa *Kiss* József r. tag. 4. Elbeszélés, *Szabóné* Nogáll Janka r. tagtól. 7. Folyó ügyek.

○ **A XX. század igazi népnevelői.** nagyon figyelemreméltó mű jelent meg a napokban Szegeden *Sassi Nagy* Lajos tanár tollából. A mű címe: *A XX. század igazi népnevelői*. Célja, hogy a községek három vezetőinek, a jelkészeknek, jegyzőknek és tanítóknak elmondja mindazt, amit tettünk s amit még tennünk kell, hogy e népvételek majdan *aldásod közgazdasági közvéleményt* teremtsenek, mely fájdalom, csaknem egészen hiányzik magyarságunkból. Népszerűsíteni és széles körben elterjeszteni akarja a jellesektől kijelölt helyes eszméket s arra nézve a községek vezetőit: a papokat, tanítókat és jegyzőket igyekszik első sorban megnyerni, hogy ezek által hasson a népre s terjeszse a népboldogító eszméket. De szól nemcsak a gazdasági eszmékről és a tömérdek tennivalókról, hanem a társadalmi, erkölcsi, hazafias és népnevelői célokról és különkülön fejezetben emlékezik meg. Lángoló hazaszeretet, békés egyetértésre buzdító fajszeretet, igazi valóságosság és mélyesteg tisztá erkölcsi érzés árad ki minden sorából. S ami fő, nem farszató, nem terjengős, hanem mindvégig érdekes, tanulságos. *A magyar faj jövője* című részben például azt fejtegeti, hogy a magyar nemzet a Habsburg diasztáival összerörve ismét nagy hatalmu állásra van hivatva, s ha kitünő faj tulajdonságait kifejtheti, ha a nyugati eredményeket: a munkát, szorgalmat és takarékossgot fokozottabb mértékben elsajátítja, nem kell félnünk a jövőtől, mert a magyar nemzet önállóságára a szláv és germán népjajoknak egyaránt szükségük van már csak az európai egyensúly szempontjából is. Hogy azonban e célt fajunk elérhesse, segíteni kell a bajokon s különösen a parasztság szaporodó és gazdasági képességére káros helytelen birtokpolitikán. A hasznos kis könyv 1 korona 10 fillérért kapható a szerzőnél Szegeden.

○ **Aprópnéz.** (Elbeszélések. *Ira Szomaházy* István. Megjelentek az Egyetemes Regénytárban. Singer és Wolfner kiadásában.) Szomaházy elbeszéléseiben van valami lappangó kedvesség, ami írásait kívánatosá teszi az olvasó előtt. Egy neme a derűs életfilozófiának az, amely még a legszomorubb dolgoknak is vidám színt ad. Az élet ugyanis elég szomoró, vegyük hát ki belőle azt, ami élvezhető, mondják mások, ő azonban így állítja föl a formulát: „Az életben van elég öröm, vegyük hát ráadásul azt a kis szomorúságot.” Most megjelent kötetének első történetében két nővérről van szó: az egyik egészséges és boldog, mert szeret, a másik halálosan beteg és boldogtalan, mert ugyanazt a férfit szereti, akit az egészséges nővére. S az utóbbi megtudja ezt, rá is beszéli a szerelmét, hogy kérje meg a beteg huga kezét. Az egész család nem fog tovább tartani pár hétnél s a szegény kisleány boldogan hunyja le a szemét. A férfi rááll az istenes oselekedetre, a szegény beteg előtt a véletlen földéri az ámitást, de azért mégis boldogan hal meg. Szépen, kedvesen, finom egyszerűséggel mondja el Szomaházy ezt a kis történetet, melyet lehetetlen megilletődés nélkül elolvasni. Az *Elhírbözött élet* című dialog, egy öreg házaspárnak beszélgetése azon a napon, mikor egyetlen lányuk nászutra indult. Vidám, jóízű történet jóval több akad a kötetben, ahol a jókedv fölkap egy szituációt és derűre kiformálja. Aprópnéznek nevezte el Szomaházy a legujabb kötetét. Elfogadjuk ezt az elnevezést a történetek terjedelmére, de nem azok értéke szempontjából. A jól cizelált, finomul kiornált escesebcsék benyomását teszik. A könyv ára beközte 1 korona.

EGYESÜLETEK.

(**Jubliáló egyesület.**) A *balaton-boglári izraelita jótékony nöegyzet* 9-ikén nagy pompával ünnepelte meg negyedszázados fennállását. A nöegyzet tagjai közlészetben álló elnököjüknök, *Özvegy* *Simon* Józsefnek küldöttségileg egy aranyéremt díszalbmot nyújtották át. Délután hálaistenüsztelet tartottak, melyen dr. *Büchler* Sándor kezshelti íróbbi mondott szép alkalmi szónoklatot. Az ünnepeget kitünően sikerült műkedvelői előadással egybekötött tönövizigalom zárta be. Az előadások közreműködek: ifju Singer József,

zsemé, *Fischl* Józsa, *Hollós* Irén, *Hoffmann* Gizella, *Marton* Margit, *Scherz* Kamilla, *Leitner* Nella, *Wol-lak* Ottó és *Menzer* Andor. A mulatságon jelen volt *Boglár* és környéke előkelősége és a jövedelem a jótékony nöegyzet pénztárát jelentékenyen gyarapította.

(**A III. kerületi Jóbarátok asztaltársasága**) március 15-ikének meginneplésére saját helyiségében, a *Redlich*-féle vendéglőben, társasvacsorát rendez. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek kaphatók: az előkéségi tagoknál és a *Redlich*-féle vendéglőben (III. kerület, *Lajos-utca* 173.).

(**A budapesti fogorvosi egyület**) e hó 12-ikén tartotta 26-ik évi rendes közgyűlést, melyen elhatározták, hogy egy átiratot küldenek be a főváros orvostársaságának abból a célból, hogy azt az orvos-szövetséghez pártolólaj terjeszszék fel. Az átiratban azóvat a szomorú viszonyokat adják elő, melybe a fővárosban gyakorló mintegy 200 fogorvos jutott azáltal, hogy a fogművesek minden kvalifikáció nélkül a törvény ellenére üzik a fogorvosi praxist, az emberek egészségének kárára és a diplomás fogorvosok tekintélyének aláásására. Elhatározták továbbá, hogy a kereskedelmi miniszterhez beadványt nyújtanak be, melyben kérik fogják, hogy a fogtechnika ne legyen szabadipar hanem képesítéshez kötve, ne hogy cipészek, pin-cérek vagy szolgák kivethessék az iparjogot. annélkül, hogy magát a fogtechnikat valahol is tanulták volna. Felhívják a nagyközönséget, hogy foghuzások, fog-tömészek és a szájúregben való kezelésre csak olyanokhoz forduljanak, kiknek táblájukon a Dr. vagy fog-orvos cím van kitüntetve. Ezt követte a választás. Megválasztottak egyhangulag einöknök dr. *Grósz* Sándor, társeinöknök dr. *Vajna* Vilmos, titkárnak dr. *Grün-stein* Adolf, jegyzőnek dr. *Körmőczy* Zoltán, pénztáros-nak dr. *Zólyomi* Adolf és ellenörnek dr. *László* Mór.

SPORT.

* **Országos vívőverseny.** A Magyar Athletikai Szövetség tanácsa az ez idei országos bajnoki vívőversenyt április 25, 26 és 27-ére írta ki. A verseny a Nemzeti Lovarda nagy termében lesz. Még pedig 25 és 26-án csak este, míg 27-én vasárnap egész nap folyik a vívás és vasárnap este azt egy nagyszabású akadémia fejezi be. A versenyen úgy törrel mint karddal részt vehet minden magyar honos gavallér amatőr vívó, aki nem középiskolai tanuló. Nevezési zárlat április 19-én este 8 óra. A verseny a M. A. Sz. tárgyalás alatt álló új vívőverseny-szabályai szerint történik. Hatóságok, egyletek és magánosok már is nagy számban ígérték tiszteletdíjakat, úgy hogy a rendezőszög rendelkezésére bocsátott tiszteletdíjak egy száma mint értékre jóval felül jogják mulni a múlt éveket. Különös érdekel várják sportkörökben a kardverseny lefolyását, mert a Magyarországi kardvívó bajnoka az 1902. évre címért a tavalyi bajnok dr. Nagy Bélav az ország legerősebb vívói is össze fogják mérni erejüket.

* **Az oxfordiak Budapestén.** A hírből nálunk is jól ismert oxfordiak, az *Oxford University Association Football Club* csapata tudvalevőleg eljön Budapestre. A csapatban még papnövények is vannak. Az angolok kontinentális körutjuk alkalmával Budapestre jönnek legelőször, s itt három mérkőzést játszanak március 28-án a Műegyetemi Football Klubbal, 29-én a Magyar Athletikai Klubbal, 27-én pedig valószínűleg a Ferencvárosi Torna Klubbal. Budapestről Bécsen át Prágába mennek az oxfordiak, hol visszétör ketszer játszanak a Deutscher Fussball Klubbal. A budapesti mérkőzések a margitszigeti pályán fognak lefolyni.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Járásbírák panasz.** *Horváth* József, Szolnok-Doboka-megye Luga községi birtokos 1900. év tolyamán sommás visszahelyezési pört indított *Muráth* Sándor deési kir. járásbíró ellen egy 110 holdas erdő iránt, amely a Deés mellett lévő *Huta-Komoróca* hegyen terül el. Ebben a sommás visszahelyezési perben *Horváth* Józsefet veje, dr. *Papp* Zoltán lövárosi ügyvéd képviselte. A per tárgyalását dr. *Daday* Ferenc deési kir. járásbíró 1900. november hó 12-én tartotta meg. A tárgyaláson dr. *Papp* Zoltán az ügyfele által vitatott tényleges birtoklás igazolása céljából több tanura hivatkozott. Ezek közül a megjelenteket a helyszini szemlével egybekötött tárgyaláson dr. *Daday* albiró ki is hallgatta s négynek kivételével, akik *Horváth*nak fel-esketett erdőerei voltak meg is eskette. A felperesi ügyvéd, valamint az alperes járásbíró is ezenkívül még több újabb tanu kihallgatását kérte s a tárgyaló albiró ezt el is rendelte, egyidejűleg azonban ugy határozott, hogy az újabb határnap kitűzése iránt hivatalból fog intézkedni.

Kilenc nap mulva a tárgyalás elnapolása után, 1900. évi november 21-ikén dr. *Papp* Zoltán sürgős panaszt intézett az igazságügyminiszterhez, amelyben a per és a tárgyalás ismertetésén kívül *Muráth* Sándor kir. járásbírótt azzal vádolta, hogy oly jogtalan eszelekményt követett el a magánjog szentsége ellen hivatalos hatáma tudatában, mely pártatlanul áll egy jogállamban. Dr. *Daday* Ferenc tárgyalás vezető albirótt pedig azzal vádolta meg a miniszter előtt, hogy hivatalos eljárása burkolt önkénykedést követett el, bűsaskodott s *Muráth*tal együtt arra használták fel hivatalos állásukat, hogy mások jogait kijátszzák s

REGÉNY.

A MI LENGYELÜNK

TÖRTÉNELMI REGÉNY NÉGY SZAKASZBAN

— IRTA: JÓKAI MÓR. —

(11)

Ekkor megtudja, hogy 6 nem gyöngé; lelkiereje fellobban. Elmegy éj idején kedvesét a halottak közül kiszabadítani, kihozza a sírból, életre költi. Mindent a maga erejéből, tüzes lelke sugallatából. Nem tudja, mi a félelem.

Aztán magára veszi a nehéz feladatot, hogy kedvesét elvigye oly biztos asylumba, ahol meg lesz mentve. Nem gondol rá, hogy mit mond erre majd a világ, a bíráló világ. Hogy illendő-e ez? Lehetséges-e ez? Alruhákat ölteni, egy futni katonatisztekkel, markotányosnéval, egyik buvóhelyből a másikba: betakargatni apácáfátyolával, menyecske-kötényével azt a féltett fejét, melyre vérdíj van kitűzve. Táplálékáról gondoskodni tündérek módjára. Es utóljára is hallgatni mély sirveremben a tücsök ciripelését, a vén kandur duruzsolását, egyedül magában!

Az ébrenlét rémképei még iszonyubbak, mint az álomlátások.

Hát még a mik ezután következnek? A jövő fantazmagóriái.

Innen is tovább kell futni? de hová? merre? és mikor?

Futni a hóhér elől, a halálítélettel a homlokunkon, a hurokkal a nyakunkon, világtalan sötétségben!

Es amig a futás ideje, alkalma elérkezik, amig az egész megnyílik, addig elbujni s várnai a rettenetes éjszakában a fenyegető nap feljöttét, és nem tudni semmit arról, ami künn a világban történik!

A leány keze megtalálta azt a kis keresztet, amit a nyakába kötve viselt. Eszébe jutott, hogy hiszen még van egy ut a kétségbeesés veréből: fel az ég felé. A sírban fekvőnek is szabad imádkozni.

Sokáig aludt, arra ébredt fel, hogy valami dörgött odafenn: — szekérrögzés volt.

Hirtelen felkapodta a ruháit, s felkapaszkodott a putri ajtajáig, aminek a hasadéka in világság szüremkedett be.

Hajnal volt már. A szekér megérkezett. Mindenki talpon volt s körülfogta a szekérről leszállt két leányt, a Katkát, meg a pilát. Tihamér is ott volt a csoportban. A szekéren nem volt semmi leemelni való.

A két leány egyszerre beszélt, egymás szavába vágva, az egyik rémülettel sivalkodva, a másik szörnyűködve, alig lehetett kivenni, hogy mit zagyváznak össze-vissza.

— Szerezsánok, Jézus Mária-huszárok rajta törték a Mújkos uram szállására, a gazdát, a cselédjeit vasravertek, elhurcolták a városba, hadi törvényszék elé állítják. A pila úgy menekült meg, hogy elbujt a sütő-kemenébe, amig a katonák garázdálkodtak. Akinek a házában egy puskát megtalálnak, a gazdáját irtalom nélkül főtölvik.

— Pu-hus-ká-hát! Rebegé rémületen a gányó. Még jobban meg volt ijedve Tihamér.

— Akkor nekünk menekülnünk kell innen. Ha Mújkos elfogták, azt kivallatás alá veszik s el fogja árulni a rejtékünket. Végünk van.

— De nincs merre futni! kiabált Katka. Minden tanya meg van rakva granicsárokkal.

Csak Natália nem vesztette el a lélek-jelenlétét.

— Ez a leány meséket beszél, amiket ijedtében gondolt ki. Hogy láthatad te, hogy Mújkos gazdát elfogták, vasravertek, mikor a sütőkemenébe voltál elbujva?

— Hát hiszen nom láttam, de hallottam, hogy keresik nagyon s esörgetik a láncokat.

— Hát te, Katka, láttad, hogy Mújkos urat, meg a cselédjét elhurcolták a szerezsánok?

— En nem láttam, mert én kinn maradtam a szekéren az erdőben, amig a kocsis bement a szállásra.

— Akkor a kocsisst kell előhívni, az tudhat igazat.

A kocsisst odaszóllították. Natália fogta kérdőre.

— Volt kend a Mújkos uram tanyáján?

— Igenis, elmentem a disznóhizlalóig, ott találtam az etetőt, aki a disznó-ól alá volt elbujva.

— A pufitos Marcit? kérdé a gányó.

— Igenis, a pufitos Marcit.

— No az tudja az utat a mi tanyánkhoz, senki más. Csak hogy azt el nem fogták.

Natália kérdezett tovább.

— Mit beszélt az etető Mújkos gazdáról? Elfogták-e?

— Dehogy fogták. Sokkal okosabb ember

Mújkos uram. A gazda egész éjjel le sem feküdt, hanem a hóka lovára ülve, sorba járta a szállásokat, s megparancsolta a kanászoknak, hogy az állatokat verjék ki az erdőre, elő ne jöjjenek, ha mingyárt azt látják is, hogy ég a tanya, s aztán, mikor meglátta a sok katonát az uton, ráhuzgált a lovára s úgy eliramodott előlük, hogy a patkányomat sem találták.

— Hát akkor mit beszélt az a leány vasraverteréről?

— Jaj, kérem alássan, nem tud a leánycseléd igazat mondani, ha a haját huzgálják sem.

Natália ráfordmott a pilára.

— Hát hogy tudtad azt mondani, hogy a gazdád vasravertek?

— Kérem alássan, én féltében azt gondoltam, hogy igaz.

— Hát te, Katka, hogy hitted el neki?

— Mikor olyan nagyon mondta.

— S te már úgy adtad elő nekünk, mintha magad is láttad volna. Hát aztán hol késétetek annyi ideig?

— Nagy kerülőt tettünk, hogy a szerezsánokkal össze ne találkozzunk.

— Hát aztán élelmiszert hoztatok-e a tanyáról?

— Az bizony a nagy rémületben nem jutott eszünkbe.

— No majd ha halálért kell küldeni valakit, titeket küldünk érte.

Negrotin elvette magát.

— De jó auditor lett volna a kisasszonyból! A pila félrehuzta a gányót s sugdosva mondá:

— Pedig bizony Istók úgy volt, ahogy mondtam: a gazdát megfogták, a szebeit is kifogták, ami Kossuth-bankót találtak nála, azt a szemé láttára a tenyerén elégették.

— Kossuth-ba-han-ko-hót? — dohogá a gányó, kezével a mellényzsebét tapogatva. Hová lehetne azt eldugni? Kitalálta: összegöngyöltve egy üres pipaszárba. Nagyon csendes hangon beszélt ettől fogva. Ellenben sietős lett az utja a szamaras-zsekkérel be a városba, dinnyeeladás ürügye alatt (hogy a szászalt megszabaduljon).

Dehogy ejtett volna ki a száján egy káromkodó szót. Olyan vékony hangon, mint a sárgarigó, szölgontát a feleségét a nevéen: „Mária!”

A vallásosan nevelt kisasszonyt bántotta ez a kopptatása a szent névnek.

— Hallja, bácsi, ne kiáltozza a feleségének azt, hogy „Mária”. Ezt a nevet csak a Jézus anyjának szoktuk kiejteni, mikor hozzá imádkozunk. Mondja neki Marcsa, Mariska, Mária, ahogy szokás.

— Jól van no, dünnögé a gányó. Olyan puha volt már, mint a vakanturás. Az a „pu-hus-ka-ha,” meg az a „ba-han-ko-kó!” egészen megszédíté.

A vénasszony kérdé tőle, hogy mi kívánsága van?

— Főzzél nekem vad sáfrányt egy bögrében.

— Mi a hétágu ménkőnek kell kendnek az a vad sáfrány?

— Majd megtudod Már—Mara—Máriszó, csak főzd meg.

Jaj de alázatos volt!

Az a híres káromkodó, akinek a tizenkét apostol nem volt elég früstükre, milyen szépen meghunyászkodott a „Pulver und Blei” kiáltványa előtt. A nagy szájhöz olyan kicsiny volt a sziv.

Hagyta menni a dolgára a feleségével.

Natália, Negrotin, Tihamér egymás között tanácskoztak.

— Nekünk tehát itt kell vesztegelnünk, mondá Negrotin, amíg Haynau serege odább nem vonul, ami közelben várható. Attól, hogy elárlatunk, nem kell félnünk: itt biztos menedékünk van. A baj csak az, hogy a megrémült hiveink élelmiszert nem hoztak, ellenben megsaporították a koloniánkat három evő szájjal.

— Ne legyen az uraknak arra gondjuk, mondá Natália, most bízzák magukat én rám. A Jehova gondoskodni fog az üldözött népéről. Most én fogok parancsolni mindenkinek. Földet, vizet megadóztatok, csak engedelmesség legyen. Aztán egy fogyasztóval megkevesbülünk: a gányó megy a dinnyés-zsekkérel a városba.

Már közeledett is, a befogott szamarát kötféken vezetve. Ennek bizony hosszú utja lesz a városig: egy nap oda, másnap a vásár, harmadnap vissza.

De alig lehetett ráismerni. Az arca egész sárga volt. Azt a vad sáfrány (szeklice) levében mosta meg.

Natália nem állhatta meg nevetés nélkül.

— Mi lelte bácsi, hogy olyan sárga lett a képe?

A kegyetlen, káromkodó most aztán vigyorgó sunyisággal felelt.

— Ha meglátnak, azt hiszik, kolerás vagyok, nem mernek hozzám nyulni.

Hát nem jó ötlet-e ez egy gányótól?

Utának eresztették. A sete segített a szekeret átmenni a garádon, ahol bejárás volt, de hid nem volt.

Már most következett a munkafelosztás.

Negrotin teljesíti a vadász feladatát: veszi a puskát s 16 vadludat, tuzokot, gémet, amit puskavégre kaphat.

Elment a méhesbe a puskájáért. Nem találta a szegen, ahová felakasztotta. Előkiabálta a setét: Hová lett a puskám?

— Hja, a puska! Az a pu-hu-hus-ka! Azt biz a gazda eldugta.

— Eldugta? Hová?

— Ha én azt tudnám? Elásta valahová.

Most aztán Negrotin tudott olyan cifrán káromkodni, hogy a gányó tanulhatott volna tőle. Elásta az egyetlen vadászpuskát!

Utána akart szaladni a gányónak, hogy nyakonragadja, visszahozza: adja elő a puskáját. Natália eléje állt.

— Dehogy szaladsz! A gazdának igaza van. Most nem szabad itten lövöldözni, mert annak a hangja elárlja az ittléteket: nyomra vezeti az üldözőinket. Van lisztünk, szalonánk, sütünk kenyeret, pogácsát. Nem halunk éhen. S ha éhezni kell, azt is kibírjuk: a hazáért szenvedjük.

Lassan-lassan lecsillapította szép szavaival a felgerjedt haragot a két vitéz urnál.

Mekkora kinja van egy háziasszonynak egy férfival, aki ideges, (hát még kettővel?) ha meg akarja szelidíteni!

A Máriszó asszony (most már nem vasorru bába) segítségére jött neki egy okos gondolattal. Előkeresett a kuruzslási cókmojkja közül egy játétké kártyát, (amit hibetöleg jóslásra használt) azt odaadta Tihamér kezébe:

— Menjetek, édeskéim, durnyizni. Egyéb dolgot most nincs.

Tihamérnak egyszerre felderült az arca. Kártya! Oh te drága, békeszerző talizmán! Te áldott csillapítója a haragnak! De jó, hogy a pusztá ózban lehet belőled kapni!

Mennyi köszönettel tartozunk mi Te Neked, óh Kártya! Mikor nehéz harcok után, keserves futás után letelepedhettünk Veled, elfeledtünk éhséget, kudarcot, reményvesztést, elfeledtük a hegedő seb sajtását. Nem hallottuk a fejünk felett koválygó halálmadár sikongását, lelkünket elringattad, mint a dajka, elaltatad, mint a mákféj. De ám háládatosak is vagyunk Hozzád, még most is, mikor már nem kerget a munka. Hálánk örökké tart s az átszáll unokáinkra... óh áldott Kártya!

Amig a két vitéz a pikétben iparkodott egymást lekiabálni, Natália belemarkolt a gazdasszonyi gyakorlati intézkedésekbe.

A sete, meg a kocsis kirendeltettek vadászni.

Vadászni? Mivel? Ha nincs puska.

Hát amivel a szegény cigányok vadásznak. Sokféle vadja van a mezőnek.

Látta ezt valamikor Natália a nagybátyja birtokán.

A két leányzó segített az elkészítésnél. Val lett elég. A Máriszó mámi (most már „mámi”) vitte a szakácsnői tisztet. Natália csak a vereshagymát aprította.

Délre olyan pompás pörkölt párolgott a bográcsban, hogy olyan igazán csak a kínai császár asztalára kerül ünnepnapon. Úrgepörkölt! Aki azt nem ismeri, nem is tudja, hogy mi az életnek a legfőbb gyönyörűsége.

A Jehova fűrkekkel vendégelte meg a választott népét a pusztában. Bizonyára azonos ő a magyarok Istenével. Ő ürgéket rendelt a futó üldözöttjei számára. Áldásos szent neve érette. Mindenki magasztalta a gazdag lakomat.

A másnap ébedről is gondoskodott a földnek és viznek ura.

Ezuttal gyöngé becsinált került a közlakomára: izletes combokból, a miknek adakozóit a sete, meg a kocsis fogdosták össze horoggal a csinesésből, az áldott jó kecskébédákkal. (A taliánoknak ez az inyenc eledelük!) Nem minden ét-lapon pompázik ennek a neve. Hozzá még drágalatos spenót is volt, a mi nagyon jó, aki szereti.

Natália e néhány nap alatt bebizonnyította, hogy a jóralvó hitvestársnak legkitűnőbb tulajdonságát teljes mértékben bírja. El is danolták a magasztalására az urak a hizelkedő notát:

„Nekem olyan asszony kell, ha beteg is keljen fel, Főzze meg a vacsorát, úgy várja páriját.”

Ezt a tulajdonságot nagyra becsülik a magyarak az asszonynál.

Egyszer aztán csak megérkeztek a guerrillák. Meghöztek a várvárvát jó hírt. Eltisztult az ellenséges tábor a vidékről. Haynau levonult egész hadseregével Szeged alá. Szabad az ut a Duna felé.

De az örvendetes híren kívül még hoztak magukkal egy eleven birkát is, meg egy csobolyó idei vinkót.

Es a mi a legörvendetesebb volt, kerítették valahonnan Negrotin számára egy paripát nyugestül, szerszámotul: ötszáz forint volt az ára.

(Folytatása következik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Tala Gergő...

Tala Gergő fohászkodik:
Uram-Istenem!
Vérd mög azt a gonosz asszonyt,
Vagy én mögverem.

Tala Gergő haragszik...
De nem is csuda!
A kocsmából marla őt ki
Rosszcsont anyjuka.

Tala Gergő káromkodik:
— Asszony! jaj neked...
S oldozza a sarogyláról
A kökötelet,

Taláné gyűn: „Mit ödöng kend
Rosszlelők módjára?...
— Ezt a köcöt oldozom lé
A Bodri nyakára...

Erdélyi Lajos.

† Egy képviselő, aki harisnyát köt. Persze ez is angol idea és angol história. Az orkneyi és shetlandi képviselő, Mr. I. C. Wason nemrégiben a szálalépten meg a tisztelt képviselőházat, hogy a leg-nyilvánosabb törvényhozási akaszt, vagyis a névszerinti szavazás alatti: harisnyát zsedett elő a zsebéből, kelő gyakorlatról tanuskodó gyorsasággal forgatta a kötő-tűket és kötött. Bármennyire hozzászóltak Albion fia a furosaságokhoz, azért Wason ötleme mégis meghaladta azt a határt, amelyet az angol flegma szó nélkül elbir. Mr. I. C. Wason sokkal hatalmasabb természetű lérfü, hogy bárki is bele merne kötni ok nélkül. A vele bizalmas viszonyban levő képviselőtársai azonban mégis sükségesnek vélték a szelid kíváncsiság hangján megintpellálni a kü-lönödt, hogy mit jelentesen tulajdonképpen ez a szokatlan viseelkedés s nem-e rajlik valamely titkos jelentőség abban, hogy a képviselő urnak a parlament nyílt ülésén harisnyát kötni méltóztak. A magyarázat nem vártaott magára s Wason megadta a választ az interpellációra. „Azért kötök harisnyát — szólott J. C. Wason — mert különben unalkozom. A névszerinti szavazás nem sztraktotlatott, az olvasástól el-tiltott az orvosom, a kártyázás ki van zárva a parlamentből, a beszélgetés zajt idéző elő. így tehát megeselekszem azt, amihez unaloműzés cél-jából hozzá szoktam, mióta az orvosom rákényszeri-tett az olvasástól való lemondásra — és kötök. Ha-risnyát kötök. S arról, hogy a harisnya jó, merek jótállani. Hogy a megszavazandó törvény is jó lesz-e, arról nem szavatolok.”

S az az angol képviselők közt akadtak sokan, akik Wason urnak igazat adtak.

† Divatos babonák. Csodálatos jelenség az manapság, hogy a régen eltemetett babonák ismét kélnek sirjaikból s uabb életre kelnek a tömegek lelkivilágában. A tűkör is kezdi visszazanyorni varáz-erejét a mindinkább terjedő közhiedelem szerint. Apró, sötét üvegű tűkörök roppant mennyiségben kelnek el s arra szolgálnak, hogy azon azt a jövőbe vessen az ember egy-egy pillanást, esetleg meglássa általa azt, ami száz és száz mért öldnyire van tőle. Különösen Angliában kapott lábra mostanság ez a babona és pedig egy eselédiany csodás-nak vallott képessége által. A eseléd egy Dél-Afrika-ban harcoló katonaszt teljeségének szolgái és urnője férjét nem látta soha, sőt — ugy mondják a babona hiszékeny hívei — még a lény képe sem került a zeme elő S ennek ellenére a eselédiany azzal szóra-koztatja gyakran az urnőjét hogy a sötét tűkör se-gítségével megfigyeli a távollevő férjét, annak minden mozdulatát látja, leírja a külsejét, beszámol a hogylé-téről, az aró-színéről, a banguataról, a környezetről, s mindez telhen megfelel a valóságnak. Itt is csak az egyéni sajátosságok teszik képpé erre a távo-lásra az embereket, mint általában a hasonló szellemi-produkcióknál csak egyes, kivételes egyéniségekre illik rá a jelző, hogy jó médium. Angliában a pszichika rejtelmeinek kinyomozására egy külön társas-ság is alakult, természetesen nem komoly tudósokból, hanem mindenféle babonára hajlandó emberekből. A társaság tagjai egyre szaporodnak és a babonának mindenféle iormáját terjesztik.

† Óriások nemzetsége. Amerikai hírek szerint Mesa-Reco közelében, Új-Mexikóban ásások közben egy négy méter hosszú emberi csontváza akadtak. Az óriás csontváz felsőkarja egy méter és tíz centi-méter, a mellkas körülete több, mint két méter. Az érdekes lelet nyomán tovább folytatják a kutatást és állítog a legcsudásabb eredményvel, amennyiben circa egyezer hasonló méretű csontváz kerül elő a föld alól. Ebből természetesen az következik, hogy

nem egy kivételes nagyságu emberre akadtak, hanem egy egész népre, egy valóságos óriás-nemzetségre. Ennek az óriás-nemzetségre az emlékezete minden más hagyományból kiveszett, csakis az indus legen-dákban esik róluk szó.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Hegedűs Sándortól a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara is megleghangy felirabban buoszott el.

Ama három esztendő alatt, — így a felirat — amióta nagyméltóságú a hazai kereskedelem és ipar ügyeit vezette gazdasági életünknek minden teren kedvezőlen viszonyok uralkodtak; annál nagyobb elismerés illet meg nagyméltóságodat azért, hogy iparunk és kereskedelmünk érdekében megővésában valamint új ipari vállalatok létesítésében ilyen viszonyok között is számottevő sikereket bírt elérni Majd hangsúlyozza a felirat, hogy Hegedűs a kamarával folytatott érintkezésében nem a merev hivatalos for-maságokra, hanem a képviselt érdekekre nézve elő-nyösebb közvetlenségre és szabadelvű szókimon-dásra tekintett súlyt.

Uj udvari tanácsos. Mint értesülünk, a hivata-lis lap holnapi száma közli királdi *Hercz Zsigmond* magyar királyi udvari tanácsosá történt kinevezését.

Az Országos Iparegyesület összes szakosztá-lyai tegnap délután *Ghyesy Béla* nyug. altábornagy. igazgatósági tag elnöklete alatt szépen látogatott ülést tartottak melynek tárgya dr. *Lessner Richárd* előadása volt az 1900. évi balesetstatisztikai eredményekről.

Előadó ismertette a legutóbbi évek szociálpoli-tikai törekvéseit és ezek eredményét, bemutatva az 1900. évi balesetstatisztikai adatgyűjtés rendszerét és azokat a főbb adatokat, melyek kiterjednek a balesetek számára, területi megoszlására és mérvére, a sérültek számára és életkorára, családi állapotára, az egyes iparágakban előfordult különböző mérvű sérülésekre, a balesetet előidéző okokra; részletesen ismertette végül a balesetbiztosítást és ennek különböző mód-jait. A tesztült figyelemmel halgatott érdekes és alapos előadást a jelenlevők zajos tetszés nyilváníttal jutalmazták.

Az előadás után megindult vitában elsőnek dr. *Ballagi Béla* szólalt fel. Nézete szerint a baleset-statisztika elismerésemérettő munka, de jelentőségét nem szabad túlozni. Nézete szerint a balesetbiztosító inté-zetekről kellene bővebb statisztikai adatokat kívánni. Kivánatos továbbá, hogy a sérülések levétele a me-zőgazdaságra, legalább a nagy üzemekre is kiterjesz-tessek, mert ez nálunk nagyfontosságú. Hasonlóképp a közlekedési eszközökre és bányászatra és ki kell terjednie a statisztikának.

Neuschloss Marcel védelmére kel a baleset-sta-tisztikának amelyet alapvető munkának tekint.

Saterényi József elismeri, hogy a statisztika egy-magában a biztosítás kérdésének megoldásánál nem szolgálhat a apul; de több évről szóló adatoknak a külföldi statisztikai adatokkal való összenaolthás alapján véleménye szerint, lehetséges lesz a baleset-biztosítás létesítésére megközelítő kétszöt taláni. Hogy a baleset-biztosítás nálunk minő alapon fog elkészülni, arra nem nyilatkozhatik de hogy meg-oidandó kérdés, az kétségtelen. A judikatura legújabb példái után nem is a munkások érdeke kívánja ezt, hanem a munkaadóké. Elnök ezután köszönetet mon-dott az előadónak és a felszólalóknak, mire az ülés véget ért.

A Ganz és Társa vasöntő-és gépgyár rész-ványtársulat igazgatóságának mai ülésén bemutaták az 1901. év zárszámadását, amely mintegy 28½ millió korona arakis-áralus me lett 782.200.06 korona tiszta nyereséggel zárult ugy hogy a 338.390.95 ko-rona nyereségát bevételével összesen 1.119.591.01 korona áll a részvényesek rendelkezésére. Az igaz-gatóság elhatározta, hogy az április 23-án egybehi-vandó közgyűlésnek a lejotó évre 100 korona osz-talék kiizetését fogja javasolni, s egyuttal indítvá-nyozni fogja, hogy az igazgatóságot a apszabálysze-rűleg megújító jutlék levonása után 40.000 korona a tisztviselők nyugdíjalapjának javadalmazására, 150.000 korona az adóirtalék kiegészítésére fordítsák, és a fennmaradó 251.371.01 korona pedig új számára vi-tessek át. A mult év eredményével szemben mutat-kozás csökkenés az itt és külföldön — tudvalevőleg — általánosn uraig kedveződen konjunkturának tu-lajdonitandó.

A Felsőmagyarországi bányá-és kohmú r. t. ma délután tartotta a közg ülést *Lányey Leó* királyi udvari tanácsos elnöklete mellett. Az igazgatóság je-lentése szerint a gazdasági pangás, valamint a vas-és rézárak csökkenése hatással volt a részvénytársas-ág üzletmenetére is. Hogy az eredmény mégis kedvező az részben az eszállítások növekedésének, valamint a berendezések által tasanak köszönhető. Az eszállítások a mult évben 108.780 métermésszával növekedtek ugy, hogy a társulat főnnállása óta a legnagyobb mennyiséget tavaly szállították el s a fojn czai és ka arvasdi bányák végre megieelő nyere-séget hoztak. Az omittü üzletév tiszta nyeresége 419.886 K 93 fillér, amelyből az alapszállásoknak megfelelő levonások után, a 11. számú szelvényeket 14 koronával váltják be holnapot kezdve. A köz-gyűlés a jelentést tudomású vette s a fölmentvényt minden irányban megadta.

Az Országos Központi Hitelsszövetkezet ma délelőt tartotta harmadik évi rendes közgyűlést gró! *Széchényi Sándor* elnök ete alatt a vármegyéségi nagy-teremben. A közgyűlésen a pénzügyminiszterium kép-

viseletében dr. *Popovics Sándor* miniszteri tanácsos jelent meg.

Miután az elnök konstatalta a közgyűlés hatá-rozatképességét, az igazgatóság jelentését mutatták be. A jelentés megugyással tekint vissza a szövetkezet eddigi működésére, mert igyekeztek teljesíteni, azt a feladatot, melyet az intézet a apítói és a törvény ki-tűzött. A gazdasági hitelsszövetkezeteknél apított a jogos hitelsszövetkezetek, s igyekeztek a gazdaság emel-ésére szolgáló minden egyéb törekvést támogatni. Ugyanilyen irányban működtek az ipari szövetkeze-tekéni is, és törekvéseiket lassanként siker koronázta. Az üzleti forgalom nagy terjedelmű volt. A mult év loiyamán összesen 174.285 darab váltót 50.963.160 korona értékben és 20.167 darab kötelezvényt 5.960.016 korona értékben számított be az országos szövetke-zet. A betétek csaknem megkétszereztek. A tiszta bevétel 593.906 korona 81 fillérre rugott, ebből le- vonva 396.044 korona 57 fillér költséget, tiszta jöve-delemként fennmarad 224.882 korona 24 fillér. A nyereség felosztása iránt az igazgatóság azt javasolja, hogy a tartalékalapok 10—10 százalékos doátója után fennmaradó összegből úgy az alapítványi, mint a tagsági üzletrészek után 3 százalékos osztalék fizetessék ki a közgyűlést követő napotól kezdve, a megmaradó 18.894 korona 42 fillér ismét a két tar-talékalap között osztassék fel. A közgyűlés a jelentést jóváhagyólag tudomású vette, a fölmentvényt minden irányban megadta, s egyuttal az igazgatóság díjazását 20.000, a teigyelembiztosítást 42.000 koronában állapi-totta meg. Ezután dr. *Horváth János* előterjesztette a tegnapi szövetkezet kongresszus határozatait, melyeket a közgyűlés vita nélkül elfogadott. A választások során az igazgatóság tagjai közül kisorsolt *Kornfeld Zsigmond*, *Forster Aurél* és *Klsh István* a közgyű-lés egyhangulag újból megválasztotta s az intézet vezetőségének mindenkor kijelölt bizgóságáért hálás köszönetét tejezte ki.

A newyorki tőzsde. *New-Yorkból* jelentik március 13-iki kétellet: A mai értéktőzsdén a speku áció fő eg iparértekek és egyes speciális értékek iránt ér-deklődött. Az irányzat szabálytalan volt. Az Amal-gamatod Cooper-részvényeket támogatta ugyan az érdekeltektől való beavatkozás, de az osztalék ki-hirdetésének e halasztása és a munkásokkal, külön-ösen az antracit-bányák munkásaival felmerült vitás kérdések uabb beható tárgyalások kedvezőlen befo-lyást gyakoroltak az irányzatra. A San-Francisco-ba való ujjab aranyküldés is okozott némi nyugtalan-ságot. Altalában az ingadozások nem voltak jelenté-kenyek. A tőzsde nehézkes forgalom mellett ala-csonyabb árúlyamokkal zárult. Létszvényforgalom 570.000 darab.

Fizetésképtelenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Schnee és Társa cég Zomborban*, *Radovanovich Tosa* kereskedő *Újvelek*, *Tramschegg Ignác* kereskedő *Bécs*, *Gritz Herman* kereskedő *Beregszász*, *Fischer Miksa* és *Társá cég Győr*, *Fleischmann Ignác* kereskedő *Esztorgom*, *Steinhardt Bernát* szabó *Bécs*.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára *Buda-pestben* pénzben 39.— korona, áruban 39.50 korona. *Bécsben* az irányzat szilárdabb. A nyersszesz ára 38.20 korona pénzben, 38.60 korona áruban.

Borjavásár. 1902. évi március 14-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytar-taságtól.) Felhajtás *Belsődi* élő boru 1216 drb, leőt boru 2 db, bécsi boru — db — db., nö- vendékmarha 2 darab, bárány élő — darab leőt bárány 741 darab. *Aranyezések.* — *Belsődi* élő boru I. rendű 60—65 l-ig, kivételes 78 —, II. rendű 48—58 l-ig, I. kilónként, leőt boru I. r. — l-ig II. r. — l-ig, I. kilónként, kivét. I. kilónként levonás nélkül. *Rugott borjékért* — l-ig. *Növedék* marha — l-tól — l-ig, I. r. 30—40 l-ig, középmínőségű 42—48 l-ig, kilónként — l-ig, I. kilónként, bárány élő —, —, leőt bárány 5.—12.— K. kivételesen ár — k-ig páronként. — Az irányzat ugy a boru- mint a bárányvasáron élénk volt, mindazonáltal csak nyomott árakon volt lehetsé- ges az eladás.

Bu-apesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petró-eum-rakodónál lévő székesúvárosi sertés-kon-zumvásár aranyezése 1902. évi március 14-én. Készlet 463 darab. Erkezett 751 darab. Összesen 1220 darab. Eladott 1000 darab. Maradt 220 darab. *Napi árak:* 120—120 kilogramm sulviban 102—106 koronáig, 220—280 kilogramm sulviban 104—108 koronáig, 300—350 kigr. sulviban 98—106 k-ig. *Óreg* nehéz páronként 400—500 kilós 92—96 koronáig. *Mialac* 60—86 fillér. Az irányzat vontatott volt.

A budapesti gabonátőzsde.

Budapest, március 14.

A kínálat ma élénk volt. Forgalomba került 16.000 métermássa buza 5 fillérrel alacsonyabb árakon. Tengeri és rozsban tartottak maradtak az árak. **Eladott:** *Buza. Tiszavideki:* 3800 mm. 77 k. 9 K. 47½ l., 120 mm. 76 7 k. 9 K. 55 l. *Felsőmagyarországi:* 100 mm. 79 k. 9 K. 50 l., 400 mm. 78 k. 9 K. 50 l., 500 mm. 77 k. 9 K. 50 l. *Kulár:* 2500 mm. 75 3 k. 9 K. 32½ l. *Becskereki* 1000 mm. 112 k. 9 K. 32½ l., 1000 mm. 76 5 k. 5 K. 32½ l., 980 mm. 76 3 k. 9 K. 32½ l. *Veprovási:* 16.00 mm. 75 3 k. 9 K. 27½ l., 930 mm. 76 3 k. 9 K. 30 l. *Raktári:* 1000 mm. 76 8 k. 9 K. 56½ l. *Mind három hónapra.*

Boss: 100 mm. 7 K. 85 f.
 Arpa: 100 mm. 6 K. 42 1/2 f., 100 mm. 5 K. 10 f.
 malomba szállítva.
 Zab: 800 mm. 7 K. 85f., 600 mm. 7 K. 60 f., pa-
 rittára.
 Tengeri: 800 mm. 5 K. 16 f., 800 mm. 5 K. 16 f.
 parittára.
 Köles: 700 mm. 4 K. 80 f.
 Késspénzesek mellett.

A készlet hivatalság jegyzése a budapesti áru-
 és értéktőzsde szokásai szerint késspénzben
 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és
 kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogramm		Kilós	Kilogramm
		K.-100	K.-10		
Tiszavideki	76	9.36	9.40	80	9.60
"	77	9.30	9.36	81	9.54
"	78	9.24	9.30	82	9.48
Fehérmegyei	77	9.30	9.40	80	9.60
"	78	9.24	9.36	81	9.54
"	79	9.18	9.30	82	9.48
Festvidéki	77	9.30	9.40	80	9.60
"	78	9.24	9.36	81	9.54
"	79	9.18	9.30	82	9.48
Bánáti	76	9.36	9.40	80	9.60
"	77	9.30	9.36	81	9.54
"	78	9.24	9.30	82	9.48
Bácskai	76	9.36	9.40	80	9.60
"	77	9.30	9.36	81	9.54
"	78	9.24	9.30	82	9.48
"	79	9.18	9.30	83	9.42

Egyéb gabonafélék	Kilós	Kilogramm	
		K.-100	K.-10
Boss	70-72	7.45	7.55
Arpa	0-02	6.10	6.20
Zab	00-01	7.55	7.70
Tengeri	0-0	0-0	0-0
Répe	0-0	0-0	0-0
Köles	0-0	4.60	5-0

A határközvetítői irodájának a következő költségek

Értékek:		
Áprilisi buza 1902.	9.30-9.29	9.31-9.27
Májusi buza 1902.	9.31-9.29	9.30-9.27
Októberi buza 1902.	8.25-8.26	8.25-9.24
Áprilisi rozs 1902.	7.56-7.54	
Áprilisi zab 1902.	7.60	
Májusi tengeri 1902.	5.22-5.21	
Augusztusi répe 1902.	12.45	

Déli egy órakor a következő záróárakat állapí-
 tották meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1902.	9.26	pénz	9.27	ár
Májusi buza 1902.	9.26	"	9.27	"
Októberi buza 1902.	8.23	"	8.24	"
Áprilisi rozs 1902.	7.58	"	7.54	"
Áprilisi zab 1902.	7.59	"	7.60	"
Májusi tengeri 1902.	5.20	"	5.21	"
Augusztusi répe 1902.	12.40	"	12.50	"

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza áprilisi 1902.	9.24	9.25
Buza májusra 1902.	9.24	9.26
Buza októberre 1902.	8.22	8.23
Áprilisi rozs 1902.	7.51	7.52
Áprilisi zab 1902.	7.59	7.60
Májusi tengeri 1902.	5.20	5.21
Augusztusi répe 1902.	12.40	12.50

A budapesti értéktőzsde.

Teljes üzletlenség következtében helyi e-adá-
 sokra gyengültek. Helyi papirok lanyhák.

Értéktőzsde. Osztrák hitelrészvény 695.—697.—.
 Jelzálogbank részvény 492.—493.—. Rímaurányi
 részvény 508.—. Államvasuti részvény 679.75-690.76.
 Koronajáradék 97.90 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt for-
 galom: Koronajáradék 97.60-97.65. Regale váltáség
 101.30. Bankjegyesületi részvény 104.—. Magyar Hitel-
 telbank részvény 714.—717.—. Jelzálogbank rész-
 vény 488.—483.75. Osztrák hitelrészvény 695.50-
 696.75. Magyar Aszfalt részvény 161.—. Hermes
 200.—. Rímaurányi vasmű részvény 506.50-507.50
 Kőuti vaspálya-részvény 643.— korona.

Utlatás. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 695.75. Magyar hitelrész-
 vény 714.—. Leszámitoló 447.50. Rímaurányi vas-
 mű részvény 506.50. Osztrák-Magyar államvasuti rész-
 vény 679.60. Közüti vasuti részvény 647.50. Villamos-
 vasut 318.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak
 megfelelően alakultak az árak és végül a termény-
 üzleti árjegyzék-bizottság hivatalosan a következő ár-
 iolyamokat állapította meg:

Jegyzék: Heremag: lucerna magyar 45.—58.—
 korona, vörös aprósemű 42.—46.— korona, vörös
 erdélyi — korona, vörös bánásgyi —
 korona, középszemű 47.—49.— korona, nagyszemű
 50.—56.— korona. Dismószár: budapesti 56.—58.50
 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna:
 légszáritott vidéki — korona, városi 4
 darabos 46.—47.— korona, 3 darabos 49.—50.—
 korona. Iűstölt — korona. Szilva: boszniai
 szokás szerinti minőség 14.25-14.50 korona 120 da-
 rabos — korona. 100 darabos 16.75-17 da-
 rabos. 85 darabos 19.75-20.25 korona, azonnali gál-
 lításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.50-14.—
 korona, 100 darabos 16.50-17.— korona, 85 darabos

19.50-20.— korona. Szilvai: slavóniai 19.—19.50
 korona, szerbiai 17.50-17.75 korona, azonnal való
 szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, március 14. (A Budapesti Napló telefon-
 jelentése.) A gabonátőzsde jövőre miatt való agoda-
 lom bénítóltag hat az üzleti tevékenységre, amely a
 legszűkebb korlátok között mozog. Ma is nagyon
 csekély részvétel mellett teljes üzleti csend uralkodott
 a fagy következtében, amely más körülmények köz-
 zött kétségeltlenül kedvezőbb irányzatot idézett volna
 elő, nem erősödhetett meg a tőzsde irányzata. A
 new-yorki lanya jelentések következtében a kínálat
 túlyomó és az irányzat hanyatló volt. Zárlatkor buza
 és tengeri 6, rozs és zab 2-3 fillért veszített.

Köttek: Buza tavaszra 9.87-9.35, május-
 júniusra 9.88-9.40-9.84, rozs tavaszra 7.77-7.73,
 zab tavaszra 7.90-7.84, május-júniusra 7.84, tengeri
 május-júniusra 5.52-5.50. Zárlatkor maradtak: Buza
 tavaszra 9.82-9.85, buza május-júniusra 9.82-9.83
 rozs tavaszra 7.71-7.72, rozs május-júniusra 7.67
 -7.68, zab tavaszra 7.82-7.84, tengeri május-jú-
 niusra 5.48-5.49 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén nagyon csendes üzletmenet mellett
 indult. A külföldről érkezett jobb híradás miatt
 az irányzat tartott volt. Az amerikai vasművekre
 szintén kedvező hírek érkeztek.

A déli tőzsdén szintén csendes volt a hangulat.
 Később jól tartott volt az irányzat.

Bécs, március 14. (Magyar értékek sorszája) 4 1/2%-os
 aranyjáradék 120.05. líszai és szegedi tőzsdén sorszája 164.50.
 Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.80. Magyar keleti vasuti
 állami kötvény 120.20. Magyar részvénytőzsdé és pénzváltóbank
 —. Rímaurányi vasmű részvény 505.—. Magyar ko-
 ronajáradék 97.55. 4 1/2%-os Magyar földtörvény. kötvény 97.—.
 Magyar hitelbank részvény 712.—. Magyar nyerevény köl-
 csön sorszája 197.50. Kassa-oderbergi vasut részvény
 —. Magyar keresk. bank 2525. Magyar cuboripar 1475.

Bécs, március 14. (Osztrák értékek sorszája) 4 1/2%-os
 papírjáradék 101.80. 4 1/2%-os osztr. aranyjáradék 120.25. 1860-os
 sorszája 164.50. Osztrák hitelrészvény 496.—. Angoi-osztrák
 bank —. Bécsi bankjegyesület 464.—. Osztrák-magyar
 bank 1635.—. Déli vasut 70.—. Duna-órhajózási részvény
 381.—. Dohányrészvény 295.50. Császári és királyi arany
 11.36. Német bankváltók 117.30. 4 1/2%-os ezüst járadék 101.45.
 Osztrák koronajáradék 98.20. 1864-ik sorszája 245.—
 Osztrák hitelintézet részvény 896.—. Unionsbank 668.—
 Osztrák Ländersbank 427.50. Osztrák-magyar államvasut
 679.50. Elbavölgyi vasut 472.—. Alpesi bányarészvény 397.—.
 20 frank arany 19.13. Londoni váltóért 240.10 Bécsi iramvay
 Litt E. 283.—. Bécsi Tramvay Litt A. 287.—. Lapót kohó 340.—.
 Az irányzat csendes.

Bécs, március 14. (A Budapesti Napló tudósítójának
 telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a
 következők voltak: Osztrák hitelrészvény 696.—. Magyar
 hitelrészvény 713.—. Angoi-Osztrák bank 494.25. Bécsi bank-
 jegyesület 566.50. Union bank 427.75. Ländersbank 679.75.
 Osztrák-magyar államvasut részvény —. Déli vasut 79.—.
 Elbavölgyi vasut 472.50. Északnyugati vasut részvény 466.—.
 Dohányrészvény 507.—. Rímaurányi vasmű 394.50. Alpesi
 bányarészvény —. Májusi járadék 101.80 Magyar korona
 járadék 97.55. Török sorszája 111.—. Német birodalmi
 márká 117.30-33 —. Napoleon'd'or 19.10.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, március 14. (Tőzsdéi tudósítás.) A mai tőzsdén
 a forgalom a spekuláció állandó tartózkodása mellett még
 csendesebb volt. Csak itt-ott jött létre üzletkötés. Határozott
 irányzatot tehát szó sem lehet. Az áringadozások jelentékte-
 lenek voltak. Magánamaltál 17 1/2%.

Berlin, március 14. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjáradék
 —. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 103.—. Elbavölgyi vasut
 —. Magyar koronajáradék 98.25. Osztrák-magyar állam-
 vasut 142.50. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóért
 85.75. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.25. Alpesi bányar-
 részvény —. Disconto-Commandit 198.40. Aizsaianna vil-
 mosági kölcsön 192.—. Geisenkirchem 167.—. Laura-kohó
 202.90. 4 1/2%-os ezüstjáradék 101.60. 4 1/2%-os magyar arany-
 járadék 100.80. Osztrák hitelrészvény 219.50. Déli vasut
 19.—. Károlyi Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.65.
 4 1/2%-os új orosz kölcsön 96.40. Török dohányrészvény —.
 Osztrák járadék 100.80. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust
 176.10. Harpen 165.85. Az irányzat csendes.

Berlin, március 14. (A Budapesti Napló tudósítójának
 távirata.) Esti forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék
 100.30. Magyar koronajáradék 93.90. Osztrák hitelrészvény
 219.25. Osztrák-magyar államvasut 145.50. Déli vasut 19.—.
 Északnyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bank-
 jegy késspénz —. Buschtchradai —. Orosz bankjegy
 216.65. (Utolsó) Lombard —.

Páris, március 14. (Zárlat.) Osztrák-magyar állam-
 vasut —. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 103.95. Osztrák
 Ländersbank —. 3 1/2%-os francia járadék 101.25. Ottomán-
 bank 563.—. 3 1/2%-os francia járadék 101.05. Alpesi bányar-
 részvény —. Déli vasut 102.—. 4 1/2%-os magyar arany-
 járadék 101.80. Párisi bankrészvény 1010.—. Osztrák járadék
 100.25. Francia törleszt. járadék —. Osztrák földhitel-
 intézeti részvény 13.02. Török dohányrészvény 320.—.
 Az irányzat bágyadt.

Frankfurt, március 14. (Zárlat.) 4 1/2%-os papír-
 járadék 101.90. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 102.90. Magyar
 koronajáradék 98.25. Osztrák-magyar bank 117.90. Déli vasut
 19.30. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltóért 204.52.
 Bécsi bankjegyesület 119.30. Villamos részvény 117.—. 3 1/2%-
 os magyar aranykölcsön 85.85. 4 1/2%-os ezüstjáradék 101.75.
 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 101.20. Osztrák hitelrészvény
 219.30. Osztrák-magyar államvasut 146.—. Északnyugati
 vasut —. Bécsi váltóért 851.33. Párisi váltóért 813.35.
 Unio bank —. Alpesi bányarészvény 200.—. Az irányzat
 szilárd.

Frankfurt, március 14. (A Budapesti Napló tudósítójának
 távirata.) Ártolyomok januárja. Esti forgalom

Osztrák hitelrészvény 219.25. Német bank —. Disconto
 196.25. Berlini kereskedelmi bank —. Geisenkirchem
 167.50. Harpen 162.—. Laura-kohó 203.50. Osztrák járadék
 —. Szilárd.

Hamburg, március 14. (Zárlat.) 4 1/2%-os ezüst-
 járadék 101.40. 1860. sorszája 155.—. Déli vasut 19.20. 4 1/2%-os
 osztrák aranyjáradék 102.70. Osztrák hitelrészvény 219.30.
 Osztrák-magyar államvasut 145.25. Osztrák járadék 100.70. 4 1/2%-os
 Magyar aranyjáradék 101.10. Az irányzat szilárd.

**Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi
 csarnok jelentése.**

Március 14. A sertésüzlet irányzata csendes.
 A) Híszít sertések ára: I. Magyar elsőrendű:
 Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban)
 98-100 fillérg. Öreg közép (páronként 300-340 kilogramm
 terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 350
 kilogramm feletti súlyban) 106-107 fillérg. Fialat közép
 (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 102-104 fillérg.
 Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súly-
 ban) — fillérg. — II. Magyar szedett: Nehéz
 (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) — fillérg.
 Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) — fillérg.
 Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg.
 — III. Romániai: Nehéz (páronként
 320 kilogramm feletti súlyban) — fillérg. Közép (pá-
 ronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg.
 Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg.
 IV. Romániai eredeti (Stachl).
 Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban)
 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban)
 fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260
 kilogramm feletti súlyban) 102-104 fillérg. Közép (páron-
 ként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 98-100 fillérg.
 Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 96-98
 fillérg.

Sertésüzlet szám 1902. március 12. napján volt
 készlet 32.695 darab. — 1902. március 13. napján lehajta-
 tott 198 darab. 1902. március 13. napján elszállított 711
 darab. 1902. március 14. napjára maradt készletben 32 123
 darab.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest március 14.

Közép-Európát magas levegőnyomás borítja, az észak-
 nyugati depresszió pedig valamivel északra felé nyomul.
 Európában száraz és hideg időjárás van.
 Nánk az idő derült, száraz és fagyos. A Kárpátokban
 a hőmérséklet — 20 C° alá is süllyedt (Arvaváralján — 23 C°
 volt a minimum).
 Keltás. Száraz és még hűvös idő várható éjjeli
 fagygal.

Vizállás.

	Márc. 14.	Márc. 13.	Márc. 12.
Duna	Schärding 146.10	146.10	146.10
	Passau 145.95	145.95	145.95
	Lim 145.70	145.70	145.70
	Bécs 145.45	145.45	145.45
	Pozsony 144.14	144.14	144.14
	Komárom 2.20	2.20	2.20
	Budapest 1.90	1.90	1.90
	Paks 1.65	1.65	1.65
	Mohács 2.07	2.07	2.07
	Gombos 3.10	3.10	3.10
	Djvidék 4.27	4.27	4.27
	Orsova 3.90	3.90	3.90
	Magyarfalva 1.70	1.70	1.70
	Zselina 0.95	0.95	0.95
	Trencsén 0.89	0.89	0.89
	Szerec 0.89	0.89	0.89
	S-Gothárd 0.18	0.18	0.18
	Sárvíz 0.63	0.63	0.63
	Gy. 3.04	3.04	3.04
	Pécs 0.95	0.95	0.95
	Záhony 0.02	0.02	0.02
	Barna 0.28	0.28	0.28
	Bécs 1.72	1.72	1.72
	M-Szardab 0.65	0.65	0.65
	Zágráb 1.10	1.10	1.10
	Szécsény 0.28	0.28	0.28
	Mitrovics 6.70	6.70	6.70
	Dees 0.12	0.12	0.12
	Szatmár 1.22	1.22	1.22
	N-Majény 0.28	0.28	0.28
	Munkács 0.54	0.54	0.54
	Labosna 0.17	0.17	0.17
	Ungvár 0.80	0.80	0.80
	M-Siget 0.45	0.45	0.45
	Tokanacs 0.10	0.10	0.10
	V-Namény 1.10	1.10	1.10
	Vize-Fürdő 3.50	3.50	3.50
	Szolnok 3.21	3.21	3.21
	Baja 4.32	4.32	4.32
	Bezdán 3.40	3.40	3.40
	Titell 3.69	3.69	3.69
	Órducsanak 0.80	0.80	0.80
	Bártha 0.25	0.25	0.25
	Toplya 0.54	0.54	0.54
	Margits 0.55	0.55	0.55
	Bodrog 3.00	3.00	3.00
	Zselina 1.90	1.90	1.90
	Hörzsd 0.25	0.25	0.25
	H-Neméd 0.55	0.55	0.55
	Ber		

XII. évtársulat.

Kezdeté 1902. április 1.

Az Országos korona Takarékpénztár

üzletreseinek értéke: **2,500.000 kor.**

Ezen üzletresek tapasztalat szerint

6%-os

kamatot nyújtanak.

Betétek

folyó számlára **10.000 korona** erejéig felmondás nélkül

5%-kal

kamatot tartnak.

Országos Korona Takarékpénztár m. sz.
BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 32.

Személytárca- és betáblázási hitelek

heti koronás befizetések mellett (minden 300 korona költségre 1 korona heti befizetés esik), avagy 5-10%-os törlesztés mellett. A befizetések díjtalan pénzeszedés útján, egy előny, melyet csakis az

Országos Korona Takarékpénztár

nyújt, vagy postacheque útján, avagy az intézői pénztárnál teljesíthetők.

Költségmentes kölcsönbennyújtás.

XII. évtársulat.

Kezdeté 1902. április 1.

Butorok

hitelre

helyben és vidékre olcsón és nagyon kényelmes beosztás mellett minden hitelképes személy kaphat,

Gömöri Sándor
butorraktárban,

IV., Váci-utca 18. sz., 1. em.
Árjegyzék 50 fillér beállítás mellett bérmentve.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb
PAP, PAP, PAP

1 beosztható vasgyú 8 db kivethető matracal	10.-	1 asztali szék	4.50
1 rongy paplan	1.50	1 szék	12.-
1 prima ággy	2.80	1 ablak körper függöny	3.-
1 csömör paplan	3.40	1 tunika	4.50
1 satin	3.80	1 gyapjú	1.50
1 atlasz csömör	4.80	2 ággy, 1 asztali terítő bútor	5.50
1 selyem atlasz paplan	8.50	2 gyapjú	12.-
1 fodros selyem ad. papl.	13.50	1 nagy szobaszoanyag	2.50
1 jó viaszon paplan lepedő	2.-	1 ággyelke I.	6.30
1 ággy	3.-	1 ággyelke II.	0.85
1 flanel ággyelkaró pokróc	2.50	1 tásertyő ággyelke	1.50
1 gyapjú	4.50	1 mir. jó futószőnyeg	40.-
1 fodros pokróc	5.60	1 miniatűr	76.-
1 téli pokróc	6.50		
1 szép falli szőnyeg	7.50		

GICHNER JANOS
paplan, matrac és kárpitosáru gyártó, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktára.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Árjegyzékot kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltek, nem tetsző áruk kérésre felvételnek, vagy a pénz visszafizetés.

Neumann-féle ruhák

mégis a legjobbak tartósságuk, kitűnő állásuk és olcsó szabott áraiknál fogva

Sacco-öltöny . . . 28-60-ig
Felöltők . . . 24-70-ig
Havelockok . . 16-50-ig
Raglanok . . . 28-72-ig
Ulsterek . . . 30-80-ig

Dusan felszerelt

fiuruha-osztály

Képes árjegyzékkel ingyen és bérmentve szolgálók.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító
BUDAPEST, IV., MUZEUM-KÖRUT 1. SZ.

Hirdetmény.
Ezennel közhírré tételük, hogy a vasúti kocsikban és az állomások helyiségekben elhagyott táskák, u. m. bündökötáskák, kalapok, ruha- és fehérneműek botok, napernyők és csornyók stb. az alább felsorolt állomásokon árveréses alkalmával azonnali készpénzfizetés mellett el fogják adni.
Bpest nyugati áll. 1902. márc. 14. éjsz. d. e. 9 órakor.
Miskolc áll. 1902. március 17. d. u. 2 óra.
Köszvár áll. 1902. március 19-én d. u. 2 óra.
Budapest, 1902. évi március havában. Az igazgatóság. Utánnyomás nem díjazatik!

POZSGÓ

ESCH ÉS TÁRSA
POZSONY

Magyar Könyvtár
kötött kiadása.

E kiváló gyűjteménynek következő kötetei új, dobonyomatu egész vászonkötésben is kaphatók.

Mikszáth Kálmán
SZENT PÉTER ESERNYŐJE 2 kor. 80 fill.
10 PALÓCZOK I. kor. 20 fill.
Az író dobonyomatu arcképevel.

Petőfi Sándor
ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI. Két kötet, bevezetésekkel, jegyzetekkel, magyarázatokkal és 54 eredeti illusztrációval 5 korona

Szemere-Marózi
A SAKKJÁTÉK KÉZIKÖNYVE. 1 kor. 20 fillér.

Kempis Tamás könyve
KRISZTUS KÖVETÉSÉRŐL. Ford.: Pázmány Péter. Imakönyvszerű fekete kötésben. 1 kor. 60 fill.
Megrendelhető külön

LAMPÉL RÓBERT
(Wodlaner F. és Fiai)
és. is. kir. udvari könyvtárosok
Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

Butoreladási hirdetmény.

Alóllírott cég b. figyelmébe ajánlja a n. é. közönség és igen t. vevőinek azon kedvező körülményt, miszerint elhatároztuk, hogy az összes raktáraink tulhalmozottsága miatt egy a készletben, valamint a munkában levő, kizárólag szállár hazai asztalos- és saját készítményű kárpított butorainkat az előállítási áron is eladjuk, hogy munkásainkat foglalkoztathassuk. Menyaszonyi kelengyeknél 20-25%o megtakarítás érhető el

háló-, ebédlő-, uriszoba és szalonberendezések,

valamint bármely egyes butordarabok minden stílusban és minden áron eladatnak.

Kizárólagos eladási telephelyünk címe:

Patyi Testvérek fő- és székvárosi butortelepe

VIII. ker., Kerepesi-ut 9/a, Pannónia-szálloda mellett.
Legújabb butor-album 1 korona postabélyegért bérmentve megy.

Legfinomabb és legértékesebb levestonvonal és izletes ételmelléklet

Sitogen

Tudományos vizsgálata szerint föltűnően minden huskivonattal, levestonvonalat, stb. itatásában, itatásában és főzésben is használható. 65 gr. 1 kor. Próbálj meg 65 gr. 30 fillér.

A Sitogen-kivonat-létszámát képviselője az osztrák-magyar monarchia részére:
Hoffmann S. Budapest, VIII. Népszínház-u. 38.

Magyar Könyvtár
kötött kiadása.

E kiváló gyűjteménynek következő kötetei új, dobonyomatu egész vászonkötésben is kaphatók.

Mikszáth Kálmán
SZENT PÉTER ESERNYŐJE 2 kor. 80 fill.
10 PALÓCZOK I. kor. 20 fill.
Az író dobonyomatu arcképevel.

Petőfi Sándor
ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI. Két kötet, bevezetésekkel, jegyzetekkel, magyarázatokkal és 54 eredeti illusztrációval 5 korona

Szemere-Marózi
A SAKKJÁTÉK KÉZIKÖNYVE. 1 kor. 20 fillér.

Kempis Tamás könyve
KRISZTUS KÖVETÉSÉRŐL. Ford.: Pázmány Péter. Imakönyvszerű fekete kötésben. 1 kor. 60 fill.
Megrendelhető külön

LAMPÉL RÓBERT
(Wodlaner F. és Fiai)
és. is. kir. udvari könyvtárosok
Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

AGULÁR IGNÁC

BUDAPEST,
Deák-tér 6.

A világhírű Guxi-kenőcs feltalálója, mely kenőccsel, ha a cipő felelő bört bekenjük, a vizeselés föltesleg.

Minden nálam vásárolt cipőért 1 évi irásbéli jótállást vállaltok, ha Guxi-kenőccsel bekenük, időeltelt elszakadás esetén külön e célra berendezett műhelyemben ingyen megjavítom. 4746

Hogy mindenki meggyőződést szerezhesen világhírű Guxi-kenőcsöm jóssáról, mai naptól kezdve, ki levelezőlapom címét velem tudatja, 1 tésely Guxi-kenőcsöt és egy 100 oldalas képes árjegyzékot küldök ingyen és bérmentve.

Mindenki, ki cipőszükségletét nálam szerzi be, 1 tésely Guxi-kenőcsöt és egy elegáns cipőszámfát kap ingyen, mely szintén hozzájárul ahhoz, hogy a cipő az 1 évet kibírja, miután a bőr ráncosodását kizárja.

Vidékre minden csomagot portómentesen küldök és csak 10 kr. számítok fel.

Nem megfelelőért a pénzt haladéktalanul visszamondom, mértéknek elegendő ha barmányban papírra áva, a lábálp körvonalát lerajzolja.

Mai nappal megnyitottam a gyermekcipő-kiváltócsomót, melyben a legelőgánsabb gyermekcipőket mees olcsó áron árulatom.

Gyermekcipő, elegáns, sarga vagy fekete bőrből, 1 évi 50 kr., magas fűzős cipő, elegáns, 1 évi 4 évi 90 kr., 4 évtől 7 évi 1 fti 30 kr., 7 évtől 10 évi 1 fti 80 kr.

Női zergebőr fűzős vagy cuogos elegáns	3.-	Férfi sima vixcipő, erős	3.-
Barna bagaria fűzős cipő	3.-	Vix betétes cipő	3.20
Legfinomabb zergebőr gombos cipő	3.40	Elegáns gavalier vix fűzős	3.20
Párisi divat, feltűnő elegáns, box-calt bőrből fűzős vagy gombos cipő	3.80	Gavalier barna fűzős cipő, divatos barna bagariából	3.50
Félcipő, fekete vagy barna borjúbőrbeli, elegáns	2.40	Szalon-lakk elegáns, fűzős vagy cuogos	4.-
Szalon-lakk, fűzős vagy gombos, elegráns kivitel	3.50	Párisi divat, föltűnő elegáns, box calv fűzős cipő	3.-
Szalon-lakk, kiváló cipő, keresztosattos, elegáns	2.20	Fűzős cipő, amerikai box-bőrből, elegáns	4.50
		Tiszti sima cipő, legfin. vix vagy szalon-lakkból eleg.	4.-

STANDARD életbiztosító-társaság

Edinburghban (Angolhon.)

Alapított 1825-ben.

Magyarországi fiók: Budapest IV., Kossuth Lajos-n. 4.

Évi bevétel	30,000,000
Kiutalt nyemreményrészek	170,000,000
Vagyos	240,000,000
Halálesetek folytán kifizetve	484,000,000

A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnyei:

Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad világhívtvények. A kötvények érvényben tartása díjzétések elmulasztásánál. Tőkeítés és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után. Szabad háborúztatás népfelkelők részére.

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

Minden ső egyzseri beiktatása nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

A KI HIRDETÉSEK

A hirdetőkre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélbeli tudakozására ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyegyet kell mellékelni. Tudakozásának a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetőket... Minden hirdetés... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Benda Józsefné... Andrássy-ut. 59.

Breuer nővérek... Terék-tér 54. szám alatt.

Deutch Miklósné... Andrássy-ut. 88.

Eckstein Bernát... hirdetés iroda.

V. ker. Földtér 6. szám.

Engelmann Mór... győrszalonyi utca.

IV. ker., Kálmán-tér 2. szám.

Franka Pál... könyvkereskedő.

IV. Gróf Czárky-féle palota.

Kossuth Lajos-utca. Kirgyó-tér.

Fischer J. D. ... hirdetés iroda.

IV., Zalkar-utca 7. szám.

Goldsberger A. V. ... hirdetés iroda.

IV. ker. Váci-utca 17. szám.

Goldgruber Mór ... könyvkereskedő.

II. ker., Fő-utca 2. szám.

Hassenstein és Vogler ... hirdetés iroda.

V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Vambrikovits ... dohányszop.

Kerobing Rozália ... dohányszop.

VIII. ker., Múzeum-körút 18.

Leopold Gyula ... hirdetés iroda.

VII., Erzsébet-utca 1. szám.

Mosse Rudolf ... hirdetés iroda.

VII. ker. Karoly-körút 9. szám.

Mexel Antal ... hirdetés iroda.

IV. ker. Eötvös-utca 9. szám.

Nemetsek A. J. ... újság-árus.

IV. ker. Földtér 2. szám.

III. Nagel Ottó ... könyvkereskedő.

Múzeum-körút 2. sz. (Nemzeti Színház hátsója).

Rohoncz Ilona ... dohányszop.

VI. Andrássy-ut. 48. szám.

Sikray Samu ... hirdetés iroda.

VI. ker., Váci-körút 33. szám.

Ügyes... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Idősebb... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Angol... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Női aranyóra... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Keresek... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Használt... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Varrógépek... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Használt... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Kiváló... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Gazdaságyonak... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Óberdorfi repágy... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Hölgyek... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Korrepitor... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Nemzeti zenédét... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Kerekpár... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Oly uraknak... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Lakás... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csalos kis... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Masszágy... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Vasmunkás... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy kis ház... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy kis ház... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Privát kutató... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Partie szövegek... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Vérpiros fajnarcok... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Azonnal... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

80-100 lóerejű... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Zongora... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Bérbéred... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Használt... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Szervilát-ter 8... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Igen elcsó lakások... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Használt... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Kiváló... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Gazdaságyonak... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Óberdorfi repágy... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Hölgyek... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Korrepitor... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Nemzeti zenédét... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Kerekpár... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Oly uraknak... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Lakás... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csalos kis... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Masszágy... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Vasmunkás... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy kis ház... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy csalosan... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Szabadalmak... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

PATAKY H. és W. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

dr. Wirkmann József ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Kence ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Használt ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Izraeliták ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

CSIZ ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

DÓCZI M. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Butor! ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Náthán Ignác ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

TÓTH KÁLMÁN ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

ÖSSZES ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

KÖLTEMÉNYEI ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

ENDRŐDI SÁNDOR ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Rendkívül ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Ára 16 korona ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Lampel Róbert-féle ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Debrecen ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Budapest part ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Pápa ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Kölcsvár ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Győr ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Kassa ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Pécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Cekekemét ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Szeged ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Szatmár-Nemeti ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Ujvidék ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Arad ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Zágráb ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

N.-Várad ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Budapest, 1902. március ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

hóban ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Az igazgatóság ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Szenzációsan ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

csak jó minőségű ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

185 cm. h. óriás ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Egy tégegy ára ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Személyzet ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Csillag Anna assz., Bécs ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

En Csillag Anna! ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

A ki lakást keres ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

A ki lakása ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

A ki személyzet ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

A ki keres vagy hely nélkül ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

A ki valamit venni vagy eladni ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

A ki akar ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

A ki stb. stb. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

A ki a legjobb eredményt érheti el ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

"Budapesti Napló" apróhirdetési utján. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

Főhirdetés-felvétel a "Budapesti Napló" kiadóhivatalában ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

VIII. József-körút 18. Legelőcsöb árak! Legjobb eredmény. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...

T. Csillag Anna assz. ... 10 szöveg... 10 szöveg... 10 szöveg...